

VERSLAG
OVER DE FINANCIËLE TOESTAND EN DE
EVOLUTIE VAN HET PERSONEELSBESTAND VAN
HET HOGER ONDERWIJS IN 2015

DEEL 1 – sector hogescholen

INHOUDSLIJST

WOORD VOORAF	5
1 LIJST VAN DE HOGESCHOLEN	6
2 BASISGEGEVENS I.V.M. DE HOGESCHOLEN	7
2.1 GLOBAAL BEDRAG WERKINGSUITKERINGEN HOGESCHOLEN	7
2.1.1 Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen 2015	7
2.1.2 Effectieve werkingsmiddelen in verhouding tot het aantal studenten onder diplomacontract	8
3 FINANCIËLE ANALYSE VAN DE JAARREKENINGEN VAN DE HOGESCHOLEN	9
3.1 AGGREGATIE EN VERGELIJKBAARHEID	9
3.2 GEAGGREGEERDE RESULTATENREKENING	10
3.2.1 Geaggregeerde bedrijfsopbrengsten	11
3.2.2 Geaggregeerde bedrijfskosten	12
3.2.3 Geaggregeerde bedrijfswinst 70/64	14
3.2.4 Geconsolideerd financieel resultaat 75 - 65	15
3.2.5 Geconsolideerd uitzonderlijk resultaat 76 - 66	16
3.2.6 De geaggregeerde winst van het boekjaar 70/66	16
3.3 RESULTATENREKENING: ENKELE KENGETALLEN PER HOGESCHOOL	17
3.3.1 Bedrijfsopbrengsten	17
3.3.2 Bedrijfskosten	19
3.3.3 Resultaten per hogeschool	21
3.4 GEAGGREGEERDE INVESTERINGEN EN FINANCIERING	23
3.4.1 Geaggregeerde investeringen	23
3.4.2 Financiering van de investeringen	26
3.5 INVESTERINGEN EN FINANCIERINGSMIDDELEN: ENKELE KENGETALLEN PER HOGESCHOOL	27
3.6 GEAGGREGEERDE BALANS	29
3.6.1 Activa	32
3.6.2 Passiva	35
3.7 GEAGGREGEERDE CASHFLOW	38
3.7.1 Geaggregeerde cashflow van het boekjaar/netto cashflow 2015	39
3.8 FINANCIËLE RATIO'S	40
3.8.1 Overzicht van de geaggregeerde financiële ratio's	40
3.8.2 Liquiditeit	40
3.8.3 Solvabiliteit	44

3.8.4	Rentabiliteit	45
3.9	CONCLUSIES	47
4	ANALYSE VAN DE GEGEVENS BETREFFENDE DE PERSONEELSMFORMATIE EN DE LOONKOSTEN	51
4.1	INLEIDING	51
4.2	GEAGGREGEERDE PERSONEELSGEGEVENS: EFFECTIEVE TEWERKSTELLING 2015	54
4.2.1	Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling: evolutie 2014-2015 en vergelijking realisatie 2015 met begroting 2015	54
4.2.2	Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling van de diverse categorieën op en buiten formatie: grafische weergave evolutie 2014 en 2015	56
4.2.3	Evolutie personeelstewerkstelling per hogeschool 2013-2015	58
4.2.4	Statutair onderwijzend personeel op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2015 en vergelijking met 2014 per groep en per ambt	59
4.2.5	Statutair administratief en technisch personeel op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2015 en vergelijking met 2014 per niveau en per graad	61
4.2.6	Personeel buiten formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2015 en vergelijking met 2014	63
4.2.7	Gastprofessoren	65
4.2.8	Geaggregeerde procentuele aandelen per subcategorie binnen het OP en het ATP	66
4.2.9	Voltijdse eenheden OP en ATP per subcategorie per hogeschool in 2015	68
4.3	RELEVANTE CIJFERGEGEVENS OP BASIS VAN DE EVOLUTIE VAN DE PERSONEELSTEWERKSTELLING IN DE PERIODE 2011-2015	69
4.3.1	Verhouding OP/ATP in de periode 2011-2015	69
4.3.2	Evolutie geaggregeerde aantal VTE's tewerkstelling in de periode 2011-2015	69
4.3.3	Evolutie aantal inschrijvingen in de periode 2011-2015	70
4.3.4	Evolutie aantal studenten per VTE tewerkstelling in de periode 2011-2015	72
4.3.5	Evolutie aantal studenten per VTE OP tewerkstelling 2011-2015	73
4.3.6	Evolutie aantal studenten per VTE ATP tewerkstelling 2011-2015	74
4.3.7	Ratio aantal studenten per VTE tewerkstelling per hogeschool in 2015	75
4.4	GEAGGREGEERDE PERSONEELSKOSTEN	78
4.4.1	Geaggregeerde personeelskosten volgens betalingsinstantie: evolutie 2014 versus 2015	78
4.4.2	Geaggregeerde personeelskosten 2015: begroting versus realisatie	79
4.4.3	Geaggregeerde personeelskosten per personeelscategorie: evolutie 2014 versus 2015	80
4.4.4	Begrote en gerealiseerde personeelskosten 2015: de 2,5%-norm	80
4.5	RATIO'S IN VERBAND MET DE PERSONEELSKOSTEN	82
4.5.1	Geaggregeerde 80/20-ratio zonder defiscaliseringsmiddelen	82
4.5.2	Geaggregeerde 80/20-ratio met defiscaliseringsmiddelen	84
4.5.3	80/20-ratio per hogeschool in de jaarrekening 2015	84
4.5.4	80/20-ratio per hogeschool: evolutie 2011-2015	86
4.5.5	Economische loonnorm per hogeschool: jaarrekening 2015	87
4.5.6	Economische loonnorm per hogeschool: evolutie 2011-2015	88

4.6	BENOEMINGSPERCENTAGE ASSISTENTEN, OP EN ATP (BEZETTING)	90
4.6.1	Benoemingspercentage van het aantal assistenten per hogeschool op het niveau van de bezetting ⁹⁰	
4.6.2	Procentueel aandeel benoemde OP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting	91
4.6.3	Procentueel aandeel benoemde ATP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting	94
4.7	CONCLUSIES ANALYSE PERSONEELSBESTAND EN LOONKOSTEN 2015	97

WOORD VOORAF

Dit is de zevende editie van het jaarverslag over de financiële toestand en de evolutie van het personeelsbestand van de instellingen voor hoger onderwijs in Vlaanderen. Aldus wordt opnieuw uitvoering gegeven aan artikel IV.122 (4de lid, 3°) van de Codex Hoger Onderwijs van 20 december 2013 waarin wordt bepaald “dat het college van regeringscommissarissen moet rapporteren over de financiële toestand van de universiteiten, hogescholen en associaties en over de evolutie van het personeelsbestand van universiteiten en hogescholen”.

Dit jaarverslag behandelt het boekjaar 2015 en rapporteert over de financiële analyse van de jaarrekeningen en de evolutie van het personeelsbestand van de hogeronderwijsinstellingen en associaties. Het verslag bestaat uit 3 delen, maar wordt als één geïntegreerd werkstuk gepresenteerd.

In **deel 1 van het jaarverslag** wordt de **sector hogescholen** onder de loep genomen. Het financiële luik van het jaarverslag 2015 bouwt verder op de lijn die in de vorige jaarverslagen werd uitgezet en vormt aldus opnieuw een horizontale analyse en verticale analyse. Er wordt een vergelijking van de reëel geboekte bedragen uit de deelrubrieken van de resultatenrekening gemaakt en een vergelijking met de begroting 2015.

Dit deel bevat ook een hoofdstuk inzake de analyse van de gegevens betreffende de personeelsformaties en de loonkosten.

Deel 2 van het jaarverslag heeft betrekking op de **sector universiteiten** en bevat een overzicht van de financieringsbronnen van de universiteiten en een financiële analyse van hun jaarrekening. Ook de evolutie van de geldstromen van 2011 tot 2015 is opgenomen en de vergelijking met de begroting voor het jaar 2015 wordt eveneens gemaakt. Daarnaast bevat dit deel opnieuw een hoofdstuk over de evolutie van het personeelsbestand sinds 1 februari 2012.

Deel 3 van het jaarverslag behandelt ten slotte de financiële toestand van de **associaties**.

Ik wens uitdrukkelijk iedereen te bedanken die een substantiële bijdrage heeft geleverd bij de totstandkoming van dit globaal verslag en ik hoop dat het nuttig is voor zowel de beleidsmakers als de instellingen zelf.

Johan Dhondt

Voorzitter college van regeringscommissarissen
bij het hoger onderwijs

Brussel, juni 2017

1 LIJST VAN DE HOGESCHOLEN

Deze sectoranalyse heeft betrekking op 17 hogescholen. De lijst van hogescholen is niet gewijzigd ten opzichte van het jaar 2014.

In uitvoering van art. IV.108 §4 van de Codex Hoger Onderwijs van 20 december 2013 worden de 17 hogescholen als volgt verdeeld over de drie ambtsgebieden.¹

Ambtsgebied A: Wim Leybaert - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
Arteveldehogeschool	ARTEVELDE	9000 Gent
Hogeschool West-Vlaanderen	Howest	8500 Kortrijk
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	VIVES Zuid	8500 Kortrijk
Katholieke Hogeschool Vives Noord	VIVES Noord	8000 Brugge
Hogeschool Gent	HoGent	9000 Gent
LUCA School of Arts	LUCA	1030 Brussel

Ambtsgebied B: Anita Ruttens - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
UC Leuven	UCL	3001 Leuven
UC Leuven Comenius Lerarenopleidingen	UCLc	3001 Leuven
UC Limburg	UCLi	3590 Diepenbeek
Hogeschool PXL	PXL	3500 Hasselt
Odisee	ODISEE	1000 Brussel
Erasmushogeschool Brussel	ERASMUS	1070 Brussel

Ambtsgebied C: Nadine Van Haecke - regeringscommissaris		
Hogeschool	Afkorting	Zetel
Karel de Grote-Hogeschool KH Antwerpen	KdG	2018 Antwerpen
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	AP	2000 Antwerpen
Thomas More Kempen	TMK	2440 Geel
Thomas More Mechelen - Antwerpen	TMMA	2800 Mechelen
Hogere Zeevaartschool	HZS	2030 Antwerpen

¹ Bij UC Leuven gebeurde er een inbreng om niet van een algemeenheid door de vzw UC Leuven UNESCO Lerarenopleidingen op 1 januari 2016 in de vzw UC Leuven. De beslissingen werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad d.d. 13/10/2015 en 12/01/2016.

2 BASISGEGEVENS I.V.M. DE HOGESCHOLEN

In uitvoering van art. IV.122 van de Codex Hoger Onderwijs brengt het college van regeringscommissarissen bij de hogescholen en de universiteiten jaarlijks verslag uit aan de Vlaamse Regering over de financiële toestand van de universiteiten, hogescholen en associaties en over de evolutie van het personeelsbestand van universiteiten en hogescholen.

2.1 Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen

2.1.1 Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen 2015

In 2015 bedraagt het globaal bedrag aan werkingsuitkeringen voor de hogescholen 627.780.023,18 euro ten opzichte van 637.610.725,41² euro in 2014. Dit is een daling met 1,54% of in absolute cijfers een daling van 9.830.702,23 euro. De daling is te wijten aan de besparingen in 2015.

De effectieve werkingsmiddelen nemen toe omwille van het feit dat de kinderbijslag³ en het aanmoedigingsfonds vanaf 2015 bij deze middelen opgenomen zijn.

In 2015 werd voor het eerst de bijkomende financiering voor beurosstudenten opgenomen voor een bedrag van 1.161.000 euro.

De opbouw en de verdeling van dit globaal bedrag aan werkingsuitkeringen voor de jaren 2013, 2014 en 2015 wordt op de volgende pagina schematisch weergegeven.

² In het gepubliceerd verslag over de financiële toestand van het hoger onderwijs in 2014 stond een bedrag vermeld van 637.699.518,90 euro. Na publicatie werd het bedrag van 2014 nog gecorrigeerd met het bedrag van de kinderbijslag in de Hogere Zeevaartschool.

³ Vanaf 1 januari 2015 gebeurde de betaling van de bijdrage voor kinderbijslag niet meer op basis van facturatie door de Rijksdienst voor Kinderbijslag, maar door een verhoging van de werkgeversbijdrage op het loon van alle werknemers. Hierdoor verviel het systeem met een voorafname op de werkingsenveloppe. Het bedrag van de voorafname 2014 werd vanaf 2015 toegevoegd aan de effectieve werkingsmiddelen.

Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen	Codex HO	2013	2014	2015
Effectieve werkingsmiddelen	art. III.23 - III.27	665.932.783,58	581.464.550,21	589.481.303,46
Aanvullende uitkeringen				
. Meester-, vak- en dienstponeel	art. III.34, § 1, 1°	3.625.373,82	3.337.668,15	2.420.027,37
. Wachtgelden personeelsleden centraal fonds	art. III.34, § 1, 2°			
. Kinderbijslagen	art. III.34, § 1, 3°	15.550.480,16	14.684.739,82	
. Bevallingsverlof	art. III.34, § 1, 4°	797.641,43	812.676,54	922.711,75
. Bijkomend vakantiegeld	art. III.34, § 3	13.179.590,60		
. Recuperatiefonds	art. III.36	89.590,10	144.917,96	77.129,54
. Academisering AHOVOKS	art. III.38	39.821.000,00	10.566.651,40	11.432.636,67
. Brusselmiddelen	art. III.41	2.164.700,04	4.213.406,36	4.104.171,09
. Extra werkingsmiddelen Hogeschool Gent	art. III.40	15.151,81	15.238,17	
Aanmoedigingsfonds	art. III.59 - III.60	4.119.398,45	4.039.191,79	
Andere				
. Specifieke lerarenopleiding	art. III.33	1.690.101,10	1.522.135,17	1.522.135,16
. Geïntegreerde lerarenopleiding	art. II.110	1.400.000,00		
. Anciënniteitstoelage	punt 7.3 - CAO III HO	200.000,00	200.000,00	200.000,00
. Bediendenstatuut CAO II en CAO III		57.042,83	97.838,23	58.908,14
. PWO	art. III.44 - III.45	11.637.000,00	16.329.461,71	16.400.000,00
. HBO 5	art. III.55		182.249,90	
. Bijkomende financiering beurs	art. III.41bis			1.161.000,00
. Schoolpremie (enkel bedrag HZS)		7.061,60		
Globaal bedrag werkingsuitkeringen hogescholen		760.286.915,52	637.610.725,41	627.780.023,18
Globaal bedrag werkingsuitkeringen - jaarlijks groeipercentage			-16,14%	-1,54%
Globaal bedrag werkingskeringen - index 2013 = 100		760.286.915,52	-16,14%	-17,43%
Effectieve werkingsmiddelen - index 2013 = 100		665.932.783,58	-12,68%	-11,48%

2.1.2 Effectieve werkingsmiddelen in verhouding tot het aantal studenten onder diplomacontract

EFFECTIEVE WERKINGSMIDDELEN / AANTAL STUDENTEN ONDER DIPLOMACONTRACT - Samenvattende tabel - Aggregatie						
Effectieve werkingsmiddelen / Aantal studenten onder diplomacontract	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR15-JR11 evolutie
	2011	2012	2013	2014	2015	
Effectieve werkingsmiddelen	628.497.805	650.246.341	665.932.784	581.464.550	589.481.303	- 6,21 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 21.748.536	+ 15.686.443	- 84.468.233	+ 8.016.753	
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 3,46 %	+ 2,41 %	- 12,68 %	+ 1,38 %	
Aantal studenten onder diplomacontract	129.731,00	134.556,00	137.733,00	118.771,00	121.597,00	- 6,27 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 4.825,00	+ 3.177,00	- 18.962,00	+ 2.826,00	
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 3,72 %	+ 2,36 %	- 13,77 %	+ 2,38 %	
Effectieve werkingsmiddelen / Aantal studenten onder diplomacontract	4.844,62	4.832,53	4.834,95	4.895,68	4.847,83	+ 0,07 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		- 12,09	+ 2,42	+ 60,72	- 47,85	
. Jaarlijkse relatieve wijziging		- 0,25 %	+ 0,05 %	+ 1,26 %	- 0,98 %	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de betoelaging per student onder diplomacontract ten opzichte van 2014 met 0,98% is gedaald. Over een periode van vijf jaar is er een licht stijgende trend. In 2011 bedroegen de effectieve werkingsmiddelen 4.844,62 euro terwijl in 2015 4.847,83 euro voorzien werd per student onder diplomacontract.

3 FINANCIËLE ANALYSE VAN DE JAARREKENINGEN VAN DE HOGESCHOLEN

3.1 AGGREGATIE EN VERGELIJKBAARHEID

De financiële analyse werd uitgevoerd op de geaggregeerde⁴ gegevens van 17 hogescholen. Op basis van deze financiële analyse worden per hogeschool enkele financiële kengetallen weergegeven. Dit moet de hogescholen toelaten hun financiële gegevens te positioneren binnen de sector.

⁴ Conform met de huidige regelgeving verstrekken de hogescholen geen informatie over de transacties die ze uitvoeren met andere hogescholen. Daardoor is het onmogelijk om de geaggregeerde financiële informatie te corrigeren voor de vorderingen en schulden of de opbrengsten en kosten die verband houden met verrichtingen tussen de hogescholen onderling. Deze onderlinge transacties blijven evenwel beperkt in omvang. Daardoor geeft de geaggregeerde informatie toch een getrouw beeld van het vermogen en de financiële positie van de hogeschoolsector.

3.2 GEAGGREGEERDE RESULTATENREKENING

RESULTATENREKENING					
Resultatenrekening (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	BG - Boekjaar 2015
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	965.748.281	845.418.690	855.027.071	848.841.607
A. Omzet	70	875.862.632	776.436.974	787.522.096	786.084.275
B. Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering (toename +, afname -)	71	(295.646)	(2.096.387)	272.711	(130.572)
C. Geproduceerde vaste activa	72	0	0	0	0
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	63.320.816	46.694.546	46.725.635	43.363.505
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	26.860.479	24.383.557	20.506.629	19.524.398
II. Bedrijfskosten	(-) 60/64	(951.197.315)	(825.091.457)	(848.009.687)	(870.001.742)
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	15.855.330	15.545.630	15.049.662	14.995.857
1. Inkopen	600/8	15.683.402	15.460.850	15.061.331	14.995.857
2. Wijzigingen in de voorraad (toename -, afname +)	609	171.929	84.780	(11.669)	0
B. Diensten en diverse goederen	61	169.368.369	148.038.956	152.338.127	165.192.422
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	702.698.600	598.288.341	612.758.969	620.434.790
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	60.718.394	61.076.897	65.704.688	68.992.152
E. Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)	631/4	589.854	251.697	331.169	85.803
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)	635/8	(51.718)	35.833	185.234	(922.997)
G. Andere bedrijfskosten	640/8	2.018.486	1.854.104	1.641.839	1.223.715
H. Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten	(-) 649	0	0	0	0
III. Bedrijfswinst	(+) 70/64	14.550.966	20.327.232	7.017.384	0
Bedrijfsverlies	(-) 64/70	0	0	0	(21.160.135)
IV. Financiële opbrengsten	75	11.273.627	10.114.703	7.920.749	8.233.885
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa	750	609	410	0	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa	751	7.259.861	4.082.474	1.940.366	2.504.498
C. Andere financiële opbrengsten	752/9	4.013.158	6.031.819	5.980.383	5.729.387
V. Financiële kosten	(-) 65	(10.435.492)	(10.773.558)	(11.068.585)	(11.562.565)
A. Kosten van schulden	650	9.892.200	10.397.544	10.753.554	11.316.532
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)	651	(40.408)	53.035	(1.966)	2.000
C. Andere financiële kosten	652/9	583.701	322.980	316.997	244.034
VI. Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+) 70/65	15.389.101	19.668.378	3.869.548	0
Verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-) 65/70	0	0	0	(24.488.815)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	15.009.150	8.462.510	8.222.086	7.427.854
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	760	2.975.003	181	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa	761	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	762	250.098	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa	763	7.053.447	23.935	965.085	2.576.760
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten	764/9	4.730.602	8.438.395	7.257.001	4.851.094
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-) 66	(11.980.650)	(3.703.765)	(2.560.070)	(3.875.981)
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	660	4.904.305	204.092	1.776.903	1.996.854
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa	661	87.870	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)	662	75.000	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	663	1.163.351	1.011	1.242	1.774.360
E. Andere uitzonderlijke kosten	664/8	5.750.123	3.498.662	781.924	104.767
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten	669	0	0	0	0
IX Winst van het boekjaar	(+) 70/66	18.417.601	24.427.123	9.531.564	0
Verlies van het boekjaar	(-) 66/70	0	0	0	(20.936.943)

3.2.1 Geaggregeerde bedrijfsopbrengsten

3.2.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2014 – jaarrekening 2015

De horizontale analyse heeft tot doel na te gaan hoe de financiële gegevens evolueerden in de periode 2014 en 2015. De 17 hogescholen realiseerden in het boekjaar 2015 een geaggregeerde bedrijfsopbrengst van 855.027.071 euro. De vergelijking van de belangrijkste rubrieken van de bedrijfsopbrengsten wordt in volgende tabel weergegeven.

Evolutie bedrijfsopbrengsten : ten opzichte van jaarrekening 2014	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
		2014	2015	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		wijziging	wijziging
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	845.418.690	855.027.071	+ 9.608.382	+ 1,14 %
A. Omzet	70	776.436.974	787.522.096	+ 11.085.123	+ 1,43 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	(2.096.387)	272.711	+ 2.369.099	+ 113,01 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	46.694.546	46.725.635	+ 31.089	+ 0,07 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	24.383.557	20.506.629	- 3.876.928	- 15,90 %

Tijdens het boekjaar 2015 stegen de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten lichtjes met 1,14%.

3.2.1.2 Horizontale analyse: begroting 2015 – jaarrekening 2015

Bij het opstellen van de begroting maken de hogescholen meestal een voorzichtige raming van de bedrijfsopbrengsten. We stellen in 2015 vast dat de bedrijfsopbrengsten in realiteit dicht aanleunen bij de begrote bedragen voor dat jaar. De geaggregeerde bedrijfsopbrengsten liggen slechts 0,73% boven de gebudgetteerde bedrijfsopbrengsten. De hogescholen hebben de bedrijfsopbrengsten keuroig begroot voor het jaar 2015.

Onderstaande tabel geeft overzichtelijk de begrote en de reële bedrijfsopbrengsten weer voor 2015.

Evolutie bedrijfsopbrengsten : ten opzichte van begroting	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
		2015	2015	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		afwijking	afwijking
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	855.027.071	848.841.607	+ 6.185.465	+ 0,73 %
A. Omzet	70	787.522.096	786.084.275	+ 1.437.821	+ 0,18 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	272.711	(130.572)	+ 403.283	+ 308,86 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	46.725.635	43.363.505	+ 3.362.129	+ 7,75 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	20.506.629	19.524.398	+ 982.231	+ 5,03 %

De grootse relatieve afwijking stellen we naar jaarlijkse traditie vast bij de rekening wijziging in voorraad goederen. De hogescholen die hun projecten in uitvoering verwerken via activering onder de voorraadpost projecten in uitvoering (code 30 – activa balans) hebben de waarde van de voorraadwijziging m.b.t. deze projecten geraamd. De afwijking tussen de begrote cijfers en de effectief geboekte bedragen is te verklaren door het feit dat de voortgang van een project bij de begrotingsopstelling moeilijk in te schatten is.

3.2.1.3 Verticale analyse: jaarrekening 2014 – jaarrekening 2015

De hogescholen realiseren de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten met de opbrengsten van de hierboven reeds vermelde rubrieken. De rubriek *omzet* waarin de werkingsuitkeringen van de overheid vervat zitten, blijft de belangrijkste opbrengstenbron. De rubriek omzet bedraagt 92,10% van de totale bedrijfsopbrengsten.

De samenstelling van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2015 benadert de structuur van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2014.

Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
% aandeel in de bedrijfsopbrengsten		2014	2015
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	100,00 %	100,00 %
A. Omzet	70	91,84 %	92,10 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	- 0,25 %	0,03 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	5,52 %	5,46 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	2,88 %	2,40 %

3.2.1.4 Verticale analyse: begroting 2015 – jaarrekening 2015

De samenstelling van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2015 ligt in lijn met de begrote structuur van de bedrijfsopbrengsten. De bedrijfsopbrengsten werden opnieuw vrij correct begroot. We stellen geen belangrijke verschuivingen vast.

Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
% aandeel in de bedrijfsopbrengsten		2015	2015
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	100,00 %	100,00 %
A. Omzet	70	92,10 %	92,61 %
B. Wijziging in de voorraad goederen	71	0,03 %	- 0,02 %
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	73	5,46 %	5,11 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	2,40 %	2,30 %

3.2.2 Geaggregeerde bedrijfskosten⁵

3.2.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2014 – jaarrekening 2015

Tijdens het boekjaar 2015 besteedden de 17 hogescholen 848.009.687 euro aan bedrijfskosten. Voor de belangrijkste kostenrubrieken wordt in onderstaande tabel een vergelijking gemaakt tussen de werkelijke kosten opgenomen in de geaggregeerde resultatenrekeningen 2014 en 2015.

⁵ Een aantal oorspronkelijke inrichtende machten (rechtsvoorgangers) bleven eigenaar van de gebouwen en stellen bijvoorbeeld d.m.v. een *gebruiksovereenkomst om niet* deze gebouwen ter beschikking van de nieuwe hogeschool. Dit leidt tot een onderschatting van de afschrijvingskosten en/of de huurkosten opgenomen in de resultatenrekeningen.

Evolutie bedrijfskosten : ten opzichte van jaarrekening 2014	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
		2014	2015	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
II. Bedrijfskosten	60/64	825.091.457	848.009.687	+ 22.918.230	+ 2,78 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	15.545.630	15.049.662	- 495.968	- 3,19 %
B. Diensten en diverse goederen	61	148.038.956	152.338.127	+ 4.299.171	+ 2,90 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	598.288.341	612.758.969	+ 14.470.628	+ 2,42 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	61.076.897	65.704.688	+ 4.627.791	+ 7,58 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	251.697	331.169	+ 79.472	+ 31,57 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	35.833	185.234	+ 149.401	+ 416,94 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	1.854.104	1.641.839	- 212.265	- 11,45 %

Tijdens het boekjaar 2015 stegen de bedrijfskosten met 2,78%. De stijging in absolute cijfers van de bedrijfskosten situeert zich vooral bij de kostenrubrieken 'diensten en diverse goederen', 'de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' en 'de afschrijvingen'. De post m.b.t. de loonkosten kent de grootste stijging in absolute cijfers. Meer details over de loonkosten zijn terug te vinden in hoofdstuk vijf.

3.2.2.2 Horizontale analyse: begroting 2015 – jaarrekening 2015

De reële bedrijfskosten liggen onder het begrote niveau in 2015. Het werkelijke kostenbedrag is 2,53% lager dan het geraamde bedrag. In absolute bedragen stemt dit overeen met een minkost van 21.992.054 euro.

Evolutie bedrijfskosten : ten opzichte van begroting	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
		2015	2015	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
II. Bedrijfskosten	60/64	848.009.687	870.001.742	- 21.992.054	- 2,53 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	15.049.662	14.995.857	+ 53.805	+ 0,36 %
B. Diensten en diverse goederen	61	152.338.127	165.192.422	- 12.854.295	- 7,78 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	612.758.969	620.434.790	- 7.675.821	- 1,24 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	65.704.688	68.992.152	- 3.287.464	- 4,76 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	331.169	85.803	+ 245.365	+ 285,96 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	185.234	(922.997)	+ 1.108.231	+ 120,07 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	1.641.839	1.223.715	+ 418.124	+ 34,17 %

Budgetoverschrijdingen hebben zich gemanifesteerd bij de aankopen handelsgoederen, de waardeverminderingen op voorraden, de voorzieningen voor risico's en kosten en de andere bedrijfskosten. De overschrijdingen op deze rekeningen keren jaarlijks terug.

Voorzieningen voor risico's en kosten zijn vrij moeilijk te begroten. Budgetoverschrijdingen zijn hier dan ook vrij logisch. Vertragingen in de uitvoering van de begrote onderhouds- en herstellingswerken kunnen aanleiding geven tot belangrijke afwijkingen in de aanwending van voorheen gevormde voorzieningen t.a.v. wat begroot was. De rubriek andere bedrijfskosten is moeilijk te begroten en ook hier kan een budgetoverschrijding plaats vinden.

3.2.2.3 Verticale analyse: jaarrekening 2014 – jaarrekening 2015

De structuur van de geaggregeerde bedrijfskosten wordt hieronder weergegeven. Voor elke component van de bedrijfskosten wordt het procentueel aandeel in de totale bedrijfskosten aangeduid. Drie kostencomponenten, nl. de kosten voor diensten en diverse goederen, de bezoldigingskosten en de afschrijvingskosten nemen samen 97,97% van de totale bedrijfskosten voor hun rekening in het jaar 2015.

De samenstelling van de bedrijfskosten in de jaarrekening 2015 benadert de structuur van de bedrijfskosten in de jaarrekening 2014. De verschuivingen binnen de bedrijfskostenstructuur zijn eerder minimaal.

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
% aandeel in de bedrijfskosten		2014	2015
II. Bedrijfskosten	60/64	100,00 %	100,00 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	1,88 %	1,77 %
B. Diensten en diverse goederen	61	17,94 %	17,96 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	72,51 %	72,26 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	7,40 %	7,75 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	0,03 %	0,04 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	0,00 %	0,02 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	0,22 %	0,19 %

3.2.2.4 Verticale analyse: begroting 2015 – jaarrekening 2015

De begrote structuur van de bedrijfskosten van het jaar 2015 sluit behoorlijk aan bij de werkelijke kostenstructuur. De uitvoering van de begroting heeft geen fundamentele verschuivingen in de structuur van de bedrijfskosten veroorzaakt.

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
% aandeel in de bedrijfskosten		2015	2015
II. Bedrijfskosten	60/64	100,00 %	100,00 %
A. Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	1,77 %	1,72 %
B. Diensten en diverse goederen	61	17,96 %	18,99 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	72,26 %	71,31 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	7,75 %	7,93 %
E. Waardeverminderingen op voorraden	631/4	0,04 %	0,01 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/8	0,02 %	- 0,11 %
G. Andere bedrijfskosten	640/8	0,19 %	0,14 %

3.2.3 Geaggregeerde bedrijfswinst | 70/64 |

De geaggregeerde bedrijfswinst is het resultaat dat de hogescholen behalen uit hun courante activiteiten. In het boekjaar 2015 realiseerde de sector een bedrijfswinst van 7.017.384 euro ten opzichte van 20.327.232 euro vorig jaar.

De bedrijfswinst 2015 ligt lager dan vorig jaar en is gedaald met 13.309.848 euro. De negatieve evolutie van het geconsolideerd bedrijfsresultaat in 2015 is in hoofdzaak toe te schrijven aan een

grotere stijging van de bedrijfskosten (+2,78%) ten opzichte van de stijging van de bedrijfsopbrengsten (+1,14%). De hogescholensector besteedde in 2015 dus wat meer verkregen middelen voor haar werking. Na een periode (de jaren 2010 tot en met 2014) van toenemende bedrijfswinsten stellen we in 2015 een trendbreuk vast door het dalend bedrijfsresultaat. De volgende pagina bevat een overzicht van de bedrijfswinsten sedert het jaar 2005 tot en met het jaar 2015.

De bedrijfswinst 2015 is gunstiger dan het in de begroting 2015 voorziene bedrijfsresultaat. Er werd immers door de hogescholen een bedrijfsverlies begroot voor 2015 van -21.160.135 euro. Er is dus een significante afwijking van 28.177.519 euro tussen de in 2015 effectief gerealiseerde bedrijfswinst en het voor 2015 begrote bedrijfsverlies. Dit beantwoordt aan een jaarlijks terugkerende trend.

Bij het opstellen van de begroting nemen de hogescholen enige voorzichtigheid in acht. Dit vertaalt zich doorgaans in lagere bedrijfskosten en hogere bedrijfsopbrengsten dan begroot. Wanneer door het effect van een dergelijke politiek het spanningsveld tussen de begrote cijfers en de gerealiseerde cijfers te groot wordt, kan dit de waarde van de begroting als beleidsinstrument in het gedrang brengen.

Evolutie bedrijfswinst / bedrijfsverlies :	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	BG - Boekjaar	JR15-BG15
		2014	2015	absolute	2015	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
. ten opzichte van jaarrekening 2014						
. ten opzichte van begroting 2015						
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	845.418.690	855.027.071	+ 9.608.382	848.841.607	+ 6.185.465
II. Bedrijfskosten	60/64	825.091.457	848.009.687	+ 22.918.230	870.001.742	- 21.992.054
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies (+) / (-)	70/64	20.327.232	7.017.384	- 13.309.848	(21.160.135)	+ 28.177.519

Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(eenheden euro)		2005	2006	2007	2008
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	670.164.603	706.260.336	746.745.232	811.424.562
II. Bedrijfskosten	60/64	659.777.057	692.515.839	723.278.475	779.934.770
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies (+) / (-)	70/64	10.387.546	13.744.497	23.466.757	31.489.792

Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(eenheden euro)		2009	2010	2011	2012
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	847.573.444	869.160.477	886.083.420	925.122.686
II. Bedrijfskosten	60/64	834.860.520	867.764.012	876.942.452	915.404.355
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies (+) / (-)	70/64	12.712.924	1.396.465	9.140.968	9.718.331

Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(eenheden euro)		2013	2014	2015
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	965.748.281	845.418.690	855.027.071
II. Bedrijfskosten	60/64	951.197.315	825.091.457	848.009.687
III. Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies (+) / (-)	70/64	14.550.966	20.327.232	7.017.384

3.2.4 Geconsolideerd financieel resultaat | 75 - 65 |

Het financieel resultaat is negatief in 2015, de financiële kosten (hoofdzakelijk rentelasten) zijn hoger dan de financiële opbrengsten van de sector.

Evolutie financiële opbrengsten / kosten :	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	BG - Boekjaar	JR15-BG15
		2014	2015	absolute	2015	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
. ten opzichte van jaarrekening 2014						
. ten opzichte van begroting 2015						
IV. Financiële opbrengsten	75	10.114.703	7.920.749	- 2.193.954	8.233.885	- 313.136
V. Financiële kosten	65	10.773.558	11.068.585	+ 295.027	11.562.565	- 493.980
Financieel resultaat (+) / (-)	75/65	(658.854)	(3.147.836)	- 2.488.981	(3.328.680)	+ 180.845

3.2.5 Geconsolideerd uitzonderlijk resultaat |76 - 66|

De geaggregeerde uitzonderlijke opbrengsten en de geaggregeerde uitzonderlijke kosten vormen samen het geconsolideerd uitzonderlijk resultaat. Dit resultaat ligt 903.271 euro hoger dan vorig jaar.

Evolutie uitzonderlijke opbrengsten / kosten :	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	BG - Boekjaar	JR15-BG15
		2014	2015	absolute	2015	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
. ten opzichte van jaarrekening 2014						
. ten opzichte van begroting 2015						
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	8.462.510	8.222.086	- 240.424	7.427.854	+ 794.232
VIII Uitzonderlijke kosten	66	3.703.765	2.560.070	- 1.143.695	0	+ 2.560.070
Uitzonderlijk resultaat (+) / (-)	76/66	4.758.745	5.662.016	+ 903.271	7.427.854	- 1.765.838

3.2.6 De geaggregeerde winst van het boekjaar |70/66|

De geaggregeerde winst van het boekjaar is het resultaat dat de hogescholen behalen uit al hun activiteiten. In het boekjaar 2015 realiseerde de sector een winst van het boekjaar van 9.531.564 euro. Het positief bedrijfsresultaat is de basis van deze winst van het boekjaar. Het positieve uitzonderlijke resultaat van 5.662.016 euro heeft ook bijgedragen tot de winst van het boekjaar.

De winst van het boekjaar 2015 is gunstiger dan het in de begroting 2015 voorziene verlies van het boekjaar. Er werd door de hogescholen voor 2015 een verlies van het boekjaar begroot van -20.936.943 euro. Er is dus een significante afwijking van 30.468.507 euro tussen het in 2015 effectief gerealiseerde resultaat van het boekjaar en het voor 2015 begrote resultaat van het boekjaar. Deze afwijking neemt nog jaarlijks toe.

Deze belangrijke onderschatting van het resultaat van het boekjaar is een jaarlijks wekerende vaststelling. Deze vaststelling bevestigt de conclusie die geformuleerd werd bij de bespreking van het bedrijfsresultaat (zie punt 3.2.3).

Evolutie winst / verlies van het boekjaar :	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	BG - Boekjaar	JR15-BG15
		2014	2015	absolute	2015	absolute
		(eenheden euro)		wijziging	(eenheden euro)	afwijking
. ten opzichte van jaarrekening 2014						
. ten opzichte van begroting 2015						
Totale opbrengsten	70/76	863.995.903	871.169.906	+ 7.174.003	864.503.345	+ 6.666.561
Totale kosten	60/66	839.568.780	861.638.342	+ 22.069.562	885.440.288	- 23.801.946
IX. Winst / Verlies van het boekjaar (+) / (-)	70/66	24.427.123	9.531.564	- 14.895.559	(20.936.943)	+ 30.468.507

3.3 RESULTATENREKENING: ENKELE KENGETALLEN PER HOGESCHOOL

3.3.1 **Bedrijfsopbrengsten**

De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de totale bedrijfsopbrengsten en van de belangrijkste componenten ervan per hogeschool.

- ◆ Aandeel van de totale bedrijfsopbrengsten per hogeschool in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten

- ◆ Aandeel van de omzet per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool

- ◆ Aandeel van de opbrengst uit lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool

- ◆ Aandeel van de opbrengst uit wijziging in de voorraad goederen per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool

- ◆ Aandeel van de andere bedrijfsopbrengsten per hogeschool in de totale bedrijfsopbrengsten van de hogeschool

Bedrijfsopbrengsten per hogeschool - Boekjaar 2015

	Bedrijfsopbrengsten RR 70/74		Omzet RR 70			Wijziging in de voorraad goederen RR 71			Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies - RR 73			Andere bedrijfsopbrengsten RR 74		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% Bo	Bedrag	% Ag Hs	% Bo	Bedrag	% Ag Hs	% Bo	Bedrag	% Ag Hs	% Bo
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>														
Artevelde	72.628.222	8,49 %	67.856.441	8,62 %	93,43 %	0	0,00 %	0,00 %	3.883.627	8,31 %	5,35 %	888.154	4,33 %	1,22 %
Erasmus	42.498.842	4,97 %	39.180.415	4,98 %	92,19 %	0	0,00 %	0,00 %	1.377.512	2,95 %	3,24 %	1.940.914	9,46 %	4,57 %
HoGent	101.037.310	11,82 %	92.148.668	11,70 %	91,20 %	0	0,00 %	0,00 %	6.043.347	12,93 %	5,98 %	2.845.295	13,88 %	2,82 %
LUCA	38.883.665	4,55 %	36.452.134	4,63 %	93,75 %	0	0,00 %	0,00 %	2.043.116	4,37 %	5,25 %	388.415	1,89 %	1,00 %
Howest	37.307.520	4,36 %	32.003.794	4,06 %	85,78 %	0	0,00 %	0,00 %	2.982.213	6,38 %	7,99 %	2.321.513	11,32 %	6,22 %
KDG	68.622.103	8,03 %	64.926.321	8,24 %	94,61 %	105.879	38,82 %	0,15 %	2.631.928	5,63 %	3,84 %	957.975	4,67 %	1,40 %
VIVES Noord	25.726.878	3,01 %	24.403.183	3,10 %	94,85 %	(486.778)	- 178,50 %	- 1,89 %	1.525.349	3,26 %	5,93 %	285.124	1,39 %	1,11 %
TMK	50.863.771	5,95 %	46.480.239	5,90 %	91,38 %	(174.300)	- 63,91 %	- 0,34 %	3.288.782	7,04 %	6,47 %	1.269.050	6,19 %	2,49 %
UCL	52.235.533	6,11 %	47.400.569	6,02 %	90,74 %	0	0,00 %	0,00 %	2.935.488	6,28 %	5,62 %	1.899.475	9,26 %	3,64 %
UCLi	43.510.584	5,09 %	39.105.466	4,97 %	89,88 %	0	0,00 %	0,00 %	3.774.734	8,08 %	8,68 %	630.384	3,07 %	1,45 %
TMMA	49.727.264	5,82 %	44.859.138	5,70 %	90,21 %	432.618	158,64 %	0,87 %	2.988.320	6,40 %	6,01 %	1.447.188	7,06 %	2,91 %
VIVES Zuid	58.278.154	6,82 %	54.672.463	6,94 %	93,81 %	0	0,00 %	0,00 %	2.852.785	6,11 %	4,90 %	752.906	3,67 %	1,29 %
UCLc	4.528.024	0,53 %	4.127.395	0,52 %	91,15 %	0	0,00 %	0,00 %	156.452	0,33 %	3,46 %	244.177	1,19 %	5,39 %
ODISEE	80.456.943	9,41 %	76.279.499	9,69 %	94,81 %	424.286	155,58 %	0,53 %	2.252.884	4,82 %	2,80 %	1.500.275	7,32 %	1,86 %
AP	68.250.146	7,98 %	62.009.965	7,87 %	90,86 %	(291.434)	- 106,87 %	- 0,43 %	4.796.677	10,27 %	7,03 %	1.734.939	8,46 %	2,54 %
PXL	53.191.022	6,22 %	48.712.740	6,19 %	91,58 %	262.441	96,23 %	0,49 %	2.818.988	6,03 %	5,30 %	1.396.853	6,81 %	2,63 %
HZS	7.281.091	0,85 %	6.903.666	0,88 %	94,82 %	0	0,00 %	0,00 %	373.434	0,80 %	5,13 %	3.991	0,02 %	0,05 %
Aggregatie Hs	855.027.071	100,00 %	787.522.096	100,00 %	92,10 %	272.711	100,00 %	0,03 %	46.725.635	100,00 %	5,46 %	20.506.629	100,00 %	2,40 %
Rekenkundig gemiddelde	50.295.710		46.324.829		92,06 %	16.042		- 0,04 %	2.748.567		5,47 %	1.206.272		2,51 %
Laagste waarde	4.528.024	0,53 %	4.127.395	0,52 %	85,78 %	(486.778)	- 178,50 %	- 1,89 %	156.452	0,33 %	2,80 %	3.991	0,02 %	0,05 %
Hoogste waarde	101.037.310	11,82 %	92.148.668	11,70 %	94,85 %	432.618	158,64 %	0,87 %	6.043.347	12,93 %	8,68 %	2.845.295	13,88 %	6,22 %

% Ag Hs = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de hogescholen

% Bo = procentueel aandeel van de rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR |70/74| van de hogeschool

3.3.2 Bedrijfskosten

Op de volgende pagina worden de totale bedrijfskosten en de belangrijkste componenten van de bedrijfskosten per hogeschool weergegeven.

- ◆ Aandeel van de totale bedrijfskosten per hogeschool in de geaggregeerde bedrijfskosten

- ◆ Aandeel van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen

- ◆ Aandeel van de kosten voor diensten en diverse goederen per hogeschool in de totale bedrijfskosten van de hogeschool

- ◆ Aandeel van de bezoldigingskosten per hogeschool in de totale bedrijfskosten van de hogeschool

- ◆ Aandeel van de afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten en op immateriële en materiële vaste activa per hogeschool in de totale bedrijfskosten van de hogeschool

Bedrijfskosten per hogeschool - Boekjaar 2015

	Bedrijfskosten RR 60/64		Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen - RR 60			Diensten en diverse goederen RR 61			Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen - RR 62			Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA - RR 630		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% Bk	Bedrag	% Ag Hs	% Bk	Bedrag	% Ag Hs	% Bk	Bedrag	% Ag Hs	% Bk
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>														
Artevelde	69.393.338	8,18 %	343.675	2,28 %	0,50 %	10.602.150	6,96 %	15,28 %	52.905.666	8,63 %	76,24 %	5.433.301	8,27 %	7,83 %
Erasmus	41.665.977	4,91 %	424.208	2,82 %	1,02 %	6.466.732	4,24 %	15,52 %	31.834.775	5,20 %	76,40 %	2.704.528	4,12 %	6,49 %
HoGent	100.408.557	11,84 %	1.637.014	10,88 %	1,63 %	14.807.488	9,72 %	14,75 %	75.331.456	12,29 %	75,02 %	8.315.158	12,66 %	8,28 %
LUCA	39.882.537	4,70 %	289.572	1,92 %	0,73 %	8.059.572	5,29 %	20,21 %	27.938.810	4,56 %	70,05 %	3.467.097	5,28 %	8,69 %
Howest	36.462.387	4,30 %	389.104	2,59 %	1,07 %	6.391.887	4,20 %	17,53 %	26.516.154	4,33 %	72,72 %	2.759.340	4,20 %	7,57 %
KDG	66.944.464	7,89 %	1.408.631	9,36 %	2,10 %	10.210.054	6,70 %	15,25 %	52.610.097	8,59 %	78,59 %	2.858.493	4,35 %	4,27 %
VIVES Noord	26.997.920	3,18 %	33.978	0,23 %	0,13 %	5.569.253	3,66 %	20,63 %	19.256.757	3,14 %	71,33 %	1.955.045	2,98 %	7,24 %
TMK	49.969.176	5,89 %	1.663.207	11,05 %	3,33 %	7.810.417	5,13 %	15,63 %	36.895.277	6,02 %	73,84 %	3.579.140	5,45 %	7,16 %
UCL	51.375.433	6,06 %	1.367.660	9,09 %	2,66 %	9.253.677	6,07 %	18,01 %	36.873.048	6,02 %	71,77 %	3.847.951	5,86 %	7,49 %
UCLi	42.681.811	5,03 %	1.130.460	7,51 %	2,65 %	7.230.952	4,75 %	16,94 %	31.253.593	5,10 %	73,22 %	3.057.366	4,65 %	7,16 %
TMMA	51.088.068	6,02 %	417.454	2,77 %	0,82 %	10.741.730	7,05 %	21,03 %	34.954.954	5,70 %	68,42 %	4.852.758	7,39 %	9,50 %
VIVES Zuid	59.390.717	7,00 %	1.167.211	7,76 %	1,97 %	12.954.233	8,50 %	21,81 %	40.116.107	6,55 %	67,55 %	4.956.104	7,54 %	8,34 %
UCLc	4.358.679	0,51 %	0	0,00 %	0,00 %	796.551	0,52 %	18,28 %	3.416.140	0,56 %	78,38 %	151.778	0,23 %	3,48 %
ODISEE	78.770.794	9,29 %	1.383.804	9,19 %	1,76 %	17.254.571	11,33 %	21,90 %	51.622.910	8,42 %	65,54 %	8.216.015	12,50 %	10,43 %
AP	68.477.208	8,08 %	340.298	2,26 %	0,50 %	13.941.917	9,15 %	20,36 %	48.065.964	7,84 %	70,19 %	5.719.868	8,71 %	8,35 %
PXL	53.172.209	6,27 %	3.053.387	20,29 %	5,74 %	8.109.869	5,32 %	15,25 %	38.747.886	6,32 %	72,87 %	3.422.370	5,21 %	6,44 %
HZS	6.970.412	0,82 %	0	0,00 %	0,00 %	2.137.074	1,40 %	30,66 %	4.419.375	0,72 %	63,40 %	408.376	0,62 %	5,86 %
Aggregatie Hs	848.009.687	100,00 %	15.049.662	100,00 %	1,77 %	152.338.127	100,00 %	17,96 %	612.758.969	100,00 %	72,26 %	65.704.688	100,00 %	7,75 %
Rekenkundig gemiddelde	49.882.923		885.274		1,56 %	8.961.066		18,77 %	36.044.645		72,09 %	3.864.982		7,33 %
Laagste waarde	4.358.679	0,51 %	0	0,00 %	0,00 %	796.551	0,52 %	14,75 %	3.416.140	0,56 %	63,40 %	151.778	0,23 %	3,48 %
Hoogste waarde	100.408.557	11,84 %	3.053.387	20,29 %	5,74 %	17.254.571	11,33 %	30,66 %	75.331.456	12,29 %	78,59 %	8.315.158	12,66 %	10,43 %

% Ag Hs = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de hogescholen

% Bk = procentueel aandeel van de rubriek in de bedrijfskosten RR |60/64| van de hogeschool

3.3.3 Resultaten per hogeschool

Het overzicht van de resultaten per hogeschool wordt op de volgende pagina weergegeven.

- ◆ Winst/verlies van het boekjaar

- ◆ Bedrijfswinst/verlies

- ◆ Financieel resultaat

- ◆ Uitzonderlijk resultaat

Winst / Verlies van het boekjaar per hogeschool - Boekjaar 2015

<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>	Winst / Verlies van het boekjaar - RR 70/66		Bedrijfswinst / Bedrijfsverlies RR 70/64			Financieel resultaat RR 75/65			Uitzonderlijk resultaat RR 76/66		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% W/V	Bedrag	% Ag Hs	% W/V	Bedrag	% Ag Hs	% W/V
	Artevelde	2.665.993	27,97 %	3.234.884	46,10 %	121,34 %	(568.891)	18,07 %	- 21,34 %	0	0,00 %
Erasmus	1.664.126	17,46 %	832.865	11,87 %	50,05 %	192.269	- 6,11 %	11,55 %	638.992	11,29 %	38,40 %
HoGent	1.012.385	10,62 %	628.753	8,96 %	62,11 %	337.055	- 10,71 %	33,29 %	46.577	0,82 %	4,60 %
LUCA	(1.141.889)	- 11,98 %	(998.872)	- 14,23 %	87,48 %	(479.137)	15,22 %	41,96 %	336.120	5,94 %	- 29,44 %
Howest	928.362	9,74 %	845.133	12,04 %	91,03 %	55.490	- 1,76 %	5,98 %	27.739	0,49 %	2,99 %
KDG	1.194.116	12,53 %	1.677.639	23,91 %	140,49 %	(483.516)	15,36 %	- 40,49 %	(8)	- 0,00 %	- 0,00 %
VIVES Noord	(999.495)	- 10,49 %	(1.271.042)	- 18,11 %	127,17 %	(460.691)	14,64 %	46,09 %	732.238	12,93 %	- 73,26 %
TMK	533.035	5,59 %	894.594	12,75 %	167,83 %	(296.196)	9,41 %	- 55,57 %	(65.363)	- 1,15 %	- 12,26 %
UCL	1.239.693	13,01 %	860.100	12,26 %	69,38 %	35.691	- 1,13 %	2,88 %	343.902	6,07 %	27,74 %
UCLi	1.590.082	16,68 %	828.773	11,81 %	52,12 %	(142.723)	4,53 %	- 8,98 %	904.032	15,97 %	56,85 %
TMMA	(1.541.846)	- 16,18 %	(1.360.804)	- 19,39 %	88,26 %	303.814	- 9,65 %	- 19,70 %	(484.857)	- 8,56 %	31,45 %
VIVES Zuid	(1.180.000)	- 12,38 %	(1.112.563)	- 15,85 %	94,28 %	(67.848)	2,16 %	5,75 %	411	0,01 %	- 0,03 %
UCLc	666.622	6,99 %	169.345	2,41 %	25,40 %	13.445	- 0,43 %	2,02 %	483.832	8,55 %	72,58 %
ODISEE	466.314	4,89 %	1.686.149	24,03 %	361,59 %	(1.967.706)	62,51 %	- 421,97 %	747.871	13,21 %	160,38 %
AP	996.201	10,45 %	(227.062)	- 3,24 %	- 22,79 %	386.633	- 12,28 %	38,81 %	836.630	14,78 %	83,98 %
PXL	434.956	4,56 %	18.813	0,27 %	4,33 %	5.731	- 0,18 %	1,32 %	410.412	7,25 %	94,36 %
HZS	1.002.911	10,52 %	310.679	4,43 %	30,98 %	(11.256)	0,36 %	- 1,12 %	703.488	12,42 %	70,14 %
Aggregatie Hs	9.531.564	100,00 %	7.017.384	100,00 %	73,62 %	(3.147.836)	100,00 %	- 33,03 %	5.662.016	100,00 %	59,40 %
Rekenkundig gemiddelde	560.680		412.787		91,24 %	(185.167)		- 22,32 %	333.060		31,09 %
Laagste waarde	(1.541.846)	- 16,18 %	(1.360.804)	- 19,39 %	- 22,79 %	(1.967.706)	- 12,28 %	- 421,97 %	(484.857)	- 8,56 %	- 73,26 %
Hoogste waarde	2.665.993	27,97 %	3.234.884	46,10 %	361,59 %	386.633	62,51 %	46,09 %	904.032	15,97 %	160,38 %

% Ag Hs = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de hogescholen

% W/V = procentueel aandeel van de rubriek in de winst / verlies van het boekjaar RR |70/66| van de hogeschool

3.4 GEAGGREGEERDE INVESTERINGEN EN FINANCIERING

3.4.1 Geaggregeerde investeringen

3.4.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2014 – jaarrekening 2015

Evolutie bruto investeringen : ten opzichte van jaarrekening 2014	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
		2014	2015	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
I. Oprichtingskosten	8002	0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa	802	2.502.721	2.017.294	- 485.427	- 19,40 %
III. Materiële vaste activa	816	115.947.277	112.531.635	- 3.415.642	- 2,95 %
A. Terreinen en gebouwen		37.387.440	34.930.989	- 2.456.451	- 6,57 %
B. Installaties, machines en uitrusting		18.093.563	22.089.075	+ 3.995.512	+ 22,08 %
C. Meubilair en rollend materieel		6.906.590	10.043.674	+ 3.137.084	+ 45,42 %
D. Leasing en soortgelijke rechten		5.455	0	- 5.455	- 100,00 %
E. Overige materiële vaste activa		2.006.189	1.286.480	- 719.709	- 35,87 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		51.548.040	44.181.418	- 7.366.622	- 14,29 %
IV. Financiële vaste activa	836/858	65.402	59.661	- 5.741	- 8,78 %
A. Verbonden entiteiten		0	0	+ 0	
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		47.100	1.276	- 45.824	- 97,29 %
C. Andere financiële vaste activa		18.302	58.385	+ 40.083	+ 219,01 %
Bruto investeringen		118.515.400	114.608.591	- 3.906.809	- 3,30 %

De 17 hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2015 samen 114.608.591 euro. Dit is een daling met 3,30% t.o.v. het vorige boekjaar.

De rubrieken *terreinen en gebouwen* en *activa in aanbouw* blijven met een nominaal bedrag aan investeringen van 79.112.407 euro de belangrijkste investeringsposten in 2015. De hogescholen hebben dus ook in 2015 hun patrimonium uitgebreid. Ten opzichte van vorig jaar zijn de investeringen in deze rekeningen evenwel gedaald met 9.823.073 euro.

De investeringen in de rubrieken installaties, machines en uitrusting stegen in het jaar 2015 met 22%. De rubriek meubilair en rollend materieel nam ook toe met 45%.

3.4.1.2 Horizontale analyse: jaarrekening 2005 – jaarrekening 2015

Hierbij vindt u een overzicht van het volume aan investeringen vanaf 2005 tot en met het jaar 2015.

Bruto investeringen (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
I. Oprichtingskosten	8002	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Immateriële vaste activa	802	1.658.947	1.611.341	1.404.380	1.810.124	2.131.518	2.148.196	1.352.815	1.776.703	3.091.431	2.502.721	2.017.294
III. Materiële vaste activa	816	59.566.262	72.090.211	125.446.215	145.795.333	165.909.541	88.990.718	69.045.225	90.910.572	83.001.115	115.947.277	112.531.635
A. Terreinen en gebouwen		12.050.142	17.126.798	20.097.562	21.979.341	67.815.994	29.887.810	24.102.685	21.617.864	15.613.116	37.387.440	34.930.989
B. Installaties, machines en uitrusting		16.115.919	17.340.074	16.903.530	23.573.784	19.672.077	25.514.279	19.193.769	17.769.120	17.480.588	18.093.563	22.089.075
C. Meubilair en rollend materieel		6.314.926	5.886.109	6.234.823	10.419.123	8.760.338	9.035.611	7.202.279	7.109.591	8.030.926	6.906.590	10.043.674
D. Leasing en soortgelijke rechten		11.132	23.862	9.714.483	5.166.387	1.470.104	2.274.518	4.476.670	9.675.022	698.677	5.455	0
E. Overige materiële vaste activa		3.563.080	1.170.276	1.434.782	2.975.682	1.099.901	1.807.619	2.071.511	5.944.684	2.742.808	2.006.189	1.286.480
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		21.511.063	30.543.092	71.061.036	81.681.016	67.091.127	20.470.881	11.998.310	28.794.291	38.434.999	51.548.040	44.181.418
IV. Financiële vaste activa	836/858	524.587	97.194	7.174	35.785	1.276.913	117.369	148.722	270.193	181.742	65.402	59.661
A. Verbonden entiteiten		501.896	74.924	10.000	0	1.138.000	64.985	120.651	116.555	5.000	0	0
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		0	0	0	18.000	130.086	34.985	12.751	70.480	0	47.100	1.276
C. Andere financiële vaste activa		22.691	22.270	(2.826)	17.785	8.827	17.399	15.320	83.158	176.742	18.302	58.385
Bruto investeringen		61.749.796	73.798.746	126.857.770	147.641.242	169.317.972	91.256.283	70.546.762	92.957.468	86.274.289	118.515.400	114.608.591

3.4.1.3 Horizontale analyse: jaarrekening 2015 – begroting 2015

Evolutie bruto investeringen : ten opzichte van begroting	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
		2015	2015	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
I. Oprichtingskosten	8002	0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa	802	2.017.294	2.967.347	- 950.053	- 32,02 %
III. Materiële vaste activa	816	112.531.635	133.836.117	- 21.304.482	- 15,92 %
A. Terreinen en gebouwen		34.930.989	74.650.351	- 39.719.363	- 53,21 %
B. Installaties, machines en uitrusting		22.089.075	30.482.884	- 8.393.809	- 27,54 %
C. Meubilair en rollend materieel		10.043.674	11.513.828	- 1.470.154	- 12,77 %
D. Leasing en soortgelijke rechten		0	0	+ 0	
E. Overige materiële vaste activa		1.286.480	1.561.594	- 275.115	- 17,62 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		44.181.418	15.627.459	+ 28.553.959	+ 182,72 %
IV. Financiële vaste activa	836/858	59.661	18.314	+ 41.347	+ 225,77 %
A. Verbonden entiteiten		0	0	+ 0	
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		1.276	0	+ 1.276	BG = 0
C. Andere financiële vaste activa		58.385	18.314	+ 40.071	+ 218,80 %
Bruto investeringen		114.608.591	136.821.778	- 22.213.187	- 16,24 %

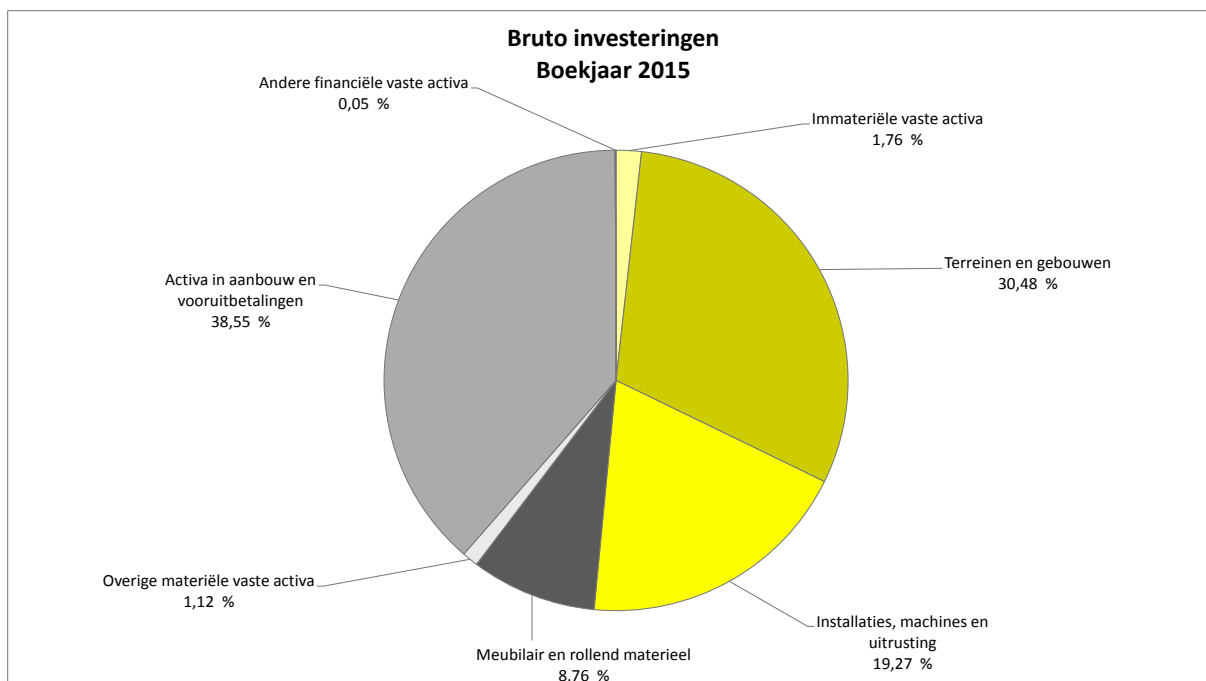
De 17 hogescholen hadden voor het jaar 2015 samen een bedrag aan investeringen begroot van 136.821.778 euro. In realiteit werd er door de hogescholen maar 114.608.591 euro geïnvesteerd (22.213.187 euro minder dan begroot).

De belangrijkste posten waar een significante afwijking werd vastgesteld tussen de begrote bedragen voor 2015 en de effectief geboekte bedragen in 2015 betreffen ‘de installaties, machines en uitrusting’, ‘de terreinen en gebouwen’ en ‘de activa in aanbouw’.

3.4.1.4 Verticale analyse: jaarrekening 2015

Tijdens het boekjaar 2015 had 70,15% van de investeringen betrekking op onroerende goederen⁶. Het aandeel van de investeringen in *installaties, machines en uitrusting* bedraagt 19,27%. De investeringen in de algemene rekening *meubilair en rollend materiaal* bedragen 8,76% van het totaal bedrag aan investeringen in 2015. Ten opzichte van vorig jaar is het gedeelte van de onroerende goederen afgenomen.

⁶ Investerings in onroerende goederen: hiervoor werd de som gemaakt van de investeringen in “Terreinen en gebouwen”, “Overige materiële vaste activa” en “Activa in aanbouw en vooruitbetaling”.

3.4.2 Financiering van de investeringen

3.4.2.1 Horizontale analyse van de financieringsmiddelen van de investeringen jaarrekening 2014 - jaarrekening 2015 - begroting 2015

Het investeringsvolume lag in 2015 lager dan in 2014. Er dienden dan ook wat minder investeringen gefinancierd te worden. Alhoewel de hogescholen tijdens het boekjaar 2015 meer investeringen met vreemd vermogen (23,50%) financierden t.o.v. het vorig jaar, blijven veel investeringen met eigen middelen (63,37%) gefinancierd. 13,13% van de investeringen wordt met kapitaalsubsidies gefinancierd. De hogescholen spreken eerst grotendeels hun vroeger opgebouwde financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) aan om hun investeringen te financieren. Daarna worden de beschikbare trekkingsrechten (kapitaalsubsidies) aangesproken en tenslotte wordt een beroep gedaan op vreemd vermogen. Er werd in 2015 meer beroep werd gedaan op vreemd vermogen ter financiering van de investeringen ten opzichte van het vorige jaar 2014.

Evolutie financiering : ten opzichte van jaarrekening 2014	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
	2014	2015	absolute wijziging	relatieve wijziging
	<i>(eenheden euro)</i>			
I. Eigen middelen	88.674.671	72.628.796	- 16.045.876	- 18,10 %
II. Vreemde middelen	16.924.205	26.927.519	+ 10.003.313	+ 59,11 %
III. Kapitaalsubsidies	12.916.522	15.052.276	+ 2.135.754	+ 16,54 %
IV. Andere	0	0	+ 0	
Financiering	118.515.399	114.608.590	- 3.906.809	- 3,30 %

Evolutie financiering : ten opzichte van begroting	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
	2015	2015	absolute afwijking	relatieve afwijking
	<i>(eenheden euro)</i>			
I. Eigen middelen	72.628.796	73.859.404	- 1.230.608	- 1,67 %
II. Vreemde middelen	26.927.519	48.495.814	- 21.568.295	- 44,47 %
III. Kapitaalsubsidies	15.052.276	14.466.560	+ 585.715	+ 4,05 %
IV. Andere	0	0	+ 0	
Financiering	114.608.590	136.821.779	- 22.213.189	- 16,24 %

3.5 INVESTERINGEN EN FINANCIERINGSMIDDELEN: ENKELE KENGETALLEN PER HOGESCHOOL

De hiernavolgende tabel geeft een overzicht van de investeringen en financieringsmiddelen per hogeschool.

Bruto investeringen en financiering per hogeschool - Boekjaar 2015

(absolute bedragen in eenheden euro)	Bruto investeringen		Eigen middelen			Vreemde middelen			Kapitaalsubsidies			Andere		
	Bedrag	% Ag Hs	Bedrag	% Ag Hs	% Inv	Bedrag	% Ag Hs	% Inv	Bedrag	% Ag Hs	% Inv	Bedrag	% Ag Hs	% Inv
Artevelde	3.715.961	3,24 %	3.131.411	4,31 %	84,27 %	0	0,00 %	0,00 %	584.550	3,88 %	15,73 %	0		0,00 %
Erasmus	2.100.025	1,83 %	1.745.803	2,40 %	83,13 %	0	0,00 %	0,00 %	354.221	2,35 %	16,87 %	0		0,00 %
HoGent	7.598.574	6,63 %	4.185.927	5,76 %	55,09 %	707.771	2,63 %	9,31 %	2.704.877	17,97 %	35,60 %	0		0,00 %
LUCA	1.610.352	1,41 %	238.140	0,33 %	14,79 %	0	0,00 %	0,00 %	1.372.211	9,12 %	85,21 %	0		0,00 %
Howest	12.940.404	11,29 %	2.238.084	3,08 %	17,30 %	9.500.000	35,28 %	73,41 %	1.202.320	7,99 %	9,29 %	0		0,00 %
KDG	20.104.343	17,54 %	2.218.865	3,06 %	11,04 %	16.319.748	60,61 %	81,18 %	1.565.731	10,40 %	7,79 %	0		0,00 %
VIVES Noord	587.618	0,51 %	587.617	0,81 %	100,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0		0,00 %
TMK	3.961.447	3,46 %	2.628.384	3,62 %	66,35 %	0	0,00 %	0,00 %	1.333.062	8,86 %	33,65 %	0		0,00 %
UCL	5.228.475	4,56 %	5.228.475	7,20 %	100,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0		0,00 %
UCLi	3.441.611	3,00 %	3.286.610	4,53 %	95,50 %	0	0,00 %	0,00 %	155.000	1,03 %	4,50 %	0		0,00 %
TMMA	2.748.670	2,40 %	1.097.892	1,51 %	39,94 %	0	0,00 %	0,00 %	1.650.777	10,97 %	60,06 %	0		0,00 %
VIVES Zuid	17.730.567	15,47 %	16.075.215	22,13 %	90,66 %	0	0,00 %	0,00 %	1.655.355	11,00 %	9,34 %	0		0,00 %
UCLc	252.379	0,22 %	252.378	0,35 %	100,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0		0,00 %
ODISEE	9.405.275	8,21 %	7.796.379	10,73 %	82,89 %	0	0,00 %	0,00 %	1.608.896	10,69 %	17,11 %	0		0,00 %
AP	20.209.557	17,63 %	20.209.557	27,83 %	100,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0		0,00 %
PXL	1.919.752	1,68 %	1.149.353	1,58 %	59,87 %	0	0,00 %	0,00 %	770.398	5,12 %	40,13 %	0		0,00 %
HZS	1.053.580	0,92 %	558.705	0,77 %	53,03 %	400.000	1,49 %	37,97 %	94.878	0,63 %	9,01 %	0		0,00 %
Aggregatie Hs	114.608.591	100,00 %	72.628.796	100,00 %	63,37 %	26.927.519	100,00 %	23,50 %	15.052.276	100,00 %	13,13 %	0	0,00 %	0,00 %
Rekenkundig gemiddelde	6.741.682		4.272.282		67,87 %	1.583.972		11,87 %	885.428		20,25 %	0		0,00 %
Laagste waarde	252.379	0,22 %	238.140	0,33 %	11,04 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %
Hoogste waarde	20.209.557	17,63 %	20.209.557	27,83 %	100,00 %	16.319.748	60,61 %	81,18 %	2.704.877	17,97 %	85,21 %	0	0,00 %	0,00 %

% Ag Hs = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de hogescholen

% Inv = procentueel aandeel van de rubriek in de bruto investeringen van de hogeschool

3.6 GEAGGREGEERDE BALANS

De balansgegevens uit de jaarrekening 2014 en 2015 van de 17 hogescholen werden geconsolideerd. Deze totaalgegevens fungeren als achtergrondinformatie voor de interpretatie van de financiële ratio's berekend op de geaggregeerde gegevens.

Voorafgaandelijk dient evenwel de aandacht gevestigd te worden op volgende punten:

- er bestaat tussen de hogescholen een sterk uiteenlopende situatie op het vlak van eigendom van de vaste activa (inzonderheid wat betreft de onroerende goederen);
- de waardering van deze onroerende goederen is in de diverse hogescholen op een verschillende wijze gebeurd;
- de bepaling van de waarde van de fondsen van de vereniging⁷ gebeurode op uiteenlopende wijze.

⁷ Naargelang de vroegere inrichtende machten al of niet vaste activa in de nieuwe hogeschool hebben ingebracht en door het hogeschoolbestuur besloten werd de ingebrachte activa al of niet te waarderen, is er een relatief klein of groot patrimonium op de balans terug te vinden.

BALANS NA WINSTVERDELING

ACTIVA (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	BG - Boekjaar 2015
VASTE ACTIVA	20/28	995.267.736	1.039.566.341	1.066.307.839
I. Oprichtingskosten	20	0	0	0
II. Immateriële vaste activa	21	3.412.070	3.015.291	4.197.093
III. Materiële vaste activa	22/27	990.668.178	1.035.352.196	1.060.844.486
A. Terreinen en gebouwen	22	762.760.654	851.738.679	863.121.070
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	22/91	684.007.944	767.896.680	816.488.876
2. Overige	22/92	78.752.710	83.841.999	46.632.194
B. Installaties, machines en uitrusting	23	55.511.404	60.128.587	65.457.846
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	231	54.146.563	58.915.226	64.205.432
2. Overige	232	1.364.841	1.213.361	1.252.414
C. Meubilair en rollend materieel	24	22.372.217	24.319.570	24.969.635
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	241	22.372.217	24.319.570	24.969.635
2. Overige	242	0	0	0
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	24.177.675	22.646.413	22.650.143
E. Overige materiële vaste activa	26	36.809.219	34.930.512	40.565.064
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	261	25.158.508	23.598.151	29.232.240
2. Overige	262	11.650.712	11.332.361	11.332.824
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	89.037.008	41.588.435	44.080.728
IV. Financiële vaste activa	28	1.187.488	1.198.854	1.266.260
A. Verbonden entiteiten	280/1	65.000	65.000	350.504
1. Deelnemingen in verbonden vennootschappen	280	65.000	65.000	350.504
2. Vorderingen	281	0	0	0
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	282/3	294.016	281.792	277.580
1. Deelnemingen	282	294.016	281.792	277.580
2. Vorderingen	283	0	0	0
C. Andere financiële vaste activa	284/8	828.472	852.062	638.176
1. Aandelen	284	553.922	528.460	345.857
2. Vorderingen en borgtochten in contanten	285/8	274.550	323.602	292.319
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	454.751.788	452.230.751	406.132.907
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	3.080.616	2.651.366	2.974.315
A. Handelsvorderingen	290	262.848	335.599	242.315
B. Overige vorderingen	291	2.817.767	2.315.767	2.732.000
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	2915	2.089.000	2.115.767	2.532.000
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	5.027.327	4.461.978	4.235.991
A. Voorraden	30/36	632.379	639.734	629.810
1. Grond- en hulpstoffen	30/31	111.706	67.813	142.353
2. Goederen in bewerking	32	0	0	0
3. Gereed product	33	0	0	0
4. Handelsgoederen	34	520.674	571.920	487.457
5. Onroerende goederen bestemd voor verkoop	35	0	0	0
6. Vooruitbetalingen	36	0	0	0
B. Bestellingen in uitvoering	37	4.394.947	3.822.244	3.606.181
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	122.712.680	103.137.536	99.935.269
A. Handelsvorderingen	40	74.613.321	74.634.712	68.291.089
B. Overige vorderingen	41	48.099.359	28.502.823	31.644.180
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	415	15.291.515	1.991.087	14.962.184
VIII. Geldbeleggingen	50/53	185.387.767	181.562.050	142.744.945
IX. Liquide middelen	54/58	130.294.787	151.118.805	148.787.281
X. Overlopende rekeningen	490/1	8.248.611	9.299.016	7.455.108
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.450.019.524	1.491.797.092	1.472.440.746

BALANS NA WINSTVERDELING

PASSIVA	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(eenheden euro)</i>		2014	2015	2015
EIGEN VERMOGEN	10/15	963.626.889	991.037.383	953.316.577
I. Fondsen van de vereniging	10	108.637.465	113.314.703	114.227.077
A. Beginvermogen	100	82.425.493	88.120.044	87.279.256
B. Permanente financiering	101	26.211.972	25.194.659	26.947.820
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	87.205.030	87.139.610	87.205.030
IV. Bestemde fondsen	13	220.808.898	226.254.923	213.813.952
V. Overgedragen winst	140	294.084.014	309.016.168	284.350.081
Overgedragen verlies	(-) 141	(1.802.660)	(1.114.961)	(2.270.028)
VI. Kapitaalsubsidies	15	254.694.142	256.426.940	255.990.465
VOORZIENINGEN	16	11.888.222	12.070.326	10.855.395
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	11.888.222	12.070.326	10.855.395
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	29.920	21.586	22.167
2. Belastingen	161	0	0	0
3. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	8.463.897	8.924.996	7.872.690
4. Overige risico's en kosten	163/5	3.394.404	3.123.744	2.960.538
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0	0	0
SCHULDEN	17/49	474.504.415	488.689.384	508.268.771
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	266.167.444	301.776.453	322.901.344
A. Financiële schulden	170/4	266.151.811	301.767.860	322.885.859
1. Achtergestelde leningen	170	0	0	0
2. Niet-achtergestelde obligatieleningen	171	35.000.000	35.000.000	35.000.000
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	13.607.135	12.569.325	12.569.325
4. Kredietinstellingen	173	210.418.888	247.606.695	261.272.911
5. Overige leningen	174	7.125.787	6.591.840	14.043.623
B. Handelsschulden	175	0	0	0
C. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	176	0	0	0
D. Andere schulden	179	15.633	8.593	15.485
1. Rentedragend	1790	0	0	0
2. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	1791	0	0	0
3. Borgtochten ontvangen in contanten	1792	15.633	8.593	15.485
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	130.954.002	110.321.139	125.276.819
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	15.900.804	17.018.222	18.357.246
B. Financiële schulden	43	436.000	1.770.544	757.478
1. Kredietinstellingen	430/8	436.000	1.770.544	381.500
2. Overige leningen	439	0	0	375.978
C. Handelsschulden	44	42.267.607	37.843.601	40.009.941
1. Leveranciers	440/4	42.267.607	37.843.601	40.009.941
2. Te betalen wissels	441	0	0	0
D. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	46	11.745.533	10.027.661	8.821.777
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	40.402.849	34.955.462	49.644.383
1. Belastingen	450/3	3.227.277	2.612.227	5.212.038
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	37.175.571	32.343.234	44.432.345
F. Andere schulden	48	20.201.210	8.705.649	7.685.994
1. Vervallen obligaties, coupons en borgtochten ontvangen in contanten	480/8	4.230.358	4.121.061	2.969.453
2. Rentedragend	4890	273.746	1.983.499	6.200
3. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	4891	15.697.105	2.601.089	4.710.341
X. Overlopende rekeningen	492/3	77.382.969	76.591.792	60.090.608
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.450.019.524	1.491.797.092	1.472.440.746

3.6.1 Activa

3.6.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2014 – jaarrekening 2015 - begroting 2015

Evolutie balans - ACTIVA : ten opzichte van jaarrekening 2014	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
		2014	2015	absolute wijziging	relatieve wijziging
		<i>(eenheden euro)</i>			
VASTE ACTIVA	20/28	995.267.736	1.039.566.341	+ 44.298.605	+ 4,45 %
I. Oprichtingskosten	20	0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa	21	3.412.070	3.015.291	- 396.779	- 11,63 %
III. Materiële vaste activa	22/27	990.668.178	1.035.352.196	+ 44.684.018	+ 4,51 %
IV. Financiële vaste activa	28	1.187.488	1.198.854	+ 11.366	+ 0,96 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	454.751.788	452.230.751	- 2.521.037	- 0,55 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	3.080.616	2.651.366	- 429.250	- 13,93 %
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	5.027.327	4.461.978	- 565.349	- 11,25 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	122.712.680	103.137.536	- 19.575.144	- 15,95 %
VIII Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	50/58	315.682.555	332.680.855	+ 16.998.300	+ 5,38 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	8.248.611	9.299.016	+ 1.050.405	+ 12,73 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.450.019.524	1.491.797.092	+ 41.777.568	+ 2,88 %

Het balanstotaal steeg (+2,88%) tijdens het boekjaar 2015 van 1.450.019.524 euro naar 1.491.797.092 euro.

De geaggregeerde vaste activa bedragen 1.039.566.341 euro in het jaar 2015 (+44.298.605 euro), de geaggregeerde vlottende activa bedragen 452.230.751 euro (-2.521.037 euro). De stijging van de vaste activa heeft te maken met het aanzienlijk investeringsvolume in het jaar 2015. In 2015 werden er opnieuw grote investeringsinspanningen geleverd door de sector. De stijging van de vaste activa situeerde zich in hoofdzaak bij de rubrieken activa in aanbouw en terreinen en gebouwen onder de materiële vaste activa.

De geaggregeerde vlottende activa dalen tijdens het boekjaar 2015 met 0,55%. Deze daling resulteert uit het saldo van enerzijds gestegen geldbeleggingen en liquide middelen en anderzijds de daling van de vorderingen op ten hoogste één jaar.

Evolutie balans - ACTIVA : ten opzichte van begroting	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
		2015	2015	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
VASTE ACTIVA	20/28	1.039.566.341	1.066.307.839	- 26.741.498	- 2,51 %
I. Oprichtingskosten	20	0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa	21	3.015.291	4.197.093	- 1.181.801	- 28,16 %
III. Materiële vaste activa	22/27	1.035.352.196	1.060.844.486	- 25.492.290	- 2,40 %
IV. Financiële vaste activa	28	1.198.854	1.266.260	- 67.406	- 5,32 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	452.230.751	406.132.907	+ 46.097.844	+ 11,35 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	2.651.366	2.974.315	- 322.949	- 10,86 %
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	4.461.978	4.235.991	+ 225.988	+ 5,33 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	103.137.536	99.935.269	+ 3.202.267	+ 3,20 %
VIII Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	50/58	332.680.855	291.532.225	+ 41.148.630	+ 14,11 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	9.299.016	7.455.108	+ 1.843.908	+ 24,73 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.491.797.092	1.472.440.746	+ 19.356.346	+ 1,31 %

In de begroting 2015 stellen we voor de vaste activa een onderschatting vast van 2,51%. Deze onderschatting situeert zich in absolute termen hoofdzakelijk bij de rubriek materiële vaste activa. De vlottende activa overschreden het gebudgetteerde bedrag met 11,35%. In absolute bedragen is de afwijking het hoogst bij de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen. Deze ligt in realiteit 41.148.630 euro hoger dan oorspronkelijk begroot.

3.6.1.2 Verticale analyse: jaarrekening 2014, jaarrekening 2015 en begroting 2015

In de verticale analyse wordt elke balansrubriek geplaatst t.o.v. het balanstotaal met als doel zicht te krijgen op de structuurwijzigingen binnen de samenstelling van de activa en de passiva.

Uit het hiernavolgende overzicht blijkt dat de structuur van de activa op het niveau van de hoofdruubrieken (*vaste* versus *vlottende* activa) in 2015 ongeveer gelijk gebleven is ten opzichte van de jaarrekening 2014.

De begrote balansstructuur 2015 wijkt wat af van wat effectief in 2015 gerealiseerd werd. In de begroting 2015 werd een groter aandeel voor de vaste activa voorzien dan dat er werd gerealiseerd. Het feit dat niet alle begrote investeringen voor 2015 werden uitgevoerd is hiervan de verklaring. De vlottende activa liggen in realiteit 2,73% hoger dan begroot.

BALANS - Verticale analyse activa

ACTIVA (% aandeel in balanstotaal)	codes	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	BG - Boekjaar 2015
VASTE ACTIVA	20/28	68,64 %	69,69 %	72,42 %
I. Oprichtingskosten	20	0,00 %	0,00 %	0,00 %
II. Immateriële vaste activa	21	0,24 %	0,20 %	0,29 %
III. Materiële vaste activa	22/27	68,32 %	69,40 %	72,05 %
A. Terreinen en gebouwen	22	52,60 %	57,09 %	58,62 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	22/91	47,17 %	51,47 %	55,45 %
2. Overige	22/92	5,43 %	5,62 %	3,17 %
B. Installaties, machines en uitrusting	23	3,83 %	4,03 %	4,45 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	231	3,73 %	3,95 %	4,36 %
2. Overige	232	0,09 %	0,08 %	0,09 %
C. Meubilair en rollend materieel	24	1,54 %	1,63 %	1,70 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	241	1,54 %	1,63 %	1,70 %
2. Overige	242	0,00 %	0,00 %	0,00 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	1,67 %	1,52 %	1,54 %
E. Overige materiële vaste activa	26	2,54 %	2,34 %	2,75 %
1. Die volle eigendom zijn van de vereniging	261	1,74 %	1,58 %	1,99 %
2. Overige	262	0,80 %	0,76 %	0,77 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	6,14 %	2,79 %	2,99 %
IV. Financiële vaste activa	28	0,08 %	0,08 %	0,09 %
A. Verbonden entiteiten	280/1	0,00 %	0,00 %	0,02 %
1. Deelnemingen in verbonden vennootschappen	280	0,00 %	0,00 %	0,02 %
2. Vorderingen	281	0,00 %	0,00 %	0,00 %
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	282/3	0,02 %	0,02 %	0,02 %
1. Deelnemingen	282	0,02 %	0,02 %	0,02 %
2. Vorderingen	283	0,00 %	0,00 %	0,00 %
C. Andere financiële vaste activa	284/8	0,06 %	0,06 %	0,04 %
1. Aandelen	284	0,04 %	0,04 %	0,02 %
2. Vorderingen en borgtochten in contanten	285/8	0,02 %	0,02 %	0,02 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	31,36 %	30,31 %	27,58 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	0,21 %	0,18 %	0,20 %
A. Handelsvorderingen	290	0,02 %	0,02 %	0,02 %
B. Overige vorderingen	291	0,19 %	0,16 %	0,19 %
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	2915	0,14 %	0,14 %	0,17 %
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	0,35 %	0,30 %	0,29 %
A. Voorraden	30/36	0,04 %	0,04 %	0,04 %
1. Grond- en hulpstoffen	30/31	0,01 %	0,00 %	0,01 %
2. Goederen in bewerking	32	0,00 %	0,00 %	0,00 %
3. Gereed product	33	0,00 %	0,00 %	0,00 %
4. Handelsgoederen	34	0,04 %	0,04 %	0,03 %
5. Onroerende goederen bestemd voor verkoop	35	0,00 %	0,00 %	0,00 %
6. Vooruitbetalingen	36	0,00 %	0,00 %	0,00 %
B. Bestellingen in uitvoering	37	0,30 %	0,26 %	0,24 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	8,46 %	6,91 %	6,79 %
A. Handelsvorderingen	40	5,15 %	5,00 %	4,64 %
B. Overige vorderingen	41	3,32 %	1,91 %	2,15 %
<i>waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	415	1,05 %	0,13 %	1,02 %
VIII. Geldbeleggingen	50/53	12,79 %	12,17 %	9,69 %
IX. Liquide middelen	54/58	8,99 %	10,13 %	10,10 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	0,57 %	0,62 %	0,51 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	1.450.019.524	1.491.797.092	1.472.440.746

3.6.2 Passiva

3.6.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2014 – jaarrekening 2015 - begroting 2015

Evolutie balans - PASSIVA : ten opzichte van jaarrekening 2014	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
		2014	2015	absolute wijziging	relatieve wijziging
		<i>(eenheden euro)</i>			
EIGEN VERMOGEN	10/15	963.626.889	991.037.383	+ 27.410.494	+ 2,84 %
I. Fondsen van de vereniging	10	108.637.465	113.314.703	+ 4.677.238	+ 4,31 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	87.205.030	87.139.610	- 65.420	- 0,08 %
IV. Bestemde fondsen	13	220.808.898	226.254.923	+ 5.446.025	+ 2,47 %
V. Overgedragen winst / Overgedragen verlies	140/141	292.281.354	307.901.207	+ 15.619.853	+ 5,34 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	254.694.142	256.426.940	+ 1.732.798	+ 0,68 %
VOORZIENINGEN	16	11.888.222	12.070.326	+ 182.105	+ 1,53 %
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	11.888.222	12.070.326	+ 182.105	+ 1,53 %
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0	0	+ 0	
SCHULDEN	17/49	474.504.415	488.689.384	+ 14.184.970	+ 2,99 %
VIII Schulden op meer dan één jaar	17	266.167.444	301.776.453	+ 35.609.010	+ 13,38 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	130.954.002	110.321.139	- 20.632.863	- 15,76 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	77.382.969	76.591.792	- 791.177	- 1,02 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.450.019.524	1.491.797.092	+ 41.777.568	+ 2,88 %

Evolutie balans - PASSIVA : ten opzichte van begroting	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
		2015	2015	absolute afwijking	relatieve afwijking
		<i>(eenheden euro)</i>			
EIGEN VERMOGEN	10/15	991.037.383	953.316.577	+ 37.720.806	+ 3,96 %
I. Fondsen van de vereniging	10	113.314.703	114.227.077	- 912.374	- 0,80 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	87.139.610	87.205.030	- 65.420	- 0,08 %
IV. Bestemde fondsen	13	226.254.923	213.813.952	+ 12.440.971	+ 5,82 %
V. Overgedragen winst / Overgedragen verlies	140/141	307.901.207	282.080.053	+ 25.821.153	+ 9,15 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	256.426.940	255.990.465	+ 436.475	+ 0,17 %
VOORZIENINGEN	16	12.070.326	10.855.395	+ 1.214.931	+ 11,19 %
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	12.070.326	10.855.395	+ 1.214.931	+ 11,19 %
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0	0	+ 0	
SCHULDEN	17/49	488.689.384	508.268.771	- 19.579.387	- 3,85 %
VIII Schulden op meer dan één jaar	17	301.776.453	322.901.344	- 21.124.890	- 6,54 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	110.321.139	125.276.819	- 14.955.680	- 11,94 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	76.591.792	60.090.608	+ 16.501.184	+ 27,46 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.491.797.092	1.472.440.746	+ 19.356.346	+ 1,31 %

Het balanstotaal per 31.12.2015 bedroeg 1.491.797.092 euro. De groei van de rekeningen overgedragen winst en bestemde fondsen is onder andere het gevolg van de winst die de sector heeft gerealiseerd eind 2015. De schulden op meer dan één jaar zijn toegenomen met 35,6 Mio euro. In 2015 heeft de sector bijkomend vreemd vermogen aangetrokken om haar investeringsvolume te financieren. De schulden op ten hoogste één jaar daalden net als de overlopende rekeningen.

3.6.2.2 Verticale analyse: jaarrekening 2014, jaarrekening 2015 en begroting 2015

De structuuranalyse van de passiva toont weinig verschuivingen ten opzichte van de jaarrekening 2014 en de begroting 2015.

BALANS - Verticale analyse passiva

PASSIVA (% aandeel in balanstotaal)	codes	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	BG - Boekjaar 2015
EIGEN VERMOGEN	10/15	66,46 %	66,43 %	64,74 %
I. Fondsen van de vereniging	10	7,49 %	7,60 %	7,76 %
A. Beginvermogen	100	5,68 %	5,91 %	5,93 %
B. Permanente financiering	101	1,81 %	1,69 %	1,83 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	6,01 %	5,84 %	5,92 %
IV. Bestemde fondsen	13	15,23 %	15,17 %	14,52 %
V. Overgedragen winst	140	20,28 %	20,71 %	19,31 %
Overgedragen verlies	(-) 141	- 0,12 %	- 0,07 %	- 0,15 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	17,56 %	17,19 %	17,39 %
VOORZIENINGEN	16	0,82 %	0,81 %	0,74 %
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	0,82 %	0,81 %	0,74 %
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	0,00 %	0,00 %	0,00 %
2. Belastingen	161	0,00 %	0,00 %	0,00 %
3. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	0,58 %	0,60 %	0,53 %
4. Overige risico's en kosten	163/5	0,23 %	0,21 %	0,20 %
B. Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht	168	0,00 %	0,00 %	0,00 %
SCHULDEN	17/49	32,72 %	32,76 %	34,52 %
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	18,36 %	20,23 %	21,93 %
A. Financiële schulden	170/4	18,36 %	20,23 %	21,93 %
1. Achtergestelde leningen	170	0,00 %	0,00 %	0,00 %
2. Niet-achtergestelde obligatieleningen	171	2,41 %	2,35 %	2,38 %
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	0,94 %	0,84 %	0,85 %
4. Kredietinstellingen	173	14,51 %	16,60 %	17,74 %
5. Overige leningen	174	0,49 %	0,44 %	0,95 %
B. Handelsschulden	175	0,00 %	0,00 %	0,00 %
1. Leveranciers	1750	0,00 %	0,00 %	0,00 %
2. Te betalen wissels	1751	0,00 %	0,00 %	0,00 %
C. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	176	0,00 %	0,00 %	0,00 %
D. Andere schulden	179	0,00 %	0,00 %	0,00 %
1. Rentedragend	1790	0,00 %	0,00 %	0,00 %
2. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	1791	0,00 %	0,00 %	0,00 %
3. Borgtochten ontvangen in contanten	1792	0,00 %	0,00 %	0,00 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	9,03 %	7,40 %	8,51 %
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	1,10 %	1,14 %	1,25 %
B. Financiële schulden	43	0,03 %	0,12 %	0,05 %
1. Kredietinstellingen	430/8	0,03 %	0,12 %	0,03 %
2. Overige leningen	439	0,00 %	0,00 %	0,03 %
C. Handelsschulden	44	2,91 %	2,54 %	2,72 %
1. Leveranciers	440/4	2,91 %	2,54 %	2,72 %
2. Te betalen wissels	441	0,00 %	0,00 %	0,00 %
D. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	46	0,81 %	0,67 %	0,60 %
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	2,79 %	2,34 %	3,37 %
1. Belastingen	450/3	0,22 %	0,18 %	0,35 %
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	2,56 %	2,17 %	3,02 %
F. Andere schulden	48	1,39 %	0,58 %	0,52 %
1. Vervallen obligaties, coupons en borgtochten ontvangen in contanten	480/8	0,29 %	0,28 %	0,20 %
2. Rentedragend	4890	0,02 %	0,13 %	0,00 %
3. Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente	4891	1,08 %	0,17 %	0,32 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	5,34 %	5,13 %	4,08 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	1.450.019.524	1.491.797.092	1.472.440.746

3.7 GEAGGREGEERDE CASHFLOW

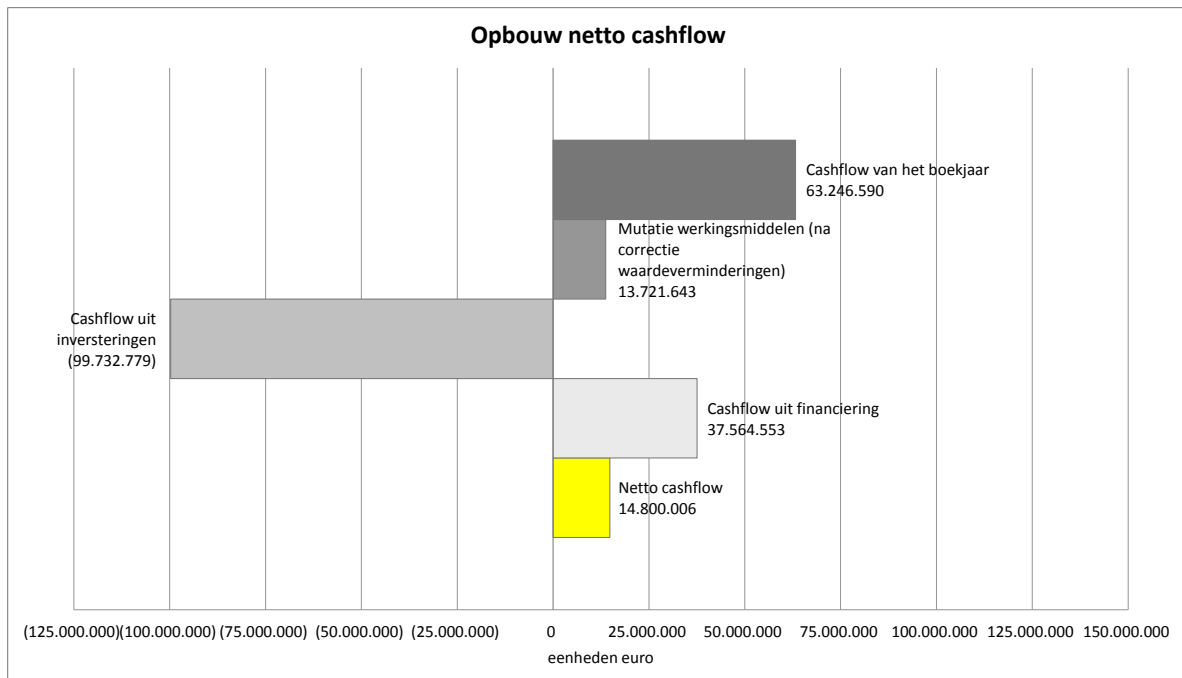
Bij de bespreking van de geaggregeerde resultatenrekening werd aandacht besteed aan het resultaat van het boekjaar. In de geaggregeerde balans werd de liquiditeitspositie (som van de geldbeleggingen en de liquide middelen) op 31 december van boekjaar 2015 weergegeven. De cashflowanalyse⁸ heeft tot doel een inzicht te geven in de bronnen en in de aanwending van de geldmiddelen en verschaft zo een verklaring voor de mutatie in de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen.

Cashflow	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(eenheden euro)	2013	2014	2015
LIQUIDITEITSBRONNEN EN -AANWENDING - CASHFLOW			
Winst/Verlies van het boekjaar (+/-)	18.417.601	24.427.123	9.531.564
+ Afschrijvingen (+)	62.647.696	61.280.808	67.481.591
+ Overige niet-kaskosten (+)	1.623.783	413.858	523.372
- Niet-kasopbrengsten (+)	9.873.923	13.486.182	14.289.938
(+ -) Cashflow van het boekjaar (1)	70.966.004	72.635.607	63.246.590
(+ -) Mutatie weringsmiddelen (na correctie waardeverminderingen) (2)	2.897.208	20.283.206	13.721.643
- Investerings (inbegrepen FVA en vorderingen > 1 jaar) (+)			
+ Desinvesteringen (inbegrepen FVA en vorderingen > 1 jaar) (+)			
(+ -) Netto-investeringen (3)	(81.953.551)	(128.690.396)	(99.732.779)
+ Nieuwe leningen (+)			
- Aflossingen (+)			
(+ -) Netto-ontleningen (4)	772.400	22.148.790	24.759.013
(+ -) Overige (o.a. kapitaalsubsidies) (5)	7.927.838	9.909.693	12.805.540
(+ -) Netto cashflow (6) = (1) + (2) + (3) + (4) + (5)	609.899	(3.713.100)	14.800.006
Geldbelegging + Liquide middelen begin periode (7)	318.878.542	319.395.657	317.880.854
Geldbelegging + Liquide middelen einde periode (6) + (7)	319.488.440	315.682.557	332.680.860
LIQUIDITEITSBRONNEN EN -AANWENDING - MUTATIE IN DE WERKINGSMIDDELEN			
<u>Situatie einde vorige periode</u>			
Vlottende activa (+)	513.815.573	498.045.057	455.306.871
- Vorderingen op méér dan één jaar (+)	2.751.573	1.587.860	3.080.616
- Geldbeleggingen + Liquide middelen (+)	318.878.542	319.395.657	317.880.854
+ eventuele correctie voor kaskrediet (+)	0	0	0
- Schulden op ten hoogste één jaar (exclusief schulden op méér dan één jaar die binnen het jaar vervallen) (+)	158.425.054	164.057.162	115.164.216
- Overlopende rekeningen passief (+)	66.143.927	48.791.706	58.118.826
Werkingsmiddelen einde vorige periode (a)	(32.383.523)	(35.787.329)	(38.937.640)
<u>Situatie einde periode</u>			
Vlottende activa (+)	498.045.057	454.751.788	452.230.751
- Vorderingen op méér dan één jaar (+)	1.587.860	3.080.616	2.651.366
- Geldbeleggingen + Liquide middelen (+)	319.488.437	315.682.555	332.680.855
+ eventuele correctie voor kaskrediet (+)	0	0	0
- Schulden op ten hoogste één jaar (exclusief schulden op méér dan één jaar die binnen het jaar vervallen) (+)	164.057.162	115.053.198	93.302.917
- Overlopende rekeningen passief (+)	48.791.707	77.382.969	76.591.792
Werkingsmiddelen einde periode (b)	(35.880.108)	(56.447.549)	(52.996.179)
Mutatie weringsmiddelen (vóór correctie waardeverminderingen) = (a) - (b)	3.496.586	20.660.220	14.058.539
- Waardeverminderingen op voorraden en werkingvorderingen (+)	625.106	251.697	331.169
- Waardeverminderingen op vlottende activa, andere dan hierboven bedoeld (+)	(9.818)	125.318	5.728
Mutatie weringsmiddelen (na correctie waardeverminderingen) (2)	2.897.208	20.283.206	13.721.643

⁸ De berekening van de cashflow heeft als bijkomend voordeel dat de invloed van de niet-kaskosten (die sterke verschillen vertonen tussen de diverse hogescholen onderling) op de beoordeling van de financiële toestand van de hogeschool wordt vermeden.

3.7.1 Geaggregeerde cashflow van het boekjaar/netto cashflow 2015

In volgend schema worden de componenten in de berekening van de netto cashflow ingedeeld volgens bron van geldmiddelen of aanwending van geldmiddelen.

Een eerste element in de berekening van de netto casflow is de bepaling van de *cashflow van het boekjaar*. Het basisbestanddeel hiervan is het geaggregeerde resultaat van het boekjaar. Dit resultaat ligt 14,9 Mio euro lager dan vorig jaar. Dit wordt vervolgens gecorrigeerd voor de niet-kaskosten omdat deze het resultaat van het boekjaar verkleinen zonder dat hiervoor liquiditeiten dienden te worden aangewend. De bijdrage van de afschrijvingen tot de cashflow van het boekjaar is in 2015 iets hoger dan in 2014. Vervolgens worden de niet-kasopbrengsten in mindering gebracht. Deze opbrengsten vloeien in hoofdzaak voort uit een toerekening van voorheen ontvangen kapitaalsubsidies en verhogen het resultaat van het boekjaar zonder dat er in het lopende boekjaar geldstromen tegenover staan. Per saldo betekent de cashflow van het boekjaar dan ook een belangrijke financieringsbron (63.246.590 euro).

De mutatie in de netto werkingsmiddelen vormt in het boekjaar 2015 een financieringsbron ter waarde van 13.721.643 euro.

De som van de cashflow van het boekjaar en van de mutatie in de werkingsmiddelen levert de operationele cashflow. Dit bedrag kunnen de hogeschole besteden aan investeringen, aflossingen van leningen, enz.... Via de operationele cashflow werd hiervoor in 2015 76.968.233 euro aan financiële middelen gegenereerd. Dit was niet voldoende om de financieringsbehoeften uit de investeringen (99.732.779 euro) van de sector integraal te dekken. De ontbrekende middelen vond de sector in de opname van kapitaalsubsidies en van een bedrag aan vreemd vermogen. De sector financierde zijn investeringen met eigen financiële middelen, kapitaalsubsidies en vreemd vermogen.

De sector realiseerde over het boekjaar 2015 een positieve netto cashflow ter waarde van 14.800.006 euro. Hierdoor steeg de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen tot afgerond 332,7 miljoen euro. De financiële buffer van de hogescholen is dus groot. M.a.w. de liquiditeitspositie is goed.

3.8 FINANCIËLE RATIO'S

Bij de beoordeling van het financieel evenwicht van de hogescholen wordt aandacht besteed aan de liquiditeit, de solvabiliteit en de rentabiliteit. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van enkele ratio's. Het zijn klassieke tools, evenwel aangepast aan de specifieke situatie van de hogescholen.

3.8.1 Overzicht van de geaggregeerde financiële ratio's

Financiële ratio's - Liquiditeitsratio's	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2013	2014	2015
Netto werkmiddelen (in eenheden euro)	304.448.184	287.637.672	325.381.645
Quick ratio	2,68	2,89	3,90
Liquiditeit van de werkingschulden (in aantal dagen)	81 dagen	94 dagen	83 dagen

Financiële ratio's - Solvabiliteitsratio's	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2013	2014	2015
Graad van financiële onafhankelijkheid	66,04 %	66,46 %	66,43 %
Algemene schuldgraad	51,41 %	50,48 %	50,53 %

Financiële ratio's - Resultatenratio's	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2013	2014	2015
Netto marge (1)	1,51 %	2,40 %	0,82 %
T Bedrijfswinst/-verlies	14.550.966	20.327.232	7.017.384
N Bedrijfsopbrengsten	965.748.281	845.418.690	855.027.071
Netto marge (2)	1,59 %	2,33 %	0,45 %
T Winst/Verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening	15.389.101	19.668.378	3.869.548
N Bedrijfsopbrengsten	965.748.281	845.418.690	855.027.071
Netto marge (3)	1,91 %	2,89 %	1,11 %
T Winst/Verlies van het boekjaar	18.417.601	24.427.123	9.531.564
N Bedrijfsopbrengsten	965.748.281	845.418.690	855.027.071

In de volgende bespreking wordt aandacht besteed aan de drie luiken van het financieel evenwicht. Telkens wordt voor de gehele sector een geaggregeerde ratio en het rekenkundige gemiddelde van alle individuele ratio's berekend. Tevens wordt per jaar ook weergegeven wat de laagste waarde en hoogste waarde is gerealiseerd door een individuele hogeschool.

3.8.2 Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate de hogeschool aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen (bv. de kortetermijnschulden tegenover kredietinstellingen, leveranciers, contractuele personeelsleden, ...). De gehanteerde instrumenten voor het beoordelen van de liquiditeit zijn de netto-werkingsmiddelen, de quick ratio en de liquiditeit van de werkingschulden.

3.8.2.1 Netto-werkingsmiddelen

Deze ratio is een gecorrigeerde berekening van het nettobedrijfskapitaal dat gedefinieerd wordt als volgt: nettobedrijfskapitaal = beperkte vlottende activa min vreemd vermogen op korte termijn.

De minst liquide middelen, namelijk de rubrieken voorraden en over te dragen kosten, worden niet meegerekend in de beperkte vlottende activa. De schulden op korte termijn worden eveneens gecorrigeerd. Bij de berekening van de netto-werkingsmiddelen wordt alleen rekening gehouden met de "cash"-schulden. Zo wordt de pro rata overdracht van de opbrengst uit de studiegelden niet opgenomen in de berekening. Dit is immers geen schuld die dient betaald te worden met de liquiditeiten van de hogeschool.

De geaggregeerde netto-werkingsmiddelen van de 17 hogescholen bedragen voor het boekjaar 2015 325.381.645 euro ten opzichte van 287.637.672 euro in 2014. Dit betekent een stijging met 37.743.973 euro. De globale hogeschoolsector beschikt in 2015 over een stevige buffer om een eventuele vertraging in de inning van de kortetermijnvorderingen op te vangen zonder dat dit de betaling van de kortetermijnverbintenissen in gevaar brengt. De bekomen waarde duidt op een stevige liquiditeitspositie van de hogeschoolsector. In 2015 leverde de berekening van de netto-werkingsmiddelen voor alle hogescholen een positief resultaat op.

Netto werkingsmiddelen			
gunstige liquiditeit = positieve netto werkingsmiddelen			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(eenheden euro)	2013	2014	2015
Aggregatie Hs	304.448.184	287.637.672	325.381.645
Rekenkundig gemiddelde	16.023.589	16.919.863	19.140.097
Laagste waarde	1.594.629	(9.224.271)	1.285.263
Hoogste waarde	75.081.296	54.482.616	45.330.345

3.8.2.2 Quick ratio

Bij deze ratio worden de componenten van de netto-werkingsmiddelen relatief uitgedrukt:

beperkte vlottende activa gecorrigeerd voor de minst liquide elementen

het vreemd vermogen op korte termijn gecorrigeerd voor bepaalde schulden

Deze ratio geeft een goede liquiditeitssituatie bij een waarde van minimaal één, d.w.z. dat de beperkte vlottende activa dan groter of gelijk zijn aan het bedrag van de kortetermijnschulden.

Er bleken per einde 2015 voldoende middelen voorhanden om 3,90 maal de lopende kortemijnverplichtingen te dekken. Dit is een goede ratio. De liquiditeit bleef in 2015 gewaarborgd voor de sector in zijn geheel. De reële noden worden ruimschoots gedekt. Bij gepaste financiering van de geplande investeringen hoeft de sector in de nabije toekomst geen betalingsproblemen te vrezen. De range tussen de laagste en hoogste waarde in 2015 is groot wat illustreert dat de liquiditeitspositie van de individuele hogescholen sterk kan verschillen.

Quick ratio			
bevredegende liquiditeit = waarde minimaal één			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2013	2014	2015
Aggregatie Hs	2,68	2,89	3,90
Rekenkundig gemiddelde	2,77	3,41	4,33
Laagste waarde	1,21	0,70	1,16
Hoogste waarde	5,65	7,95	9,52

3.8.2.3 Liquiditeit van de werkingsschulden

Het aantal dagen leverancierskrediet⁹ drukt het aantal dagen uit dat de sector krijgt/neemt voor de betaling van zijn werkingsschulden.

Werkingschulden Balans 44 * 365 dagen

 Inkopen inclusief BTW op RR 60 + mutatie Balans op rekening 30 + RR 61

Liquiditeit van de werkingsschulden			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(aantal dagen)	2013	2014	2015
Aggregatie Hs	81	94	83
Rekenkundig gemiddelde	73	88	76
Laagste waarde	7	40	25
Hoogste waarde	161	285	175

Het aantal dagen leverancierskrediet voor de sector bedraagt 83 in het jaar 2015. Deze parameter ligt opnieuw op het niveau van het jaar 2013. De interpretatie van deze ratio is niet eenvoudig. De aard van de leveranciersfactuur beïnvloedt mee de duur van het toegestane betalingsuitstel. Langer betalingsuitstel kan geïnterpreteerd worden als een blijk van vertrouwen van de leveranciers in de hogescholen. Wanneer de toename van het aantal dagen betalingsuitstel het gevolg is van het niet tijdig betalen van de openstaande rekeningen kan dit echter het vertrouwen dat de hogescholen in de toekomst zullen genieten, aantasten.

⁹ De hoge waarden moeten genuanceerd worden beoordeeld. De werkingsschulden worden immers in belangrijke mate beïnvloed door de facturatiegewoonte van de leveranciers, nl. eind december worden vaak nog veel facturen opgemaakt en verstuurd naar de klanten. Indien de hogeschool einde december belangrijke facturen (bv. i.v.m. investeringsprojecten) ontving, dan heeft dit een zeer sterke invloed op de ratio (en kan dit resulteren in extreem hoge waarden). De balans per 31 december blijft immers een opnamemoment, bij wijze van spreken een "foto" die genomen wordt van de cijfers.

3.8.2.4 Liquiditeit - Overzicht hogescholen

Liquiditeitsratio's									
	Netto werkingmiddelen (eenheden euro)			Quick ratio			Liquiditeit van de werkingsschulden (aantal dagen)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Artevelde	6.960.337	9.913.195	13.747.108	1,66	2,41	2,99	66	69	67
Erasmus	39.422.246	42.154.260	45.330.345	5,58	7,95	9,52	96	96	69
HoGent	21.722.342	33.566.129	38.188.029	2,05	4,36	4,97	161	100	90
LUCA	10.728.699	(9.224.271)	16.590.189	2,60	0,70	4,72	48	54	79
Howest	18.954.688	21.845.252	24.225.351	4,10	5,97	6,65	63	60	67
KDG	13.298.270	35.576.461	41.617.771	2,28	4,41	4,07	49	132	175
VIVES Noord	6.938.398	7.467.299	7.939.807	2,57	3,80	4,51	7	40	25
TMK	22.685.401	21.175.647	21.873.633	3,16	3,71	3,73	61	57	87
UCL	15.338.118	9.652.168	10.746.635	2,27	2,09	2,11	59	72	69
UCLi	5.819.156	12.609.718	13.448.191	1,64	2,71	3,60	81	112	46
TMMA	2.044.346	3.303.402	5.596.183	1,21	1,42	1,88	61	63	61
KAHO	6.588.639			1,53			114		
VIVES Zuid	7.322.228	3.793.552	1.285.263	1,89	1,34	1,16	49	102	56
TMA	11.216.976			2,98			114		
UCLc	10.359.624	3.557.627	3.423.266	4,00	3,32	8,39	49	61	31
ODISEE	16.049.120	20.515.641	19.200.308	2,62	2,40	2,74	76	74	83
AP	75.081.296	54.482.616	42.724.101	5,65	4,59	5,15	147	285	148
PXL	12.323.670	15.528.702	17.049.283	1,80	3,61	3,74	53	41	51
HZS	1.594.629	1.720.276	2.396.182	3,05	3,22	3,70	29	75	87
Aggregatie Hs	304.448.184	287.637.672	325.381.645	2,68	2,89	3,90	81	94	83
Rekenkundig gemiddelde	16.023.589	16.919.863	19.140.097	2,77	3,41	4,33	73	88	76
Laagste waarde	1.594.629	(9.224.271)	1.285.263	1,21	0,70	1,16	7	40	25
Hoogste waarde	75.081.296	54.482.616	45.330.345	5,65	7,95	9,52	161	285	175

3.8.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio's peilen naar de mate waarin de hogescholen in staat zijn hun financiële verplichtingen (op korte en lange termijn) na te komen. Dit wordt gemeten met behulp van twee belangrijke ratio's: met name de graad van financiële onafhankelijkheid en de algemene schuldgraad.

3.8.3.1 Graad van financiële onafhankelijkheid

De graad van financiële onafhankelijkheid wordt berekend als de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen.

Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal is groot. Dit betekent dat de sector relatief gezien niet sterk afhankelijk is van vreemd vermogen. In het boekjaar 2015 financiert de globale hogeschoolsector zich voor 66,43% met eigen vermogen. De ratio ligt in lijn met de twee vorige jaren. De sector is dus maar voor 33,57% van de middelen afhankelijk van vreemd vermogen. De sector heeft, zoals blijkt uit de geaggregeerde cijfers van 2015, een sterke financiële onafhankelijkheid.

Graad van financiële onafhankelijkheid			
hoe groter de ratiowaarde, hoe kleiner de afhankelijkheid van vreemd vermogen			
	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015
Aggregatie Hs	66,04 %	66,46 %	66,43 %
Rekenkundig gemiddelde	64,18 %	63,51 %	64,87 %
Laagste waarde	45,63 %	40,26 %	44,47 %
Hoogste waarde	84,17 %	84,35 %	83,64 %

3.8.3.2 Algemene schuldgraad

De algemene schuldgraad is de verhouding van het vreemd vermogen t.o.v. het eigen vermogen. Berekend op de geaggregeerde balansgegevens toont deze ratio aan dat in de jaarrekening 2015 tegenover elke 100 euro eigen vermogen er 50,53 euro schulden staan.

Algemene schuldgraad			
hoe groter de schuldgraad, hoe minder gunstig de solvabiliteit			
	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015
Aggregatie Hs	51,41 %	50,48 %	50,53 %
Rekenkundig gemiddelde	61,27 %	64,42 %	58,63 %
Laagste waarde	18,80 %	18,56 %	19,56 %
Hoogste waarde	119,16 %	148,39 %	124,89 %

3.8.3.3 Solvabiliteit - Overzicht hogescholen

Solvabiliteitsratio's						
	Graad van financiële onafhankelijkheid			Algemene schuldgraad		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Artevelde	55,36 %	59,31 %	60,80 %	80,63 %	68,61 %	64,48 %
Erasmus	80,63 %	83,56 %	83,64 %	24,02 %	19,67 %	19,56 %
HoGent	81,46 %	81,71 %	81,24 %	22,76 %	22,39 %	23,10 %
LUCA	71,37 %	47,53 %	59,90 %	40,11 %	110,40 %	66,94 %
Howest	83,10 %	84,35 %	71,84 %	20,33 %	18,56 %	39,20 %
KDG	71,50 %	55,61 %	44,47 %	39,86 %	79,81 %	124,89 %
VIVES Noord	55,47 %	56,40 %	56,06 %	80,29 %	77,29 %	78,37 %
TMK	46,42 %	49,89 %	50,65 %	115,42 %	100,46 %	97,44 %
UCL	60,41 %	53,45 %	53,84 %	65,53 %	87,10 %	85,73 %
UCLi	54,93 %	58,03 %	61,32 %	82,06 %	72,32 %	63,08 %
TMMA	58,31 %	76,98 %	77,41 %	71,50 %	29,90 %	29,19 %
KAHO	61,38 %			62,91 %		
VIVES Zuid	60,92 %	60,08 %	64,93 %	64,15 %	66,46 %	54,00 %
TMA	84,17 %			18,80 %		
UCLc	45,63 %	40,26 %	59,16 %	119,16 %	148,39 %	69,03 %
ODISEE	48,76 %	57,88 %	59,85 %	105,10 %	72,77 %	67,07 %
AP	68,91 %	70,32 %	72,11 %	45,11 %	42,21 %	38,67 %
PXL	67,18 %	77,73 %	77,35 %	48,85 %	28,66 %	29,28 %
HZS	63,50 %	66,56 %	68,20 %	57,48 %	50,24 %	46,62 %
Aggregatie Hs	66,04 %	66,46 %	66,43 %	51,41 %	50,48 %	50,53 %
Rekenkundig gemiddelde	64,18 %	63,51 %	64,87 %	61,27 %	64,42 %	58,63 %
Laagste waarde	45,63 %	40,26 %	44,47 %	18,80 %	18,56 %	19,56 %
Hoogste waarde	84,17 %	84,35 %	83,64 %	119,16 %	148,39 %	124,89 %

3.8.4 Rentabiliteit

Bij de beoordeling van de rentabiliteitspositie van de hogeschoolsector wordt nagegaan of de opbrengsten toereikend waren om alle kosten te dekken. Bij het uitvoeren van deze analyse wordt gebruik gemaakt van een drietal ratio's. Bij deze ratio's, de zogenaamde netto-marges, worden de diverse winsten geplaatst t.o.v. de totale bedrijfsopbrengsten.

3.8.4.1 Netto-marges

In de netto-marges wordt de bedrijfswinst of het bedrijfsverlies, de winst of het verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening en de winst of het verlies van het boekjaar gerelateerd aan de totale bedrijfsopbrengsten.

Globaal bekeken ligt het rentabiliteitsniveau in 2015 op een goed niveau maar weliswaar wel wat lager dan het vorige jaar. De geaggregeerde netto-marges geven een positief beeld. De basis voor dit positieve resultaat wordt gevormd door de bedrijfswinst (netto-marge 1). De financiële verrichtingen leveren een negatieve bijdrage. De winst uit de gewone bedrijfsuitoefening vertaalt zich in een netto-marge 2 die onder het niveau van netto-marge 1 ligt. De invloed van de uitzonderlijke verrichtingen is in 2015 positief (hogere netto-marge 3). De ratio's voor de individuele hogescholen staan op de volgende pagina.

Netto marge			
hoe hoger de ratiowaarde, hoe gunstiger de rentabiliteit			
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2013	2014	2015
Netto marge (1)			
Aggregatie Hs	1,51 %	2,40 %	0,82 %
Rekenkundig gemiddelde	1,47 %	2,36 %	0,87 %
Laagste waarde	- 1,77 %	- 4,49 %	- 4,94 %
Hoogste waarde	5,21 %	5,77 %	4,45 %
Netto marge (2)			
Aggregatie Hs	1,59 %	2,33 %	0,45 %
Rekenkundig gemiddelde	1,96 %	2,27 %	0,53 %
Laagste waarde	- 3,39 %	- 3,31 %	- 6,73 %
Hoogste waarde	19,40 %	6,45 %	4,11 %
Netto marge (3)			
Aggregatie Hs	1,91 %	2,89 %	1,11 %
Rekenkundig gemiddelde	2,33 %	3,29 %	2,31 %
Laagste waarde	- 4,12 %	- 3,31 %	- 3,89 %
Hoogste waarde	14,17 %	12,36 %	14,72 %

3.8.4.2 Rentabiliteit - Overzicht hogescholen

Resultatenratio's									
	Netto marge (1)			Netto marge (2)			Netto marge (3)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Artevelde	3,22 %	4,20 %	4,45 %	2,78 %	3,77 %	3,67 %	2,17 %	3,77 %	3,67 %
Erasmus	1,25 %	4,45 %	1,96 %	2,18 %	5,24 %	2,41 %	14,17 %	6,83 %	3,92 %
HoGent	0,92 %	2,09 %	0,62 %	0,82 %	2,31 %	0,96 %	0,02 %	1,62 %	1,00 %
LUCA	4,96 %	- 1,03 %	- 2,57 %	4,99 %	- 0,99 %	- 3,80 %	5,06 %	1,66 %	- 2,94 %
Howest	- 1,43 %	2,76 %	2,27 %	- 1,21 %	3,02 %	2,41 %	- 4,12 %	2,20 %	2,49 %
KDG	3,95 %	5,70 %	2,44 %	3,98 %	5,42 %	1,74 %	3,70 %	5,41 %	1,74 %
VIVES Noord	3,37 %	- 1,54 %	- 4,94 %	1,74 %	- 3,31 %	- 6,73 %	1,74 %	- 3,31 %	- 3,89 %
TMK	- 1,77 %	- 0,92 %	1,76 %	- 2,27 %	- 1,00 %	1,18 %	- 2,53 %	- 1,00 %	1,05 %
UCL	- 1,16 %	2,66 %	1,65 %	- 0,83 %	2,85 %	1,71 %	0,31 %	3,45 %	2,37 %
UCLi	0,87 %	4,25 %	1,90 %	0,72 %	4,08 %	1,58 %	2,52 %	5,83 %	3,65 %
TMMA	- 1,61 %	- 4,49 %	- 2,74 %	- 1,26 %	- 1,96 %	- 2,13 %	- 0,68 %	- 1,96 %	- 3,10 %
KAHO	0,38 %			- 0,31 %			- 0,32 %		
VIVES Zuid	- 0,45 %	2,21 %	- 1,91 %	- 0,52 %	2,13 %	- 2,03 %	- 0,49 %	2,21 %	- 2,02 %
TMA	4,62 %			19,40 %			11,45 %		
UCLc	- 0,20 %	5,52 %	3,74 %	- 0,41 %	4,57 %	4,04 %	2,74 %	12,36 %	14,72 %
ODISEE	- 0,36 %	2,29 %	2,10 %	- 3,39 %	- 0,24 %	- 0,35 %	- 1,17 %	0,38 %	0,58 %
AP	5,21 %	5,77 %	- 0,33 %	4,70 %	6,45 %	0,23 %	3,79 %	8,85 %	1,46 %
PXL	2,39 %	1,97 %	0,04 %	2,42 %	2,00 %	0,05 %	2,22 %	2,54 %	0,82 %
HZS	3,76 %	4,30 %	4,27 %	3,64 %	4,20 %	4,11 %	3,64 %	5,05 %	13,77 %
Aggregatie Hs	1,51 %	2,40 %	0,82 %	1,59 %	2,33 %	0,45 %	1,91 %	2,89 %	1,11 %
Rekenkundig gemiddelde	1,47 %	2,36 %	0,87 %	1,96 %	2,27 %	0,53 %	2,33 %	3,29 %	2,31 %
Laagste waarde	- 1,77 %	- 4,49 %	- 4,94 %	- 3,39 %	- 3,31 %	- 6,73 %	- 4,12 %	- 3,31 %	- 3,89 %
Hoogste waarde	5,21 %	5,77 %	4,45 %	19,40 %	6,45 %	4,11 %	14,17 %	12,36 %	14,72 %

3.9 CONCLUSIES

- In 2015 bedraagt het globaal bedrag aan werkingsuitkeringen voor de hogescholen 627.780.023,18 euro ten opzichte van 637.610.725,41 euro in 2014. Dit is een daling met 1,54% of in absolute cijfers 9.830.702,23 euro. De daling is te wijten aan de besparingen in 2015. De effectieve werkingsmiddelen nemen toe omwille van het feit dat de kinderbijslag en het aanmoedigingsfonds vanaf 2015 bij deze middelen opgenomen zijn. In 2015 werd voor het eerst de bijkomende financiering voor beurosstudenten opgenomen voor een bedrag van 1.161.000 euro.
- De 17 hogescholen realiseerden in het boekjaar 2015 een geaggregeerde bedrijfsopbrengst van 855.027.071 euro. Tijdens het boekjaar 2015 besteedde de sector 848.009.687 euro aan bedrijfskosten. Dit betekent een stijging met 2,78%. De stijging in absolute cijfers van de bedrijfskosten situeert zich vooral bij de kostenrubrieken 'diensten en diverse goederen', 'de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' en 'de afschrijvingen'. De post m.b.t. de loonkosten kent de grootste stijging in absolute cijfers. De geaggregeerde bedrijfswinst is het resultaat dat de hogescholen behalen uit hun courante activiteiten. In het boekjaar 2015 realiseerde de sector een bedrijfswinst van 7.017.384 euro ten opzichte van 20.327.232 euro vorig jaar. De bedrijfswinst 2015 is lager dan vorig jaar en is gedaald met 13.309.848 euro. De negatieve evolutie van het geaggregeerd bedrijfsresultaat in 2015 is in hoofdzaak toe te schrijven aan een grotere stijging van de bedrijfskosten (+2,78%) ten opzichte van de stijging van de bedrijfsopbrengsten (+1,14%). De hogescholensector besteedde in 2015 dus wat meer verkregen middelen voor haar werking. Na een periode (de jaren 2010 tot en met 2014) van toenemende bedrijfswinsten stellen we in 2015 een trendbreuk vast door het dalend bedrijfsresultaat. De bedrijfswinst 2015 is gunstiger dan het in de begroting 2015 voorziene bedrijfsresultaat. Er werd immers door de hogescholen een bedrijfsverlies begroot voor 2015 van -21.160.135 euro. Er is dus een significante afwijking van 28.177.519 euro tussen de in 2015 effectief gerealiseerde bedrijfswinst en het voor 2015 begrote bedrijfsverlies. Dit beantwoordt aan een jaarlijks terugkerende tendens. Het financieel resultaat is negatief in 2015, de financiële kosten (hoofdzakelijk rentelasten) zijn hoger dan de financiële opbrengsten van de sector. De geaggregeerde uitzonderlijke opbrengsten en de geaggregeerde uitzonderlijke kosten vormen samen het geaggregeerd uitzonderlijk resultaat. Dit resultaat ligt 903.271 euro hoger dan vorig jaar en bedraagt 5.662.016 euro. De geaggregeerde winst van het boekjaar is het resultaat dat de hogescholen behalen uit al hun activiteiten. In het boekjaar 2015 realiseerde de sector een winst van het boekjaar van 9.531.564 euro. Het positief bedrijfsresultaat is de basis van deze winst van het boekjaar. Het positieve uitzonderlijke resultaat heeft ook bijgedragen tot de winst van het boekjaar. De winst van het boekjaar 2015 is gunstiger dan het in de begroting 2015 voorziene verlies van het boekjaar. Er werd door de hogescholen voor 2015 een verlies van het boekjaar begroot van -20.936.943 euro.
Er is dus een significante afwijking van 30.468.507 euro tussen het in 2015 effectief gerealiseerde resultaat van het boekjaar en het voor 2015 begrote resultaat van het boekjaar. Deze afwijking neemt nog jaarlijks toe.

- De 17 hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2015 samen 114.608.591 euro. Dit is een daling met 3,30% t.o.v. het vorige boekjaar. De rubrieken terreinen en gebouwen en activa in aanbouw blijven met een nominaal bedrag aan investeringen van 79.112.407 euro de belangrijkste investeringsposten in 2015. De hogescholen hebben dus ook in 2015 hun patrimonium uitgebreid. Ten opzichte van vorig jaar zijn de investeringen in deze rekeningen evenwel gedaald met 9.823.073 euro. De investeringen in de rubrieken installaties, machines en uitrusting stegen in het jaar 2015 met 22%. De rubriek meubilair en rollend materieel nam ook toe met 45%. De 17 hogescholen hadden voor het jaar 2015 samen een bedrag aan investeringen begroot van 136.821.778 euro. In realiteit werd er door de hogescholen voor 114.608.591 euro geïnvesteerd. De belangrijkste posten waar een significante afwijking werd vastgesteld tussen de begrote bedragen voor 2015 en de effectief geboekte bedragen in 2015 betreffen 'de installaties, machines en uitrusting', 'de terreinen en gebouwen' en 'de activa in aanbouw'. Het investeringsvolume lag in 2015 lager dan in 2014. Er dienden dan ook wat minder investeringen gefinancierd te worden. Alhoewel de hogescholen tijdens het boekjaar 2015 meer investeringen met vreemd vermogen (23,50%) financierden t.o.v. het vorig jaar, blijven veel investeringen met eigen middelen (63,37%) gefinancierd. 13,13% van de investeringen wordt met kapitaalsubsidies gefinancierd. De hogescholen spreken eerst grotendeels hun vroeger opgebouwde financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) aan om hun investeringen te financieren. Daarna worden de beschikbare trekkingsrechten (kapitaalsubsidies) aangesproken en tenslotte wordt een beroep gedaan op vreemd vermogen. Er werd in 2015 meer beroep werd gedaan op vreemd vermogen ter financiering van de investeringen ten opzichte van het vorige jaar 2014.
- Het balanstotaal steeg (+2,88%) tijdens het boekjaar 2015 van 1.450.019.524 euro naar 1.491.797.092 euro. De geaggregeerde vaste activa bedragen 1.039.556.341 euro in het jaar 2015 (+44.298.605 euro), de geaggregeerde vlottende activa bedragen 452.230.751 euro (-2.521.037 euro). De stijging van de vaste activa heeft te maken met het aanzienlijk investeringsvolume in het jaar 2015. In 2015 werden er opnieuw grote investeringsinspanningen geleverd door de sector. De stijging van de vaste activa situeerde zich in hoofdzaak bij de rubrieken activa in aanbouw en terreinen en gebouwen onder de materiële vaste activa. De geaggregeerde vlottende activa dalen tijdens het boekjaar 2015 met 0,55%. Deze daling resulteert uit het saldo van enerzijds gestegen geldbeleggingen en liquide middelen en anderzijds de daling van de vorderingen op ten hoogste één jaar. In de begroting 2015 stellen we voor de vaste activa een onderschatting vast van 2,51%. Deze onderschatting situeert zich in absolute termen hoofdzakelijk bij de rubriek materiële vaste activa. De vlottende activa overschreden het gebudgetteerde bedrag met 11,35%. In absolute bedragen is de afwijking het hoogst bij de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen. Deze ligt in realiteit 41.148.630 euro hoger dan oorspronkelijk begroot.

Binnen de passiva is de groei van de rekeningen overgedragen winst en bestemde fondsen onder andere het gevolg van de winst die de sector heeft gerealiseerd eind 2015. De schulden op meer dan één jaar zijn toegenomen met 35.609.010 euro. In 2015 heeft de sector bijkomend vreemd vermogen aangetrokken om haar investeringsvolume te financieren. De schulden op ten hoogste één jaar daalden net als de overlopende rekeningen.

- De cashflow van het boekjaar bedraagt 63.246.590 euro en is een belangrijke financieringsbron. De mutatie in de netto werkingsmiddelen vormt in het boekjaar 2015 een financieringsbron ter waarde van 13.721.643 euro. De som van de cashflow van het boekjaar en van de mutatie in de werkingsmiddelen levert de operationele cashflow. Dit bedrag kunnen de hogescholen besteden aan investeringen, aflossingen van leningen, enz. ... Via de operationele cashflow werd hiervoor in 2015 76.968.233 euro aan financiële middelen gegenereerd. Dit was niet voldoende om de financieringsbehoeften uit de investeringen (99.732.779 euro) van de sector integraal te dekken. De ontbrekende middelen vond de sector in de opname van kapitaalsubsidies en van een bedrag aan vreemd vermogen. De sector financierde zijn investeringen met eigen financiële middelen, kapitaalsubsidies en vreemd vermogen. De sector realiseerde over het boekjaar 2015 een positieve netto cashflow ter waarde van 14.800.006 euro. Hierdoor steeg de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen van de sector tot afgerond 332,7 miljoen euro. De financiële buffer van de hogescholen is dus groot, de liquiditeitspositie van de sector is goed.
- De geaggregeerde netto-werkingsmiddelen van de 17 hogescholen bedragen voor het boekjaar 2015 325.381.645 euro ten opzichte van 287.637.672 euro in 2014. Dit betekent een stijging met 37.743.973 euro. De globale hogeschoolsector beschikt in 2015 over een stevige buffer om een eventuele vertraging in de inning van de kortetermijnvorderingen op te vangen zonder dat dit de betaling van de kortetermijnverbintenissen in gevaar brengt. De bekomen waarde duidt op een stevige liquiditeitspositie van de hogescholensector. In 2015 leverde de berekening van de netto-werkingsmiddelen voor alle hogescholen een positief resultaat op.
- Er bleken per einde 2015 voldoende middelen voorhanden om 3,90 maal de lopende kortemijnverplichtingen te dekken. Dit is een goede ratio. De liquiditeit bleef in 2015 gewaarborgd voor de sector in zijn geheel. De reële noden worden ruimschoots gedekt. Bij gepaste financiering van de geplande investeringen hoeft de sector in de nabije toekomst geen betalingsproblemen te vrezen. De range tussen de laagste en hoogste waarde in 2015 is groot wat illustreert dat de liquiditeitspositie van de individuele hogescholen sterk kan verschillen.

- Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal is groot. Dit betekent dat de sector relatief gezien niet sterk afhankelijk is van vreemd vermogen. In het boekjaar 2015 financiert de globale hogeschoolsector zich voor 66,43% met eigen vermogen. De ratio ligt in lijn met de twee vorige jaren. De sector is dus maar voor 33,57% van de middelen afhankelijk van vreemd vermogen. De sector heeft, zoals blijkt uit de geaggregeerde cijfers van 2015, een sterke financiële onafhankelijkheid.
- Globaal bekeken ligt het rentabiliteitsniveau in 2015 op een goed niveau maar weliswaar wel wat lager dan het vorige jaar. De geaggregeerde netto-marges geven een positief beeld.

4 ANALYSE VAN DE GEGEVENS BETREFFENDE DE PERSONEELSFORMATIE EN DE LOONKOSTEN

4.1 INLEIDING

Dit onderdeel van het verslag behandelt de evolutie van het personeelsbestand en de loonkosten 2015 van de hogescholen. Het bevat voornamelijk geaggregeerde gegevens, doch waar nuttig, worden er ook gegevens per hogeschool opgenomen. De informatie over het personeelsbestand en de loonkosten is afkomstig uit het excelbestand over de jaarrekening 2015 dat elke hogeschool aan het regeringscommissariaat bezorgt met het oog op de advisering van het dossier. Slechts dankzij de uniformisering van dergelijk bevragsingsbestand is een aggregatie achteraf voor de gehele sector mogelijk.

In het academiejaar 2014-2015 veranderden meerdere hogescholen van naam: HUB-KAHO werd Odisee, de Katholieke Hogeschool Leuven en de Katholieke Hogeschool Limburg werden respectievelijk UC Leuven en UC Limburg. Daarnaast droeg de Katholieke Hogeschool Limburg haar opleidingen in het studiegebied audiovisuele en beeldende kunst over aan de LUCA School of Arts. Vanaf het academiejaar 2015-2016 nam UC Leuven alle opleidingen van Groep T - Internationale Hogeschool Leuven (waarvan de naam recent nog gewijzigd was in 'UC Leuven Comenius Lerarenopleidingen) over. Bij voormelde overnames werden ook de personeelsleden overgeheveld.

De "statutaire personeelsformatie" van de hogescholen bestaat enerzijds uit het statutair onderwijzend personeel en anderzijds uit het statutair administratief en technisch personeel. De rechtspositieregeling zoals vastgelegd in de Codex Hoger Onderwijs¹⁰ van 11 oktober 2013, bekrachtigd bij het decreet van 20 december 2013, is integraal op hen van toepassing - de lesgevers in de conservatoria uitgezonderd. Daarnaast stellen de hogescholen jaarlijks ook een overzicht op dat alle personeelsleden buiten de statutaire formatie omvat. Hierin worden de gastprofessoren, de statutairen met een ambt op persoonlijke titel, de centraal betaalde statutairen, de contractuele personeelsleden en de inkomende gedetacheerden opgenomen. Dit globaal overzicht wordt benoemd als "personeelsformatie".

¹⁰ Verder afgekort als CHO.

In de cijfers met betrekking tot het personeelsbestand wordt er gewerkt met twee soorten gegevens. Enerzijds zijn er de cijfers van de bezetting, anderzijds deze van de tewerkstelling. De bezetting vormt de weerslag van het aantal voltijdse eenheden (VTE) titularissen in een bepaald ambt of een bepaalde graad gedurende een volledig boekjaar. Verloven en afwezigheden worden niet verrekend, ambtswijzigingen van benoemden naar een andere tijdelijke functie worden dubbel geteld omdat de bezetting een weergave moet zijn van de totaliteit aan formatieplaatsen. De tewerkstelling daarentegen is de weergave van het aantal voltijdse eenheden waarvoor er een loon werd uitbetaald. Deze gegevens bevatten dus het aantal VTE's dat effectief aan de slag was in de hogescholen aangevuld met de VTE's die afwezig waren, maar waarvoor het loon toch werd verder betaald¹¹. De cijfers van de bezetting en de tewerkstelling kunnen binnen een hogeschool soms sterk verschillen omdat niet alle titularissen steeds volledig aan het werk zijn. Zij kunnen bijvoorbeeld verlofstelsels opnemen waarbij ze soms niet of niet volledig worden vervangen. Daardoor zal het aantal VTE's tewerkstelling doorgaans lager liggen dan het aantal VTE's bezetting. De meeste analyses in dit rapport hebben betrekking op de tewerkstelling omdat deze aantallen het best weergeven hoeveel VTE's werkelijke prestaties geleverd hebben en/of een weerslag hebben op de loonkosten. Waar relevant worden ook de begrote cijfers opgenomen in de rapportering.

De niet-statutaire personeelsleden dienen in de jaarlijkse bevraging door het regeringscommissariaat naast de opgave van het aantal VTE's eveneens te worden gecatalogeerd naar de aard van hun functie zodat het mogelijk wordt om binnen deze grote groep ook de categorie-opdeling te maken naar OP en ATP. Aangezien wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening behoren tot de opdracht van het onderwijzend personeel, worden de contractuelen van wie de opdracht zich binnen deze twee subcategorieën situeert als OP beschouwd. Contractuele arbeiders en bedienden met een administratieve of technische functie worden bij het ATP ondergebracht.

Hogescholen kunnen ook een beroep doen op gastprofessoren. Voor de verwerking in de tabellen en grafieken in dit rapport die een opdeling naar OP of ATP vergen, worden gastprofessoren steeds bij het OP ondergebracht aangezien deze categorie louter met onderwijsactiviteiten kan worden belast. In beperkte mate worden gastprofessoren soms via factuur betaald. Hoewel deze gastprofs geen personeelslid zijn van de hogeschool in kwestie worden ook deze prestaties omgezet naar VTE's zodat er een volledige kijk bekomen wordt op alle geleverde onderwijsprestaties, ongeacht de bezoldigingsvorm.

¹¹ Dat is ondermeer het geval bij ziekteverlof van benoemde personeelsleden en bij uitgaande detacheringen.

De geaggregeerde loonkosten 2015 worden vergeleken met deze van het voorgaande boekjaar. Naast de officiële 80-20-ratio¹² berekent het regeringscommissariaat sinds enige jaren ook een aangepaste, alternatieve ratio waarin rekening gehouden wordt met de vaak niet onbelangrijke impact van de defiscaliseringmiddelen. Samen met de door het regeringscommissariaat ontwikkelde economische loonnorm geven deze drie ratio's inzicht in de verhouding loonkosten/werkingsopbrengsten.

De basiscijfers rond studentenaantallen werden door het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (verder AHOVOKS) aangeleverd.

Wanneer er verwezen wordt naar de begrote cijfers zijn dit de cijfers van de initiële begroting 2015 en niet deze van de begrotingswijzigingen die in voorkomend geval door de hogescholen werden ingediend.

¹² Berekend op de wijze vastgelegd in artikel 14 van het Besluit van de Vlaamse regering van 21 december 2007 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

4.2 GEAGGREGEEERDE PERSONEELSGEGEVENS: EFFECTIEVE TEWERKSTELLING 2015

4.2.1 Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling: evolutie 2014-2015 en vergelijking realisatie 2015 met begroting 2015

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van JAARREKENING 2014 / BEGROTING 2015				
Personeelstewerkstelling ten opzichte van jaarrekening 2014	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
	2014	2015	absolute wijziging	relatieve wijziging
	<i>(eenheden euro)</i>			
Onderwijzend personeel (*)	6.836,69	6.849,77	+ 13,07	+ 0,19 %
Administratief en technisch personeel (**)	3.057,86	3.033,40	- 24,46	- 0,80 %
Totale personeelstewerkstelling	9.894,56	9.883,17	- 11,39	- 0,12 %

Personeelstewerkstelling ten opzichte van begroting 2015	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
	2015	2015	absolute afwijking	relatieve afwijking
	<i>(eenheden euro)</i>			
Onderwijzend personeel (*)	6.849,77	6.827,23	+ 22,53	+ 0,33 %
Administratief en technisch personeel (**)	3.033,40	3.127,95	- 94,55	- 3,02 %
Totale personeelstewerkstelling	9.883,17	9.955,18	- 72,01	- 0,72 %

(*) statutair OP
 gastprofessoren
 centraal betaald OP
 contractueel OP (onderzoekers - wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening)
 inkomend gedetacheerd OP

(**) statutair ATP
 personeel op persoonlijke titel (PPT)
 centraal betaald ATP (AP - TP - MVD)
 contractueel ATP (AP - TP - arbeiders)
 inkomend gedetacheerd ATP

Deze cijfers geven een zicht op de tewerkstelling omgezet in voltijdse eenheden zoals ze werden gerapporteerd in de jaarrekening 2015 (JR). Alle VTE's zijn erin opgenomen: zowel op als buiten formatie en opgedeeld in de groepen onderwijzend personeel (OP) en administratief personeel (ATP). Over alle personeelscategorieën en statuten heen waren er 9.883,17 VTE's tewerkgesteld gedurende het boekjaar 2015¹³. De evolutie ten opzichte van het boekjaar 2014¹⁴ was beperkt: de daling met 11,39 VTE's bedroeg relatief slechts 0,12%.

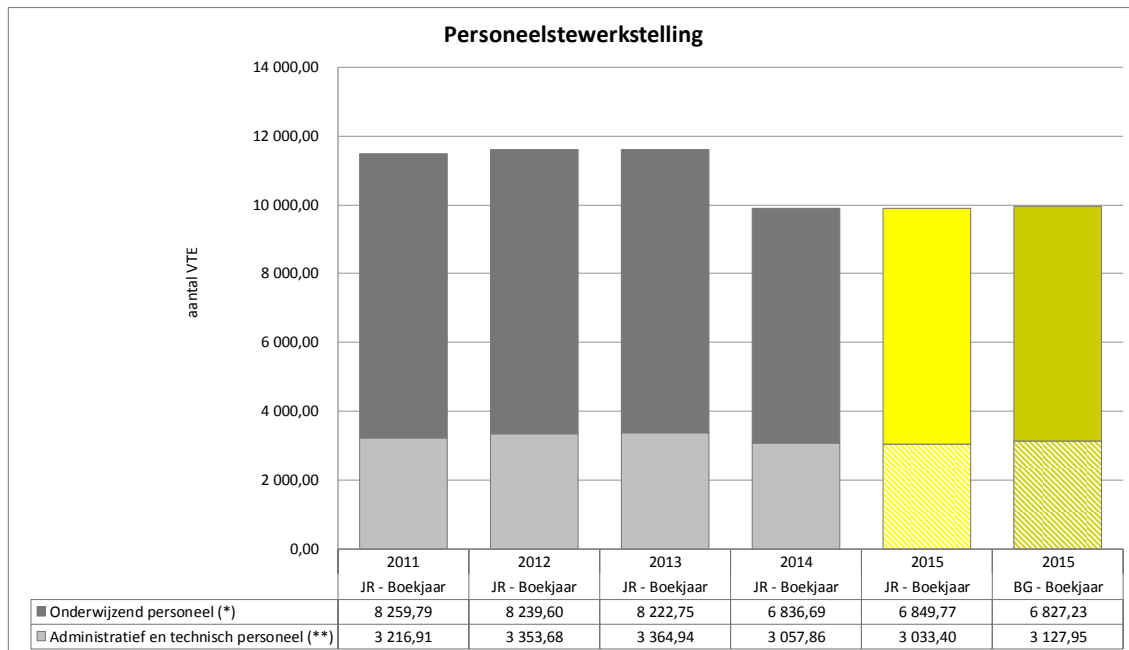
De begrote tewerkstelling werd in globaliteit niet volledig gerealiseerd. Er was een beperkte onderbenutting van 0,72%: 72,01 begrote VTE's werden niet ingevuld.

¹³ In deze cijfers zijn ook de VTE's aan inkomende detacheringen verrat. Hierdoor ontstaat er een beperkte dubbelstelling van 9,15 VTE's op het niveau van de bezetting aangezien deze personeelsleden ook nog op de formatie in de hogeschool van herkomst staan.

¹⁴ De cijfers voor 2014 van de centraal betaald personeelsleden binnen het OP werden met 1 VTE verhoogd als correctie op deze uit het rapport 2014.

Tussen de personeelscategorieën was de afwijking tussen begroting en realisatie groter: er werden 22,53 VTE's of 0,33% aan OP-leden meer ingezet dan begroot, daartegenover werden 94,55 VTE's of 3,02% aan begrote ATP-leden niet ingevuld.

Gespreid over de periode 2011-2015 geeft de evolutie van de personeelstewerkstelling in de hogescholen het onderstaande beeld. De laatste staaf heeft betrekking op de begrote cijfers voor 2015.

Het totaal aantal VTE's OP vertoonde in de periode 2011-2013 jaarlijks een licht dalende trend gevolgd door een sterke afname met 16,87% of 1.387 VTE's in 2014 als gevolg van de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. In 2015 kwam er een kentering: het OP nam ten opzichte van 2014 beperkt toe met 0,19% of 13,07 VTE's.

Van 2011 tot en met 2013 was er een jaarlijkse groei bij het ATP. In 2014 nam het aantal VTE's af door de overstap van tal van ATP'ers naar de universiteit als gevolg van de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. In 2015 daalde het aantal tewerkgestelde ATP'ers aan de hogescholen verder met 24,46 VTE's of 0,80%.

4.2.2 Geaggregeerde totale personeelstewerkstelling van de diverse categorieën op en buiten formatie: grafische weergave evolutie 2014 en 2015

PERSONEELSTEWERKSTELLING - FORMATIE en BUITEN FORMATIE				
Personeelstewerkstelling ten opzichte van jaarrekening 2014	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
	2014	2015	absolute wijziging	relatieve wijziging
	<i>(in VTE - 2 decimalen)</i>			
Personeel op formatie	8 024,81	8 033,51	+ 8,71	+ 0,11 %
Personeel buiten formatie	1 869,75	1 849,66	- 20,09	- 1,07 %
Totale personeelstewerkstelling	9 894,56	9 883,17	- 11,39	- 0,12 %

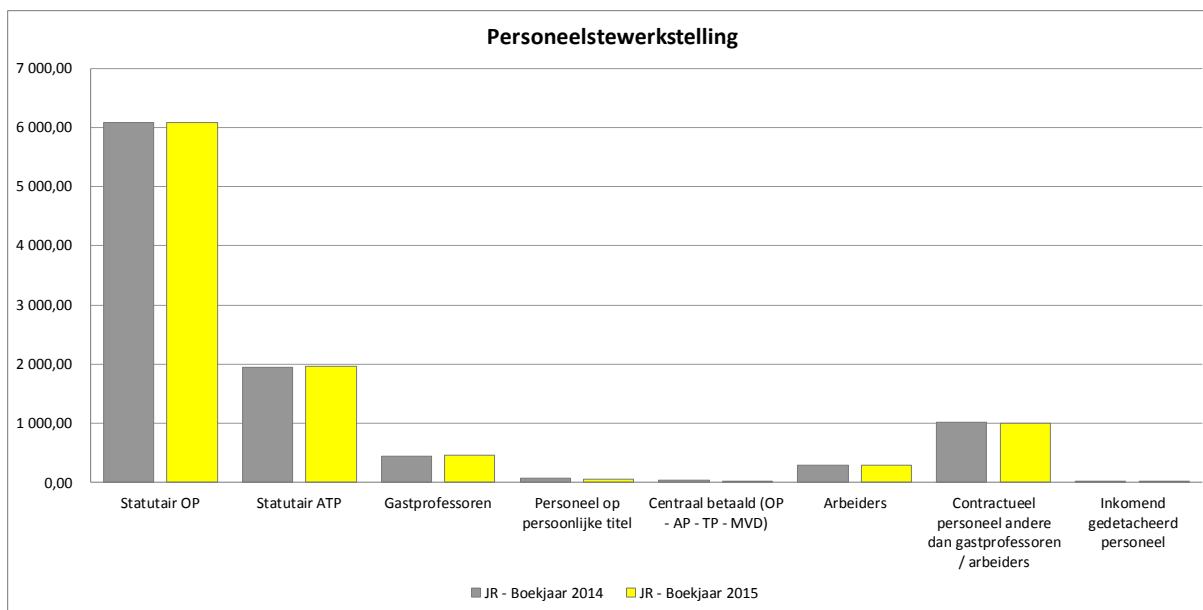
Personeelstewerkstelling	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(% aandeel in de personeelstewerkstelling)</i>	2014	2015
Personeel op formatie	81,10 %	81,28 %
Personeel buiten formatie	18,90 %	18,72 %

Binnen het OP en ATP kunnen er twee personeelscategorieën worden onderscheiden naar gelang de aard van hun arbeidsverhouding: statutairen (met een decretale rechtspositieregeling¹⁵ en betaald via AHOVOKS) en anderen (voornamelijk tewerkgesteld via arbeidsovereenkomst en rechtstreeks betaald via de hogeschool). Hoewel in principe alle statutairen tot de statutaire personeelsformatie behoren, zijn er vandaag nog steeds een aantal personeelsleden die met behoud van hun statuut via overgangsrechten “buiten formatie” staan¹⁶. Alle (pure) contractuelen en gastprofessoren worden steeds opgenomen buiten formatie. In de delen 4.2.6 en 4.2.7 worden de subgroepen op en buiten de statutaire formatie verder in detail besproken.

Het statutaire kader op formatie steeg in absolute cijfers met 8,71 VTE's in 2015. Het procentuele aandeel van de statutairen op formatie in de globale personeelstewerkstelling steeg licht van 81,10% naar 81,28%.

¹⁵ Statutaire personeelsleden in vrije gesubsidieerde hogescholen hebben eveneens een onderliggende contractuele grondslag voor hun arbeidsrelatie via arbeidsovereenkomst.

¹⁶ MVDP (meester, vak- en dienstpenseel) en OHP (opvoedend hulp personeel).

PERSONEELSTEWERKSTELLING - OP + ATP - Detail

Personeelstewerkingstelling ten opzichte van jaarrekening 2014	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
	2014	2015	absolute	relatieve
	<i>(in VTE - 2 decimalen)</i>		wijziging	wijziging
Statutair OP	6 084,00	6 074,49	- 9,51	- 0,16 %
Statutair ATP	1 940,81	1 959,02	+ 18,22	+ 0,94 %
Gastprofessoren	440,95	452,82	+ 11,87	+ 2,69 %
Personeel op persoonlijke titel	72,14	61,69	- 10,45	- 14,49 %
Centraal betaald (OP - AP - TP - MVD)	36,11	25,50	- 10,61	- 29,38 %
Arbeiders	293,98	294,15	+ 0,17	+ 0,06 %
Contractueel personeel andere dan gastprofessoren / arbeiders	1 021,13	1 006,35	- 14,78	- 1,45 %
Inkomend gedetacheerd personeel	5,44	9,15	+ 3,71	+ 68,20 %
Totale personeelstewerkingstelling	9 894,56	9 883,17	- 11,39	- 0,12 %

Personeelstewerkingstelling <i>(% aandeel in de personeelstewerkingstelling)</i>	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015
Statutair OP	61,49 %	61,46 %
Statutair ATP	19,61 %	19,82 %
Gastprofessoren	4,46 %	4,58 %
Personeel op persoonlijke titel	0,73 %	0,62 %
Centraal betaald (OP - AP - TP - MVD)	0,36 %	0,26 %
Arbeiders	2,97 %	2,98 %
Contractueel personeel andere dan gastprofessoren / arbeiders	10,32 %	10,18 %
Inkomend gedetacheerd personeel	0,05 %	0,09 %

Binnen de statutairen daalde het OP licht met 9,51 VTE's of 0,16%. Het aantal gastprofessoren nam daarentegen toe met 11,87 VTE's of 2,69%.

Het statutair ATP steeg met 18,22 VTE's of 0,94%.

Het contractuele kader van bedienden verminderde met 14,78 VTE's.

Het contingent aan personeelsleden met een ambt op persoonlijke titel en centraal betaalden daalde verder met 21,06 VTE's als gevolg van pensioneringen.

Het aantal inkomende detacheringen steeg met 3,71 VTE's of 68,20% naar 9,15 VTE's.

4.2.3 Evolutie personeelstewerkstelling per hogeschool 2013-2015

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de wijzigingen in de globale tewerkstelling per hogeschool over de drie laatste boekjaren. De variatie tussen het huidige en het vorige boekjaar wordt eveneens per hogeschool weergegeven.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Totaal per hogeschool - Evolutie					
Personeelstewerkstelling (aantal VTE)	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
	2013	2014	2015	absolute wijziging	relatieve wijziging
Artevelde	847,38	826,50	863,48	+ 36,98	+ 4,47 %
Erasmus	585,79	543,48	539,94	- 3,54	- 0,65 %
HoGent	1 645,28	1 273,78	1 249,77	- 24,01	- 1,88 %
LUCA	528,71	393,53	443,41	+ 49,88	+ 12,68 %
Howest	518,92	457,75	446,70	- 11,05	- 2,41 %
KDG	807,30	800,08	843,89	+ 43,81	+ 5,48 %
VIVES Noord	349,40	320,43	320,72	+ 0,29	+ 0,09 %
TMK	623,79	576,25	562,28	- 13,97	- 2,42 %
UCL	532,30	545,72	560,09	+ 14,36	+ 2,63 %
UCLi	599,99	550,42	480,29	- 70,13	- 12,74 %
TMMA	745,38	552,81	540,36	- 12,45	- 2,25 %
VIVES Zuid	648,03	640,06	657,42	+ 17,36	+ 2,71 %
Uclc	157,50	78,83	52,33	- 26,50	- 33,61 %
ODISEE	1 126,55	827,44	826,86	- 0,58	- 0,07 %
AP	1 067,93	820,97	797,56	- 23,41	- 2,85 %
PXL	734,53	616,03	625,88	+ 9,85	+ 1,60 %
HZS	68,91	70,47	72,19	+ 1,72	+ 2,44 %
Aantal VTE personeelstewerkstelling	11 587,69	9 894,56	9 883,17	- 11,39	- 0,12 %

Bepaalde hogescholen vertonen vrij grote afwijkingen tussen 2014 en 2015. De personeelsuitbreidingen waren voornamelijk het gevolg van de studententoeename waardoor de behoefte ontstond om meer personeelsleden aan te werven om een goede omkadering te blijven waarborgen. De daling van het aantal tewerkgestelde personeelsleden in de hogescholen kon soms uitsluitend aan besparingen worden toegeschreven of vloeide voort uit een overheveling van personeelsleden die verbonden waren aan opleidingen die overgedragen werden naar een andere hogeschool, al dan niet gecombineerd met een besparingsronde. Per 1 januari 2015 werd de School of Arts (MAD-faculty) vanuit UCLi overgedragen aan LUCA, wat meteen ook de daling bij UCLi en de stijging bij LUCA verklaart. In de aanloop naar de juridische fusie tussen UCLc en UCL op 1 januari 2016 werd het personeel in overleg met AHOVOKS reeds met ingang van het academiejaar 2015-2016 overgedragen aan UCL. De cijfers voor UCLc bevatten dus nog de VTE's voor ¾ van het boekjaar 2015.

4.2.4 Statutair onderwijzend personeel op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2015 en vergelijking met 2014 per groep en per ambt

De onderstaande tabel toont de geaggregeerde personeelsformatie voor het onderwijzend personeel op het niveau van de tewerkstelling voor 2015. De ambten worden per decretaal gedefinieerde groep weergegeven. Er wordt een onderscheid gemaakt naargelang de statutaire toestand van de personeelsleden (benoemd, tijdelijk of tijdelijk met overgangsrecht).

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ONDERWIJZEND PERSONEEL (OP) per AMBT				
Ambt	JR - Boekjaar 2015			
	Vast	TOR (tijd. art. V.264)	Tijdelijk	Totaal
Groep 1				
1. praktijklector	608,59	0,00	430,05	1 038,64
2. lector	2 484,76	0,00	1 610,12	4 094,88
3. hoofdpraktijklector	26,57		9,58	36,15
4. hoofdlector	159,74		44,20	203,94
Totaal	3 279,66	0,00	2 093,95	5 373,62
Groep 2				
5. assistent	87,91	0,50	93,43	181,84
6. praktijkassistent	10,78	0,00	72,75	83,53
7. doctor-assistent	0,00	0,00	12,99	12,99
8. werkleider	14,72	0,00	0,09	14,81
Totaal	113,40	0,50	179,26	293,16
Groep 3				
9. docent	290,24	0,00	87,64	377,88
10. hoofddocent	14,34	0,00	1,64	15,98
11. hoogleraar	11,18	0,00	0,45	11,63
12. gewoon hoogleraar	0,00	0,00	0,67	0,67
	315,76	0,00	90,40	406,16
Groep 4				
13. lesgever (art. V.276)		1,55		1,55
TOTAAL ONDERWIJZEND PERSONEEL	3 708,83	2,05	2 363,61	6 074,49

In 2015 waren er 6.074,49 VTE's als statutair onderwijzend personeel aan de slag in de hogescholen. De tewerkstelling binnen het statutaire OP-kader daalde met 9,51 VTE's ten opzichte van 2014 (zie ook punt 4.2.2.).

Aangezien de hogescholen instaan voor de organisatie van de professionele bacheloropleidingen vormde groep 1 ook in 2015 de grootste groep binnen het statutair OP. Binnen deze groep waren de lectoren opnieuw het ruimst vertegenwoordigd.

Groep 3 kwam numeriek op de tweede plaats. De ambten van groep 3 zijn voornamelijk verbonden aan de academische opleidingen in de hogescholen. Het betreft de academische opleidingen aan de Schools of Arts en de Hogere Zeevaartschool. Groep 2 vormde de kleinste groep. Hierbinnen waren de assistenten het talrijkst met 265,37 VTE's. Hoewel de praktijkassistenten op een afzonderlijke lijn zijn opgenomen in bovenstaand overzicht, is dit geen ambt op zich, maar een aparte functie binnen het ambt van assistent, waardoor ook alle praktijkassistenten eigenlijk tot de groep van assistenten behoren.

Groep 4 bleef beperkt in omvang aangezien enkel de lesgevers uit de conservatoria die hun ambt via overgangsmaatregel behouden hebben hierin werden ondergebracht. Dit aantal betreft nog slechts 1,55 VTE. Er was nog slechts 0,5 VTE assistent die als tijdelijk personeelslid met overgangrecht fungeerde.

De evolutie van het aantal tewerkgestelde statutaire OP-ambten per groep en ambt ten opzichte van 2014 geeft het volgende beeld:

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ONDERWIJZEND PERSONEEL (OP) per AMBT				
Ambt	Evolutie : Boekjaar 2015 - Boekjaar 2014			
	Vast	TOR (tijd. art.V.264)	Tijdelijk	Totaal
Groep 1				
1. praktijklector	+ 12,41	+ 0,00	- 17,78	- 5,38
2. lector	+ 50,07	+ 0,00	- 10,01	+ 40,06
3. hoofdpraktijklector	- 0,99		+ 1,33	+ 0,33
4. hoofdlector	- 7,56		- 8,21	- 15,77
Totaal	+ 53,92	+ 0,00	- 34,68	+ 19,25
Groep 2				
5. assistent	- 11,39	+ 0,00	- 6,05	- 17,44
6. praktijkassistent	+ 1,05	+ 0,00	+ 2,31	+ 3,36
7. doctor-assistent	+ 0,00	+ 0,00	+ 4,22	+ 4,22
8. werkleider	- 3,02	+ 0,00	+ 0,09	- 2,93
Totaal	- 13,36	+ 0,00	+ 0,57	- 12,79
Groep 3				
9. docent	- 11,37	+ 0,00	- 0,04	- 11,42
10. hoofddocent	- 2,04	+ 0,00	+ 0,94	- 1,10
11. hoogleraar	- 1,12	+ 0,00	+ 0,25	- 0,87
12. gewoon hoogleraar	- 2,00	+ 0,00	- 0,33	- 2,33
	- 16,53	+ 0,00	+ 0,82	- 15,72
Groep 4				
13. lesgever (art. V.276)		- 0,25		- 0,25
TOTAAL ONDERWIJZEND PERSONEEL	+ 24,03	- 0,25	- 33,29	- 9,51

Globaal steeg de tewerkstelling binnen groep 1 met 19,25 VTE's. Het aantal lectoren nam toe met 40,06 VTE's in 2015, terwijl er 5,38 VTE's praktijklectoren minder werden tewerkgesteld.

Het aantal hoofdlectoren nam af met 15,77 VTE's. Het aantal hoofdpraktijklectoren steeg zeer licht met 0,33 VTE.

Binnen groep 1 was er een verschuiving van tijdelijken naar benoemden.

Het aantal ambten binnen groep 2 nam af met 12,79 VTE's. Bij de benoemde assistenten verdwenen er 11,39 benoemde VTE's. Er werden 4,22 VTE's binnen het ambt van doctor-assistent geworven.

Groep 3 daalde het sterkst met 15,72 VTE's voornamelijk ten gevolge van pensioneringen.

Het aantal VTE's lesgevers uit groep 4 daalde met 0,25 VTE.

4.2.5 Statutair administratief en technisch personeel op formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2015 en vergelijking met 2014 per niveau en per graad

De onderstaande tabel geeft de geaggregeerde personeelsformatie weer voor het administratief en technisch personeel op het niveau van de tewerkstelling voor 2015 weer. De ambten worden per niveau en per graad getoond.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL (ATP) per AMBT			
Ambt	JR - Boekjaar 2015		
	Vast	Tijdelijk	Totaal
Niveau A	Niveau A		
1. Graad A5	5,75	0,00	5,75
2. Graad A4	36,90	14,07	50,97
3. Graad A3	118,91	53,19	172,10
4. Graad A2	241,56	163,97	405,54
5. Graad A1	65,96	50,28	116,24
Totaal	469,09	281,51	750,60
Niveau B	Niveau B		
5. Graad B3	51,13	13,17	64,30
6. Graad B2	320,14	136,06	456,20
7. Graad B1	152,25	178,28	330,53
Totaal	523,53	327,50	851,03
Niveau C	Niveau C		
8. Graad C2	150,83	19,04	169,87
9. Graad C1	88,57	56,43	145,00
Totaal	239,40	75,47	314,87
Niveau D	Niveau D		
10. Graad D2	17,48	2,69	20,17
11. Graad D1	19,93	2,42	22,35
Totaal	37,41	5,11	42,53
TOTAAL ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL	1 269,42	689,60	1 959,02

In 2015 waren er 1.959,02 VTE's als statutair ATP-lid tewerkgesteld. Hierbij vormden de ambten uit niveau B (bachelorniveau) de grootste groep, gevolgd door de groep van niveau A (masterniveau). Het aantal tewerkgestelden binnen niveau D bedroeg nog slechts 2,2% van alle statutaire ATP-ambten.

Het besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2013¹⁷ introduceerde een nieuwe graad A5 binnen het niveau A met ingang van het academiejaar 2013-2014.

De evolutie van de cijfers van het aantal tewerkgestelde statutaire VTE's ATP ten opzichte van 2014 geeft het volgende beeld:

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL (ATP) per AMBT			
Ambt	Evolutie : Boekjaar 2015 - Boekjaar 2014		
	Vast	Tijdelijk	Totaal
Niveau A			
1. Graad A5	+ 1,59	- 0,28	+ 1,31
2. Graad A4	- 3,34	+ 3,47	+ 0,13
3. Graad A3	+ 3,54	+ 6,49	+ 10,02
4. Graad A2	+ 1,26	+ 2,38	+ 3,64
5. Graad A1	+ 2,97	+ 5,83	+ 8,80
Totaal	+ 6,01	+ 17,89	+ 23,90
Niveau B			
5. Graad B3	+ 1,29	- 0,26	+ 1,03
6. Graad B2	+ 29,06	- 5,87	+ 23,19
7. Graad B1	- 8,91	- 3,55	- 12,46
Totaal	+ 21,44	- 9,69	+ 11,76
Niveau C			
8. Graad C2	+ 7,91	- 4,05	+ 3,86
9. Graad C1	- 14,43	+ 5,46	- 8,97
Totaal	- 6,52	+ 1,40	- 5,11
Niveau D			
10. Graad D2	- 0,23	- 1,13	- 1,36
11. Graad D1	- 8,11	- 2,87	- 10,98
Totaal	- 8,34	- 4,00	- 12,33
TOTAAL ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL			
	+ 12,60	+ 5,62	+ 18,22

In 2015 steeg het statutair ATP-kader met 18,22 VTE's. De stijging situeert zich uitsluitend binnen de niveaus A en B. De sterkste toename met 23,90 VTE's werd opgetekend binnen het niveau A. In het niveau B nam de tewerkstelling toe met 11,76 VTE's.

¹⁷ BVR houdende de toevoeging van een bijkomende salarisschaal voor het administratief en technisch personeel van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap (B.S. 12/11/2013)

De niveaus C en D daalden met respectievelijk 5,11 VTE's en 12,33 VTE's. Binnen niveau D daalde de graad D1 het sterkst met 10,98 VTE's.

4.2.6 Personeel buiten formatie: gerealiseerde tewerkstelling 2015 en vergelijking met 2014

PERSONEELSTEWERKSTELLING - PERSONEEL BUITEN FORMATIE (BF) per AMBT	
Ambt	JR - Boekjaar 2015
Gastprofessoren (onderwijs)	
a. studiegebieden muziek en dramatische kunst, audiovisuele en beeldende kunst / SOA	184,85
- geboekt op RR 62	181,42
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming	85,32
- betaald via de instelling	96,10
- geboekt op RR 61	3,43
b. andere studiegebieden	267,97
- geboekt op RR 62	220,27
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming	48,38
- betaald via de instelling	171,89
- geboekt op RR 61	47,70
Totaal	452,82
Personeelsleden op persoonlijke titel	
a. administratief personeel	0,00
b. opvoedend hulppersoneel (OHP)	61,69
Totaal	61,69
Centraal betaalde personeelsleden	
a. onderwijzend personeel	9,04
- onderwijzend personeel (excl. kinéfondsen ten laste van het centraal fonds)	7,34
- kinéfondsen ten laste van het centraal fonds: weder tewerkgesteld in eigen instelling	1,70
- kinéfondsen ten laste van het centraal fonds: weder tewerkgesteld buiten eigen instelling	
- kinéfondsen ten laste van het centraal fonds: zonder wedertewerkstelling	
b. administratief personeel	3,90
c. opvoedend personeel	6,16
d. MVD-personeel	6,40
Totaal	25,50
Contractuele personeelsleden (andere dan gastprofessoren)	
a. bedienden	1.006,35
- administratief personeel	535,70
- technisch personeel	162,59
- onderzoekers	252,72
- in kader van wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening	55,35
b. arbeiders	294,15
Totaal	1.300,50
Gedetacheerde personeelsleden	
a. inkomende gedetacheerde personeelsleden - OP	5,36
b. inkomende gedetacheerde personeelsleden - ATP	3,79
Totaal	9,15
TOTAAL PERSONEEL BUITEN FORMATIE	1.849,66

In 2015 waren er 1.849,66 VTE's personeelsleden buiten de statutaire formatie werkzaam. Deze groep personeelsleden telde zowel statutaire¹⁸ als contractuele personeelsleden en gastprofessoren (via arbeidsovereenkomst RR |62| tewerkgesteld of op zelfstandige basis RR |61|).

¹⁸ statutairen met een ambt op persoonlijke titel en de centraal betaalde statutairen

De “contractuele”¹⁹ categorieën samen vertegenwoordigden 18,72% van de totale personeelstewerkstelling in de hogescholen in 2015.

De onderstaande tabel toont aan dat er vanuit de resterende groep kinéfonders (8,36 VTE’s) slechts iets meer dan een kwart (26,9% of 2,25 VTE’s) wedertewerkgesteld waren in 2015.

PERONEELSBEZETTING - PERSONEEL BUITEN FORMATIE (BF) - CENTRAAL BETAALD PERSONEEL		
Ambt	JR - Boekjaar 2015	
Centraal betaalde personeelsleden		
a. onderwijzend personeel		15,70
- onderwijzend personeel (excl. kinéfonders ten laste van het centraal fonds)	7,34	
- kinéfonders ten laste van het centraal fonds: weder tewerkgesteld in eigen instelling	1,70	
- kinéfonders ten laste van het centraal fonds: weder tewerkgesteld buiten eigen instelling	0,55	
- kinéfonders ten laste van het centraal fonds: zonder wedertewerkstelling	6,11	
b. administratief personeel		3,90
c. opvoedend personeel		6,16
d. MVD-personeel		6,40
Totaal		32,16

Wanneer de cijfers van de tewerkstelling van het aantal VTE’s buiten formatie voor 2015 vergeleken worden met het voorgaande boekjaar geeft dit het onderstaande resultaat:

¹⁹ “contractueel” in ruime zin te lezen als alle gastprofs, bedienden en arbeiders (zonder decretale statutaire rechtspositie).

PERONEELSTEWERKSTELLING - PERSONEEL BUITEN FORMATIE (BF) per AMBT

Ambt	Evolutie : Boekjaar 2015 - Boekjaar 2014	
Gastprofessoren (onderwijs)		
a. studiegebieden muziek en dramatische kunst, audiovisuele en beeldende kunst / SOA		- 6,42
- geboekt op RR 62	- 6,26	
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming	- 29,50	
- betaald via de instelling	+ 23,24	
- geboekt op RR 61	- 0,16	
b. andere studiegebieden		+ 18,29
- geboekt op RR 62	+ 5,47	
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming	+ 1,32	
- betaald via de instelling	+ 4,14	
- geboekt op RR 61	+ 12,82	
Totaal		+ 11,87
Personeelsleden op persoonlijke titel		
a. administratief personeel		+ 0,00
b. opvoedend hulp personeel (OHP)		- 10,45
Totaal		- 10,45
Centraal betaalde personeelsleden		
a. onderwijzend personeel		- 8,58
- onderwijzend personeel (excl. kinéfondsen ten laste van het centraal fonds)	- 7,16	
- kinéfondsen ten laste van het centraal fonds: weder tewerkgesteld in eigen instelling	- 1,42	
- kinéfondsen ten laste van het centraal fonds: weder tewerkgesteld buiten eigen instelling		
- kinéfondsen ten laste van het centraal fonds: zonder wedertewerkstelling		
b. administratief personeel		+ 0,90
c. opvoedend personeel		- 0,34
d. MVD-personeel		- 2,59
Totaal		- 10,61
Contractuele personeelsleden (andere dan gastprofessoren)		
a. bedienden		- 14,78
- administratief personeel	- 25,55	
- technisch personeel	- 5,53	
- onderzoekers	- 2,83	
- in kader van wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening	+ 19,12	
b. arbeiders		+ 0,17
Totaal		- 14,60
Gedetacheerde personeelsleden		
a. inkomende gedetacheerde personeelsleden - OP		+ 3,00
b. inkomende gedetacheerde personeelsleden - ATP		+ 0,71
Totaal		+ 3,71
TOTAAL PERSONEEL BUITEN FORMATIE		- 20,09

In 2015 daalde het aantal personeelsleden buiten formatie met 20,09 VTE's.

De statutaire personeelsleden met een ambt op persoonlijke titel en de centraal betaalden daalden verder in aantal door pensioneringen. Op termijn zullen beide categorieën volledig verdwijnen.

Het aantal bedienden daalde met 14,78 VTE's. Het aantal contractuele onderzoekers daalde licht met 2,83 VTE's.

4.2.7 Gastprofessoren

Een contractueel personeelslid belast met onderwijs wordt voor het overeenstemmende jaarvolume steeds bij de subcategorie "gastprofessoren" ondergebracht.

Op basis van de vorige tabel kan worden afgeleid dat het aantal gastprofessoren in de Schools of Arts (afgekort: SOA) afnam met 6,42 VTE's. Het aantal gastprofessoren in de andere studiegebieden steeg daarentegen met 18,29 VTE's.

Het aantal gastprofessoren betaald via AHOVOKS daalde met 28,18 VTE's. De gastprofessoren betaald via het eigen sociaal secretariaat stegen met 27,38 VTE's. Indien een gesubsidieerde hogeschool ervoor kiest om haar gastprofessoren via AHOVOKS te betalen, brengt dit een vermindering van de patronale lasten met zich, maar heeft dit wel een effect op de 80/20-norm omdat deze loonkosten dan mee in de teller van de berekening worden opgenomen.

PERONEELSTEWERKSTELLING - PERSONEEL BUITEN FORMATIE (BF) per AMBT - GASTPROFESSOREN					
Gastprofessoren (onderwijs) Procentueel aandeel in totale tewerkstelling OP		JR - Boekjaar 2014		JR - Boekjaar 2015	
Gastprofessoren (onderwijs)					
a. studiegebieden muziek en dramatische kunst, audiovisuele en beeldende kunst / SOA		2,80 %		2,70 %	
- geboekt op RR 62		2,75 %		2,65 %	
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming		1,68 %		1,25 %	
- betaald via de instelling		1,07 %		1,40 %	
- geboekt op RR 61		0,05 %		0,05 %	
b. andere studiegebieden		3,65 %		3,91 %	
- geboekt op RR 62		3,14 %		3,22 %	
- betaald via het ministerie van onderwijs en vorming		0,69 %		0,71 %	
- betaald via de instelling		2,45 %		2,51 %	
- geboekt op RR 61		0,51 %		0,70 %	
Totaal		6,45 %		6,61 %	
Totale tewerkstelling OP		6 836,69		6 849,77	

Het aandeel van de gastprofessoren binnen de totale tewerkstelling OP²⁰ bleef ook in 2015 beperkt. Deze verhouding kwam globaal op 6,61% uit. Het aandeel van het aantal gastprofessoren in relatie tot de totale tewerkstelling van het onderwijzend personeel voor de Schools of Arts enerzijds en de niet kunsten-gerelateerde studiegebieden anderzijds bedroeg respectievelijk 2,70% en 3,91%.²¹

4.2.8 Geaggregeerde procentuele aandelen per subcategorie binnen het OP en het ATP

Wanneer alle OP-leden die tewerkgesteld waren in het boekjaar 2015 worden samen genomen, bleek 88,68% onder hen een statutaire tewerkstelling te hebben. Zoals hierboven gezien, bedroeg het aandeel van de gastprofessoren 6,61% van het totaal aantal OP-leden.

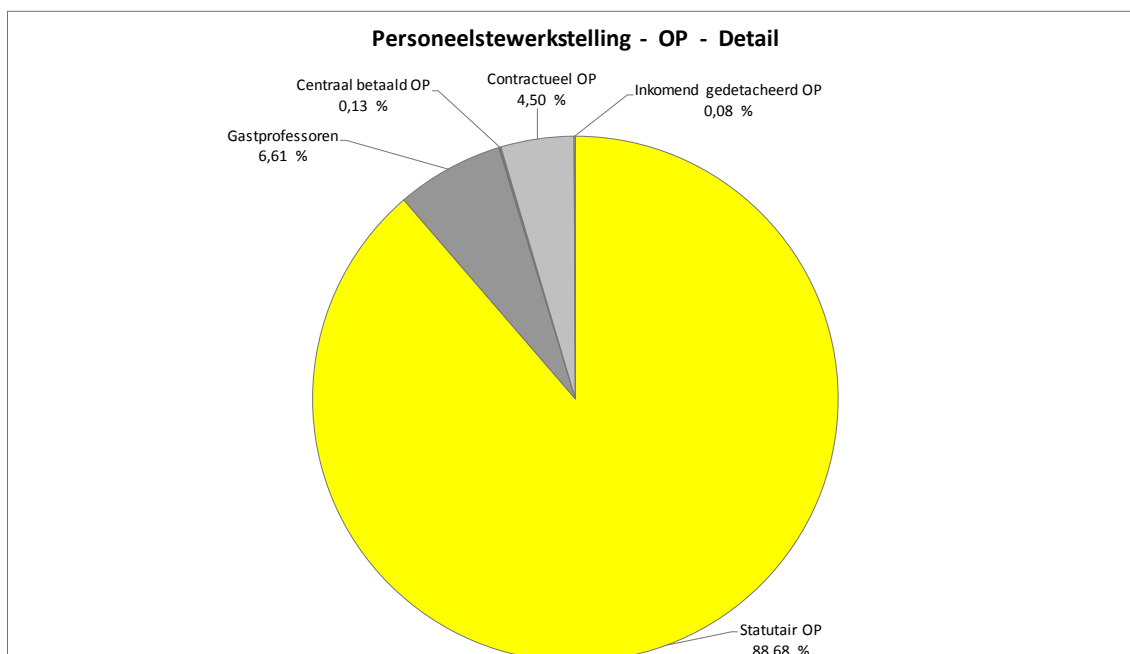
Het aandeel van het contractuele OP (andere dan gastprofessoren) dat belast was met toegepast wetenschappelijk onderzoek en/of wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening situeerde zich op 4,50% van alle OP-leden.

De centraal betaalden maakten minder dan één procent uit.

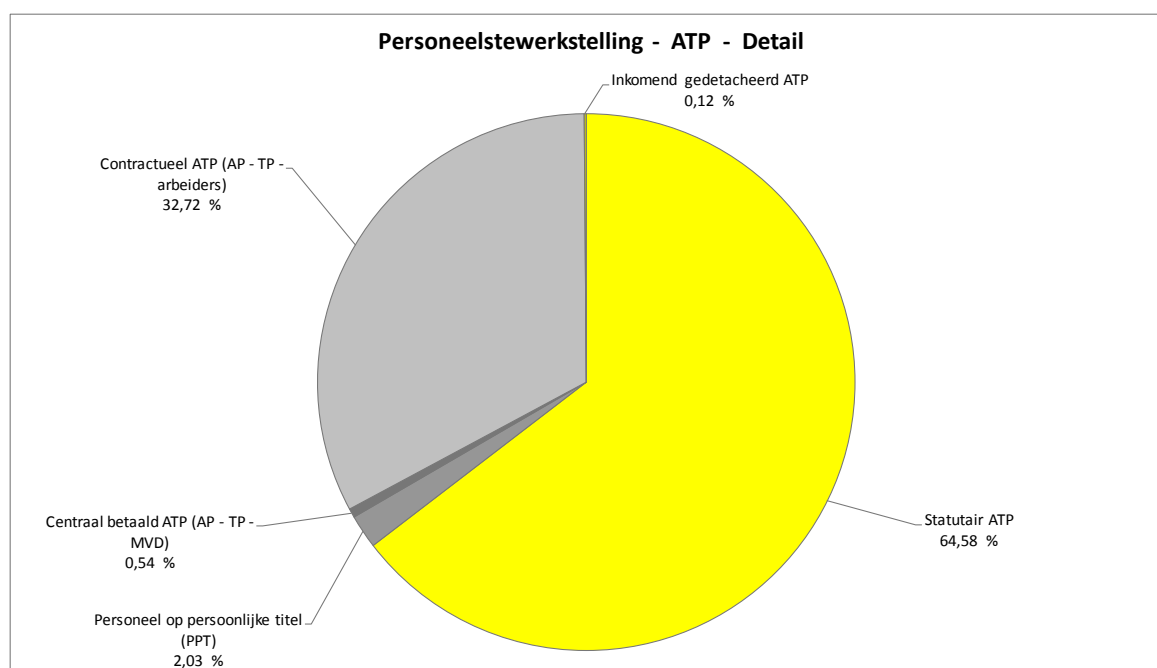
Het aandeel van de inkomende gedetacheerden was verwaarloosbaar.

²⁰ De totale tewerkstelling OP bevat het statutair OP op en buiten formatie evenals de gastprofs en de contractuele personeelsleden die belast zijn met onderzoek of maatschappelijke dienstverlening.

²¹ De cijfers voor 2014 werden gecorrigeerd bij de verwerking van deze voor 2015 via een interne verschuiving van 4,65 VTE's aan gastprofessoren vanuit de andere studiegebieden naar de kunsten.

Wanneer de overeenkomstige gegevens over de personeelstewerkstelling voor alle ATP'ers ²² worden samengebracht, bleken ook hier de statutairen nog steeds de grootste groep uit te maken met een aandeel van 64,58%. Dit aandeel ligt wel een stuk lager dan dat van de statutaire OP-leden. Het aandeel van de contractuele VTE's dat belast was met administratieve of technische taken situeerde zich op 32,72%. De ATP-leden met een ambt op persoonlijke titel maakten 2,03% van het totaal uit. De centraal betaalden namen slechts 0,54% in. Het aandeel van de inkomende gedetacheerde ATP-leden was ook hier verwaarloosbaar.

²² Een contractueel personeelslid belast met administratieve of technische taken wordt als ATP gecatalogeerd.

4.2.9 Voltijdse eenheden OP en ATP per subcategorie per hogeschool in 2015

Hierna volgt een overzicht per hogeschool van het aantal VTE's personeelstewerkstelling in 2015 opgedeeld naar OP en ATP met respectievelijk de diverse samenstellende categorieën.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Indeling per personeelscategorie (detail)													
Personeelstewerkstelling per categorie (aantal VTE)	JR - Boekjaar 2015												
	OP						ATP						Totaal
	Statutair OP	Gastprofessoren	Centraal betaald OP	Contractueel OP onderzoekers wetenschappelijke maatschappelijk dienstverlening	Inkomend gedetacheerd OP	Totaal OP	Statutair ATP	Personeel op persoonlijke titel (PPT)	Centraal betaald ATP (AP - TP - WVD)	Contractueel ATP (AP - TP - arbeiders)	Inkomend gedetacheerd ATP	Totaal ATP	Totaal
Artevelde	555,30	3,33	0,80	30,06	0,00	589,49	195,49	5,99	3,00	69,51	0,00	273,99	863,48
Erasmus	321,30	40,42	0,00	2,21	0,00	363,93	112,32	1,50	3,00	59,19	0,00	176,01	539,94
HoGent	636,57	99,39	0,00	41,16	0,00	777,12	275,40	0,50	4,50	192,25	0,00	472,65	1.249,77
LUCA	275,22	25,11	0,00	10,41	0,90	311,64	100,18	4,80	1,00	24,76	1,03	131,77	443,41
Howest	262,43	18,69	0,00	35,19	0,00	316,31	60,92	2,67	1,27	65,53	0,00	130,39	446,70
KDG	537,19	24,41	0,45	6,00	0,53	568,59	211,46	8,07	0,90	54,87	0,00	275,30	843,89
VIVES Noord	205,07	19,28	0,00	6,80	1,11	232,26	61,48	5,80	0,00	20,85	0,33	88,46	320,72
TMK	388,07	12,81	0,47	36,45	0,00	437,80	64,14	3,90	0,00	56,44	0,00	124,48	562,28
UCL	401,50	8,91	1,20	5,16	0,00	416,78	96,97	4,10	0,50	41,74	0,00	143,31	560,09
UCLi	318,50	10,87	1,00	26,01	0,00	356,38	98,32	3,31	0,00	22,28	0,00	123,91	480,29
TMMA	336,43	14,06	0,00	18,70	0,00	369,19	100,36	2,17	0,00	68,64	0,00	171,17	540,36
VIVES Zuid	451,26	28,94	0,67	14,40	0,55	495,82	115,75	4,47	0,00	41,38	0,00	161,60	657,42
UCLc	39,19	0,10	0,00	1,07	0,00	40,36	10,65	0,00	0,00	1,33	0,00	11,98	52,33
ODISEE	425,11	63,06	1,41	21,81	1,44	512,83	191,86	5,73	1,66	114,79	0,00	314,04	826,86
AP	464,17	60,40	1,84	21,05	0,35	547,81	178,02	4,80	0,00	64,50	2,43	249,75	797,56
PXL	414,08	15,27	1,20	31,58	0,48	462,61	71,60	2,88	0,63	88,16	0,00	163,27	625,88
HZS	43,10	7,76	0,00	0,00	0,00	50,86	14,11	1,00	0,00	6,22	0,00	21,33	72,19
Totaal	6.074,49	452,82	9,04	308,06	5,36	6.849,77	1.959,02	61,69	16,46	992,44	3,79	3.033,40	9.883,17

4.3 RELEVANTE CIJFERGEGEVENS OP BASIS VAN DE EVOLUTIE VAN DE PERSONEELSTEWERKSTELLING IN DE PERIODE 2011-2015

4.3.1 Verhouding OP/ATP in de periode 2011-2015

Het rapport van het regeringscommissariaat rond de werkdruk in de hogescholen gaf aan dat de werkdruk van het OP kan worden verlicht door bepaalde administratieve taken door het ATP te laten uitvoeren in het kader van ondersteunende maatregelen. Een goed evenwicht vinden is de boodschap. Een (te) klein OP kader ingevolge een (te) groot ATP kader kan immers de werkdruk van het OP evenzeer doen toenemen. Daarom is het nuttig de verhouding OP/ATP in een hogeschool te berekenen.

Uit de bestanden van het regeringscommissariaat werden de cijfers rond de tewerkstelling tussen 2011 en 2015 gegenereerd. Ook het contractueel personeel wordt in de cijfers toegewezen aan hetzij de categorie OP, hetzij de categorie ATP.

Globaal evolueerde de tewerkstelling in de hogescholen tussen 2011 en 2015 verdeeld over de categorieën OP en ATP als volgt:

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie						
Personeelstewerkstelling	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(in VTE - 2 decimalen)</i>	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Onderwijzend personeel (*)	8.259,79	8.239,60	8.222,75	6.836,69	6.849,77	6.827,23
Administratief en technisch personeel (**)	3.216,91	3.353,68	3.364,94	3.057,86	3.033,40	3.127,95
Totale personeelstewerkstelling	11.476,70	11.593,28	11.587,69	9.894,56	9.883,17	9.955,18

Personeelstewerkstelling	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(% aandeel in de totale personeelstewerkstelling)</i>	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Onderwijzend personeel (*)	71,97 %	71,07 %	70,96 %	69,10 %	69,31 %	68,58 %
Administratief en technisch personeel (**)	28,03 %	28,93 %	29,04 %	30,90 %	30,69 %	31,42 %

(*) statutair OP
 gastprofessoren
 centraal betaald OP
 contractueel OP (onderzoekers - wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening)
 inkomend gedetacheerd OP

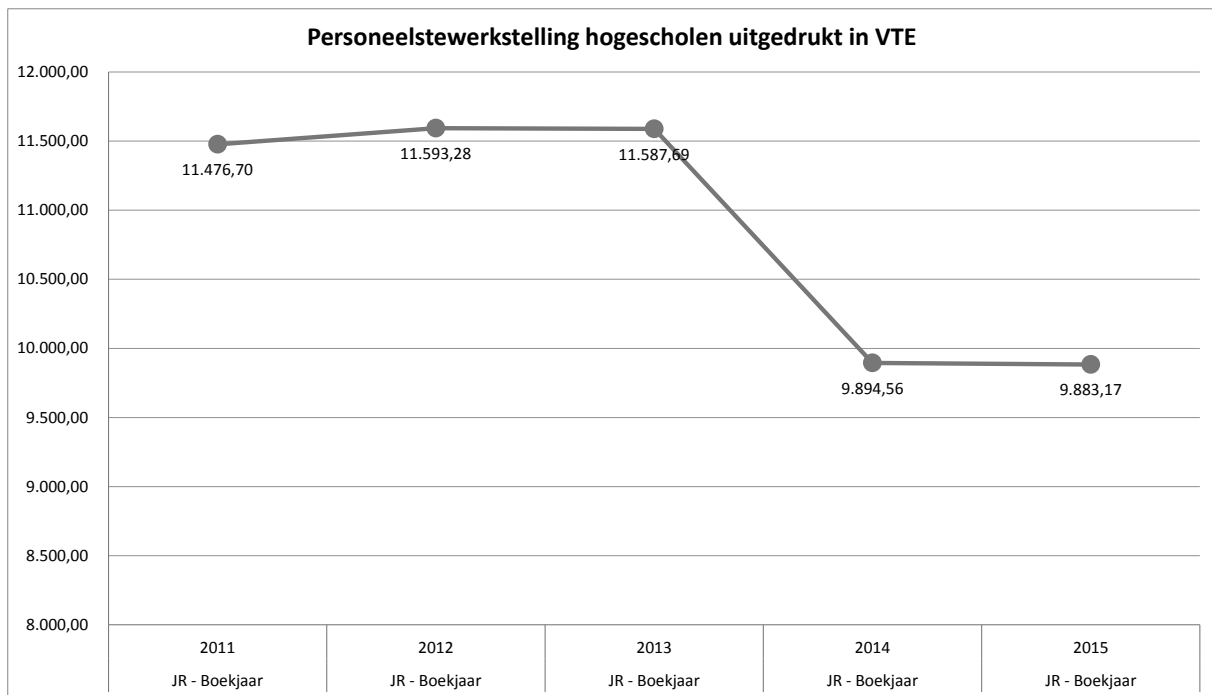
(**) statutair ATP
 personeel op persoonlijke titel (PPT)
 centraal betaald ATP (AP - TP - MVD)
 contractueel ATP (AP - TP - arbeiders)
 inkomend gedetacheerd ATP

Het relatieve belang van het ATP in de globale tewerkstelling steeg jaarlijks licht in de periode 2011-2014. In 2015 was er sinds lang een zeer lichte daling van dit aandeel.

De verhouding OP/ATP bedroeg in 2015 afgerond 69/31. In 2011 was dit nog afgerond 72/28.

4.3.2 Evolutie geaggregeerde aantal VTE's tewerkstelling in de periode 2011-2015

De historische evolutie van het aantal VTE's tewerkstelling in de hogescholen over de periode 2011-2015 ziet er grafisch als volgt uit:

De sterke daling in 2014 is vooral het gevolg van de overdracht naar de universiteiten van de personeelsleden die verbonden waren aan de academische hogeschoolopleidingen. In 2015 daalt de personeelstewerkstelling in de hogescholen beperkt.

4.3.3 Evolutie aantal inschrijvingen in de periode 2011-2015

De cijfers van de gebruikte studentenaantallen zijn afkomstig van AHOVOKS. Voor het boekjaar t zijn de inschrijvingscijfers van het academiejaar t-1/t gehanteerd omdat ze voor $\frac{3}{4}$ (9 maanden) de taakbelasting van het boekjaar t bepalen²³.

Het betreft de unieke studenten (fysieke personen) per hogeschool onder diplomacontract in de basisopleidingen voor de periode academiejaar 2010-2011 tot en met academiejaar 2014-2015 zoals ze op 15 maart 2016 uit de Databank Hoger Onderwijs werden gehaald. Wanneer een student meerdere inschrijvingen heeft in eenzelfde hogeschool (bvb. tegelijkertijd in de academische bachelor en master hoger kunstonderwijs) wordt hij/zij per hogeschool slechts éénmaal geteld. Naast de actieve, nog steeds ingeschreven studenten worden ook de uitgeschreven studenten meegeteld omdat deze ook tot een werkbelasting voor het personeel hebben geleid gedurende een bepaalde periode tijdens het betrokken academiejaar. Voor gezamenlijk georganiseerde opleidingen werden de studenten aan de betrokken hogescholen toegewezen met toepassing van de in de overeenkomst vastgelegde verdeelsleutel.

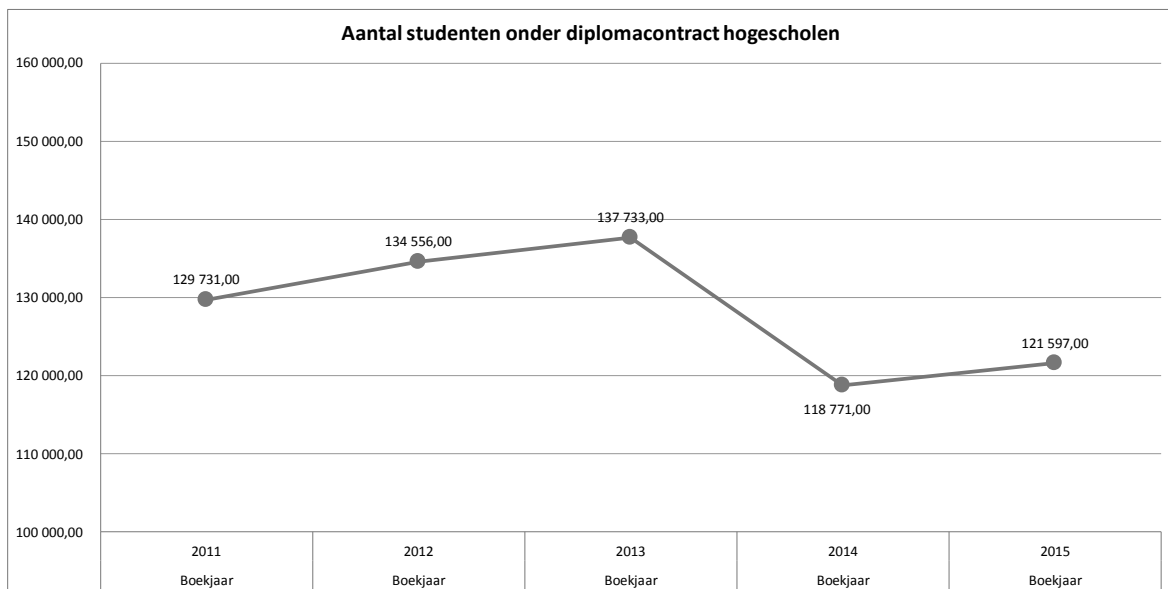
De onderstaande tabel geeft het aantal unieke studenten per hogeschool onder diplomacontract weer omgezet naar boekjaren (2011-2015) volgens voormeld principe.

²³ 2011: acjaar 2010-2011/ 2012: acjaar 2011-2012/2013:acjaar 2012-2013/ 2014: acjaar 2013-2014 en 2015: acjaar 2014-2015.

STUDENTEN - Aantal studenten onder diplomacontract per boekjaar

Aantal studenten onder diplomacontract	Boekjaar 2011	Boekjaar 2012	Boekjaar 2013	Boekjaar 2014	Boekjaar 2015
Artevelde	10.403	11.230	11.937	12.311	12.661
Erasmus	5.062	5.217	5.417	4.877	5.174
Artesis	8.111	8.144			
HoGent	17.314	17.421	17.599	13.369	13.661
LUK	653				
LUCA	3.143	3.907	4.037	2.500	2.975
Howest	5.410	5.778	5.839	5.651	5.670
KDG	10.007	10.557	11.256	11.837	12.504
VIVES Noord	3.761	3.913	3.882	3.451	3.487
TMK	6.788	7.171	7.110	6.755	7.089
UCL	6.495	7.124	7.523	8.037	8.100
UCLi	6.483	6.480	6.350	6.127	5.513
TMMA	5.850	5.748	5.771	6.762	7.242
KAHO	6.925	7.472	7.702		
VIVES Zuid	8.436	8.700	8.842	8.782	8.762
TMA	3.483	3.561	3.418		
Plantijn	3.665	3.859			
PHL	4.774	4.902			
UCLc	2.227	2.336	2.396	891	793
ODISEE	6.917	7.176	7.580	11.060	10.919
XIOS	3.091	3.184			
AP			11.923	8.588	8.955
PXL			8.422	7.081	7.438
HZS	733	676	729	692	654
Totaal aantal studenten onder diplomacontract	129.731	134.556	137.733	118.771	121.597

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

Het aantal studenten steeg jaarlijks in de periode 2011-2013. In de cijfers voor 2014 manifesteerde zich het effect van de integratie-operatie van de (meeste) academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten: er waren 18.962 studenten minder ingeschreven aan de Vlaamse hogescholen. Tussen 2014 en 2015 steeg het aantal inschrijvingen aan de Vlaamse hogescholen opnieuw.

4.3.4 Evolutie aantal studenten per VTE tewerkstelling in de periode 2011-2015

Wanneer de studentenaantallen over de referentieperiode vergeleken worden met de tewerkstelling, uitgedrukt in VTE's personeel, geeft dit een indicatie van de wijze waarop de hogescholen in hun personeelsbeleid zijn omgegaan met de wijzigende omstandigheden. De basisfinanciering die een hogeschool ter beschikking heeft, vormt hierbij een belangrijke factor. Een toename in studentenaantallen betekent niet automatisch een onmiddellijke stijging van de financiering. Het financieringsmechanisme van het hoger onderwijs bevat immers een vertragend effect voor de stijging van het aantal studenten op de evolutie van de werkingsuitkeringen. Door het vijfjarig tijdsvenster dat start in het academiejaar t-7/t-6 en eindigt in het academiejaar t-3/t-2, houdt de evolutie van de tewerkstelling geen gelijke tred met de stijgende evolutie van de studenten. Wijzigingen in studentenaantallen, vertaald in financieringspunten, worden in de berekening van de werkingsuitkeringen slechts na 2 jaar opgenomen. Doordat er bovendien gerekend wordt op basis van een voortschrijdend gemiddelde over 5 academiejaren, voltrekt het effect zich slechts geleidelijk met 1/5 per jaar. Bovendien leed ook het globale budget voor hoger onderwijs in 2015 onder de opgelegde besparingsmaatregelen ten gevolge van de verslechterde algemene economische situatie en onder de voortdurende onderindexering van de basisfinanciering. Tussen 2014 en 2015 steeg het aantal studenten met 2,38% terwijl de nahinkende effectieve werkingsmiddelen slechts met 1,38% toenamen (zie punt 2.1.2 van dit verslag).

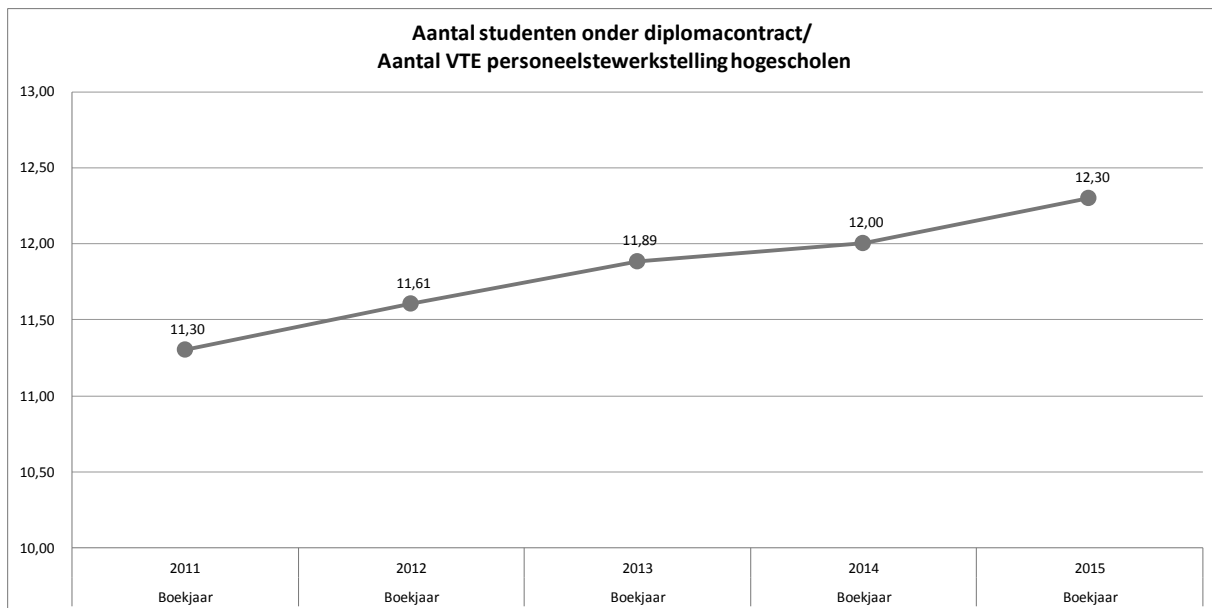
Onderstaande tabel geeft de procentuele toe- of afname van respectievelijk het aantal studenten en het aantal VTE's personeel tewerkstelling in de periode 2011-2015.

Studenten en personeelstewerkstelling hogescholen	Boekjaar 2011	Boekjaar 2012	Boekjaar 2013	Boekjaar 2014	Boekjaar 2015	JR15-JR11 evolutie
Aantal studenten onder diplomacontract	129 731,00	134 556,00	137 733,00	118 771,00	121 597,00	- 6,27 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 4 825,00	+ 3 177,00	- 18 962,00	+ 2 826,00	
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 3,72 %	+ 2,36 %	- 13,77 %	+ 2,38 %	
Aantal VTE personeelstewerkstelling	11 476,70	11 593,28	11 587,69	9 894,56	9 883,17	- 13,88 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 116,58	- 5,59	- 1 693,13	- 11,39	
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 1,02 %	- 0,05 %	- 14,61 %	- 0,12 %	

In 2015 daalde de personeelsomkadering licht met 0,12%. Het aantal studenten steeg daarentegen met 2.826 studenten of 2,38%. Het is duidelijk dat de aangroei van de studenten zich in 2015 niet vertaald heeft in een toename van het aantal VTE's personeelsleden.

De procentuele daling over de periode 2011-2015 van zowel aantal studenten als aantal personeelsleden is hoofdzakelijk het gevolg van de integratie-operatie in 2014 waarbij de academische hogeschoolopleidingen met uitzondering van de kunstopleidingen en de Hogere Zeevaarschool aan de universiteiten werden overgedragen.

De voorgaande gegevens rond studentenaantallen en VTE's personeel kunnen worden samengebracht door het aantal studenten onder diplomacontract per VTE tewerkstelling te berekenen. Dit geeft het volgende resultaat:

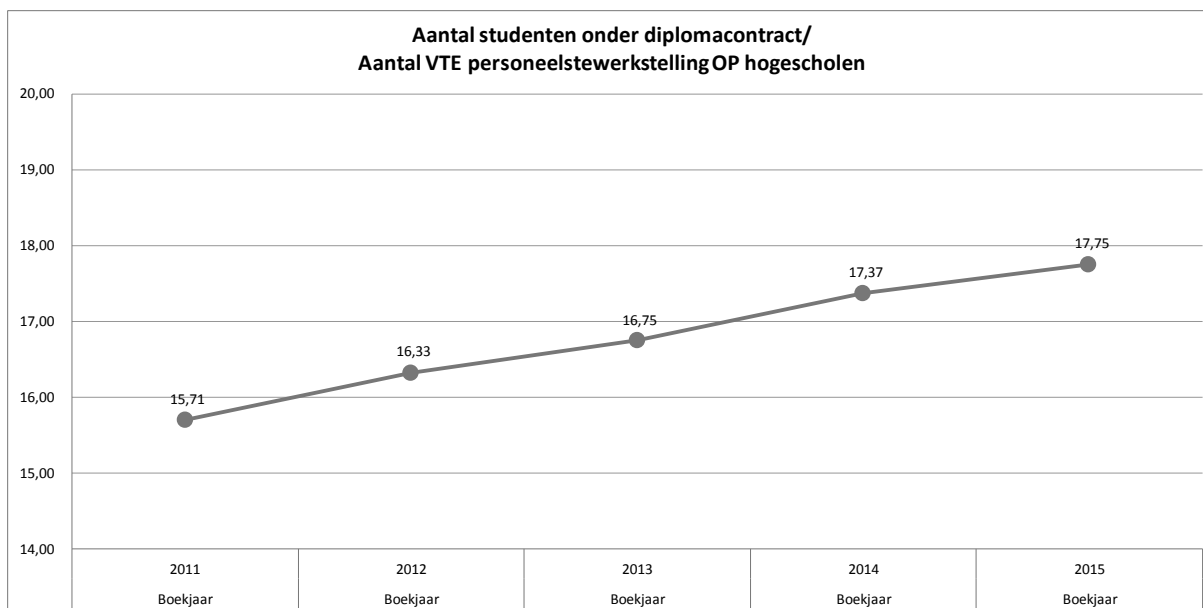
De jaarlijks stijgende trend van deze ratio werd verder bevestigd in 2015 met een lichte toename van 0,30 studenten per VTE. Geaggregeerd voor 2015 bedroeg deze ratio 12,30 studenten per VTE personeel.

Over de vijf laatste boekjaren was er globaal een absolute toename met 1 student per VTE. Relatief vertegenwoordigde dat een stijging met 8,84%. Tussen 2014 en 2015 bleef de toename beperkt tot 0,30 studenten per VTE of 2,5%.

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling hogescholen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR15-JR11 absolute wijziging	JR15-JR11 relatieve wijziging
	2011	2012	2013	2014	2015		
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling hogescholen	11,30	11,61	11,89	12,00	12,30	+ 1,00	+ 8,84 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 0,30	+ 0,28	+ 0,12	+ 0,30		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 2,68 %	+ 2,41 %	+ 0,99 %	+ 2,50 %		
. index 2011 = 100		102,7	105,2	106,2	108,8		

4.3.5 Evolutie aantal studenten per VTE OP tewerkstelling 2011-2015

Onderstaande grafiek geeft de evolutie van het aantal studenten per VTE OP in de referentieperiode.

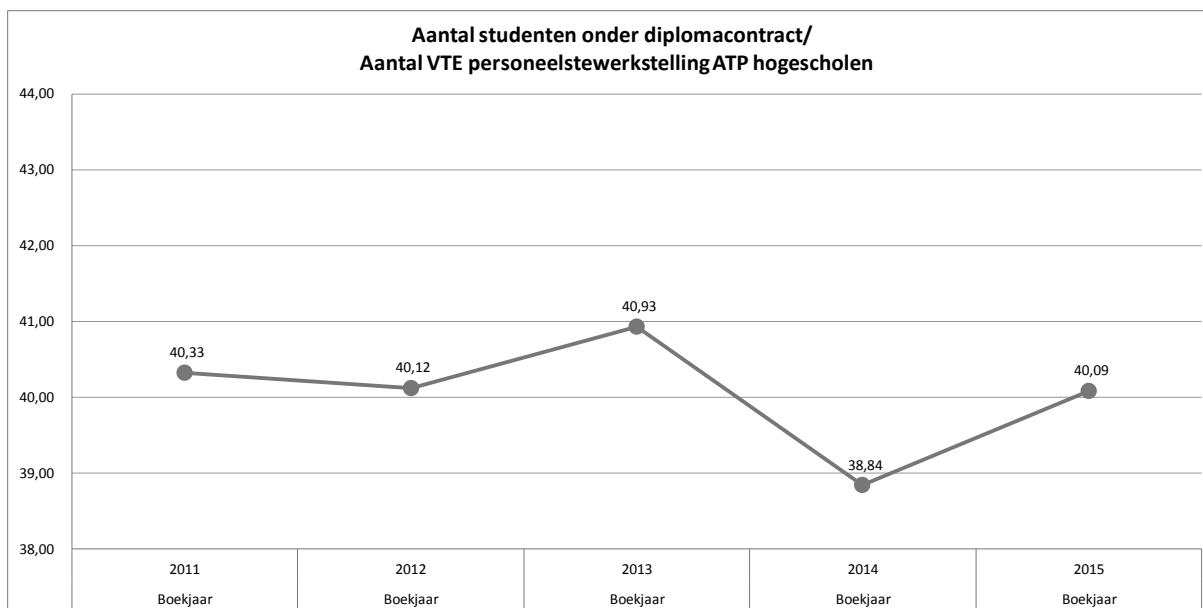
Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling OP hogescholen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR15-JR11 absolute wijziging	JR15-JR11 relatieve wijziging
	2011	2012	2013	2014	2015		
Studenten onder diplomacontracten / VTE personeelstewerkstelling OP hogescholen	15,71	16,33	16,75	17,37	17,75	+ 2,05	+ 13,02 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		+ 0,62	+ 0,42	+ 0,62	+ 0,38		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		+ 3,97 %	+ 2,57 %	+ 3,72 %	+ 2,18 %		
. index 2011 = 100		104,0	106,6	110,6	113,0		

In 2015 steeg deze ratio verder met 0,38 studenten naar 17,75 studenten per VTE OP.

In vergelijking met 2011 steeg het aantal studenten per VTE OP met 2,05 eenheden of met bijna 13,02%. Door deze evolutie is het voor de hogescholen niet eenvoudig om meer in te zetten op de studievoortgang via een intensievere studentenbegeleiding (o.m. via het lesgeven aan kleinere groepen of het aanbieden van meer contacturen).

4.3.6 Evolutie aantal studenten per VTE ATP tewerkstelling 2011-2015

Dezelfde oefening kan ook worden gemaakt voor de ratio aantal studenten per VTE ATP.

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling ATP hogescholen	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR15-JR11 absolute wijziging	JR15-JR11 relatieve wijziging
	2011	2012	2013	2014	2015		
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling ATP hogescholen	40,33	40,12	40,93	38,84	40,09	- 0,24	- 0,60 %
. Jaarlijkse absolute wijziging		- 0,21	+ 0,81	- 2,09	+ 1,24		
. Jaarlijkse relatieve wijziging		- 0,51 %	+ 2,02 %	- 5,11 %	+ 3,20 %		
. index 2011 = 100		99,5	101,5	96,3	99,4		

In 2015 situeerde het aantal studenten per VTE ATP zich geaggregeerd op 40 studenten per VTE. Ten opzichte van 2011 is deze ratio met 0,60% of met 0,24 studenten per VTE ATP gedaald.

4.3.7 Ratio aantal studenten per VTE tewerkstelling per hogeschool in 2015

Hierna worden de studenten/staf ratio's voor 2015 weergegeven per hogeschool.

De eerste tabel toont het aantal studenten per VTE tewerkstelling voor alle personeelsleden samen per hogeschool.

De tweede en derde tabel²⁴ bevatten het aantal studenten onder diplomacontract respectievelijk per VTE OP en per VTE ATP. Bij de interpretatie van de studenten/OP-ratio dient er voor de hogescholen met hoger kunstonderwijs rekening gehouden te worden met de hoge mate van individuele begeleiding van de studenten die deze ratio naar beneden duwt.

²⁴ Bij de ratio voor het ATP wordt de interpretatie van de cijfers beïnvloed door de manier van toewijzen van de centrale leden van het ATP.

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015
Artevelde	13,08	13,72	14,09	14,90	14,66
Erasmus	9,03	9,14	9,25	8,97	9,58
Artesis	9,15	9,38			
HoGent	10,23	10,34	10,70	10,50	10,93
LUK					
LUCA	6,70	7,26	7,64	6,35	6,71
Howest	11,03	11,26	11,25	12,35	12,69
KDG	13,07	13,75	13,94	14,79	14,82
VIVES Noord	10,92	11,21	11,11	10,77	10,87
TMK	10,98	11,68	11,40	11,72	12,61
UCL	13,72	14,50	14,13	14,73	14,46
UCLi	10,75	10,67	10,58	11,13	11,48
TMMA	11,87	11,82	12,18	12,23	13,40
KAHO	12,92	13,94	14,84		
VIVES Zuid	13,54	13,76	13,64	13,72	13,33
TMA	12,79	13,07	12,58		
Plantijn	13,94	14,42			
PHL	10,84	11,29			
UCLc	12,01	13,21	15,21	11,30	15,15
ODISEE	11,25	11,79	12,48	13,37	13,21
XIOS	11,00	11,14			
AP			11,16	10,46	11,23
PXL			11,47	11,49	11,88
HZS	10,61	9,75	10,58	9,82	9,06
studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling hogescholen	11,30	11,61	11,89	12,00	12,30

STUDENTEN - PERSONEELSTEWERKSTELLING OP - Ratio

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerkstelling OP	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015
Artevelde	18,69	19,92	20,72	21,79	21,48
Erasmus	12,98	13,01	13,64	13,54	14,22
Artesis	12,82	13,20			
HoGent	15,67	17,30	16,87	17,36	17,58
LUK					
LUCA	9,23	10,15	10,67	9,15	9,55
Howest	14,55	14,86	15,25	17,54	17,93
KDG	18,09	19,14	19,95	21,77	21,99
VIVES Noord	13,77	14,36	14,54	14,87	15,01
TMK	13,40	14,39	14,22	15,02	16,19
UCL	17,52	18,53	17,87	18,71	19,43
UCLi	13,81	13,72	13,76	14,70	15,47
TMMA	15,61	15,21	15,91	17,40	19,62
KAHO	18,49	19,58	20,64		
VIVES Zuid	17,13	17,45	17,45	18,79	17,67
TMA	18,75	18,79	17,81		
Plantijn	21,51	22,61			
PHL	14,70	15,44			
UCLc	15,28	17,07	20,11	14,92	19,65
ODISEE	18,66	19,39	20,53	21,63	21,29
XIOS	15,23	15,33			
AP			16,40	15,69	16,35
PXL			15,80	15,75	16,08
HZS	15,36	14,07	15,16	14,10	12,86
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerkstelling OP hogescholen	15,71	16,33	16,75	17,38	17,75

Aantal studenten onder diplomacontract / Aantal VTE personeelstewerking ATP	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015
Artevelde	43,54	44,03	44,03	47,09	46,21
Erasmus	29,73	30,67	28,71	26,60	29,40
Artesis	32,03	32,36			
HoGent	29,49	25,70	29,23	26,54	28,90
LUK					
LUCA	24,40	25,52	26,87	20,76	22,58
Howest	45,62	46,57	42,96	41,68	43,48
KDG	47,07	48,77	46,31	46,18	45,42
VIVES Noord	52,69	51,03	47,06	39,07	39,42
TMK	60,74	61,92	57,46	53,40	56,95
UCL	63,22	66,68	67,62	69,23	56,52
UCLi	48,49	48,03	45,83	46,19	44,49
TMMA	49,53	52,97	51,98	41,18	42,31
KAHO	42,91	48,42	52,76		
VIVES Zuid	64,53	65,03	62,57	50,85	54,22
TMA	40,29	42,96	42,82		
Plantijn	39,57	39,78			
PHL	41,32	41,96			
UCLc	56,15	58,40	62,43	46,58	66,20
ODISEE	28,34	30,11	31,81	34,99	34,77
XIOS	39,61	40,77			
AP			34,99	31,40	35,86
PXL			41,83	42,55	45,56
HZS	34,37	31,81	35,00	32,35	30,66
Studenten onder diplomacontract / VTE personeelstewerking ATP hogescholen	40,33	40,12	40,93	38,84	40,09

4.4 GEAGGREGEERDE PERSONEELSKOSTEN

4.4.1 Geaggregeerde personeelskosten volgens betalingsinstantie: evolutie 2014 versus 2015

De personeelskosten van de hogescholen bestaan uit twee delen. Enerzijds de bezoldigingskosten die via AHOVOKS worden betaald en die alle statutaire loonkosten omvatten, aangevuld met een deel van de gastprofessoren voor zover een hogeschool hiervoor kiest, anderzijds de bezoldigingskosten van de contractuelen die via een privaat sociaal secretariaat ("betaald via de instelling") worden betaald. Aangezien de statutairen nog steeds het merendeel van het personeelsbestand uitmaken, is de bezoldigingskost via AHOVOKS het omvangrijkst per hogeschool.

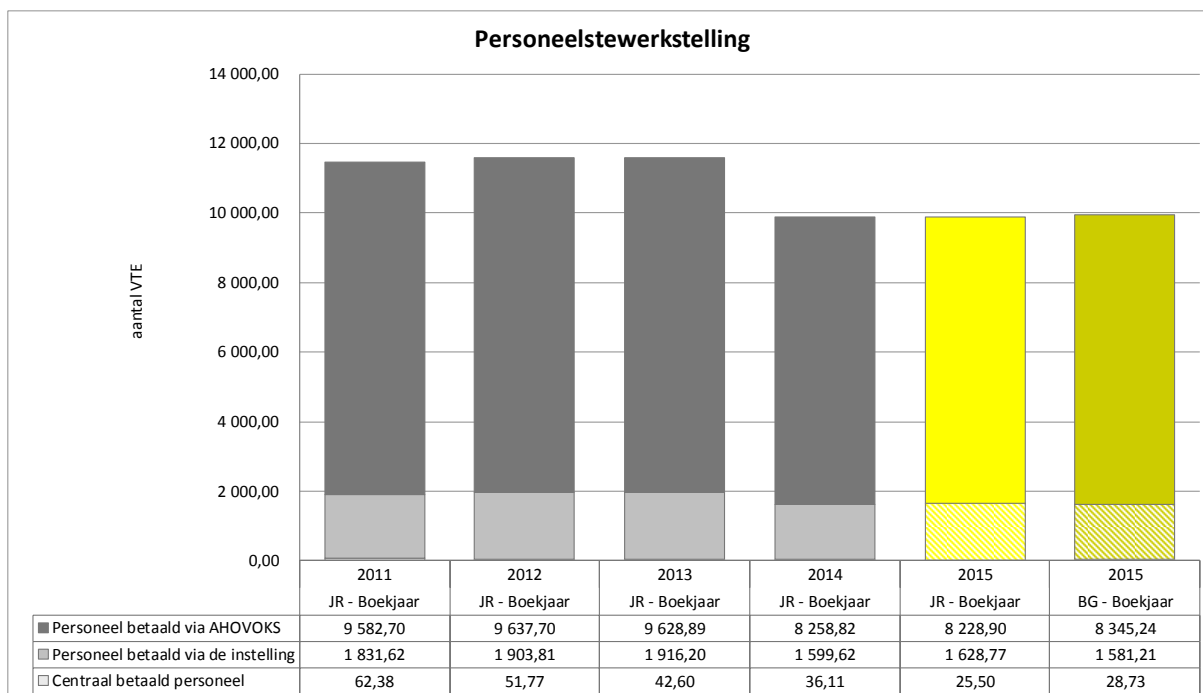
Evolutie bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen : · ten opzichte van jaarrekening 2014	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
		2014	2015	absolute wijziging	relatieve wijziging
		<i>(eenheden euro)</i>			
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	598.288.352	612.758.971	+ 14.470.619	+ 2,42 %
· betaald via het Ministerie van Onderwijs en Vorming - AHOVOKS		518.186.807	530.157.920	+ 11.971.113	+ 2,31 %
· betaald via de instelling		80.101.545	82.601.051	+ 2.499.507	+ 3,12 %

De totale loonkosten stegen in 2015 met 14,47 miljoen euro of 2,42%.

De loonkosten via AHOVOKS stegen met 2,31%, deze voor de contractuelen met 3,12%.

De globale stijging is beperkt als gevolg van de indexsprong volgend uit de wet van 23 april 2015. Hoewel de spilindex werd overschreden in juli 2015 werden de sociale uitkeringen (vanaf augustus 2015) en de lonen (vanaf september 2015) niet aangepast. Dat de loonkosten toch gestegen zijn, is het gevolg van wervingen, biënnales, bevorderingen, ambtswijzigingen, mandaatvergoedingen, verhoging van de werkgeversbijdrage voor de financiering van de kinderbijslag vanaf 1 januari 2015,

Hoewel de kosten voor patronale bijdragen voor de contractuele personeelsleden voor de vrije hogescholen nog steeds hoger liggen dan wanneer er een statutair tijdelijk personeelslid zou worden geworven, houden veel hogescholen vast aan het werven van contractuelen voor projecten op niet-permanente financieringsbasis die ze via het eigen sociaal secretariaat laten betalen. Het belang van de flexibiliteit is hier dus groter dan het louter financiële aspect. Onderstaande grafiek toont de evolutie over de vijf laatste boekjaren van de verdeling van de VTE's tewerkstelling over de twee betalingsinstanties. Tussen 2014 en 2015 steeg het aantal personeelsleden betaald via de hogeschool en daalde het aantal betaald via AHOVOKS.

4.4.2 Geaggregeerde personeelskosten 2015: begroting versus realisatie

Gedurende het boekjaar kan een hogeschool beslissen één of meerdere begrotingswijziging in te dienen, onder meer als gevolg van de aanpassing van de werkingsuitkeringen. De onderstaande tabel vergelijkt de gerealiseerde geaggregeerde loonkosten met de begrote loonkosten zoals deze in het bestand van het regeringscommissariaat opgenomen werden na begrotingswijziging(en).

Evolutie bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen : · ten opzichte van begroting	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR15-BG15	JR15-BG15
		2015	2015	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	612 758 971	620 434 786	- 7 675 815	- 1,24 %
· betaald via het Ministerie van Onderwijs en Vorming - AHOVOKS		530 157 920	539 799 142	- 9 641 222	- 1,79 %
· betaald via de instelling		82 601 051	80 635 644	+ 1 965 407	+ 2,44 %

Er was een goede aansluiting tussen realisatie en begroting op geaggregeerd niveau: slechts 1,24% van de begrote loonkost werd niet gerealiseerd.

De vergelijking tussen de subcategorieën leert dat de begrote loonkosten via AHOVOKS (waarvan het merendeel voor statutaire personeel) vrij nauwkeurig geraamd werden: er was nog een beperkt overschot van 1,79%. De contractuele loonkosten werden bij realisatie overschreden met 2,44%. Dit is meestal te wijten aan opportuniteiten van onderzoeksprojecten of projecten voor maatschappelijke dienstverlening die zich voordeden in de loop van het werkjaar en nog niet gekend waren op het moment van het opstellen van de begroting.

4.4.3 Geaggregeerde personeelskosten per personeelscategorie: evolutie 2014 versus 2015

Evolutie bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen : · ten opzichte van jaarrekening 2014	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR15-JR14	JR15-JR14
		2014	2015	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	598 288 352	612 758 971	+ 14 470 619	+ 2,42 %
· Onderwijzend personeel (exclusief gastprofessoren)		405 284 960	413 542 770	+ 8 257 809	+ 2,04 %
· Gastprofessoren		19 432 176	19 498 003	+ 65 827	+ 0,34 %
· Administratief personeel (inclusief opvoedend hulppersoneel)		107 894 007	112 308 584	+ 4 414 577	+ 4,09 %
· Contractueel personeel (exclusief gastprofessoren)		65 670 531	66 791 835	+ 1 121 304	+ 1,71 %
· Centraal betaald personeel		6 678	11 137	+ 4 459	+ 66,77 %
· Personeelskosten niet opgenomen in bovenvermelde categoriën		0	606 643	+ 606 643	JR14 = 0

De bovenstaande tabel geeft een inzicht in de mate waarin de personeelskosten per personeelscategorie geëvolueerd zijn ten opzichte van het vorige boekjaar. Alle personeelskosten stegen in 2015. De grootste absolute stijging situeerde zich bij het onderwijzend personeel.

De personeelskosten in de onderste lijn van de tabel staan voor de andere personeelskosten dan lonen in het geval de hogeschool deze niet aan een welbepaalde categorie toewijst (bijvoorbeeld begrafenisvergoeding).

4.4.4 Begrote en gerealiseerde personeelskosten 2015: de 2,5%-norm

Artikel IV.33 van de CHO bepaalt met ingang van 1 januari 2007 dat de afwijking tussen de begrote en de gerealiseerde personeelsformatie, uitgedrukt in geld, ten hoogste 2,5 % mag bedragen. Bij de berekening van deze norm wordt de reserve aan personeelskosten die de hogescholen ingecalculeerd hebben bij het opstellen van de begroting mee verrekend. Hierdoor verschilt het totaal aan begrote loonkosten van het bedrag uit de tabel onder punt 4.4.2.

Indien de hogeschool deze norm overschrijdt en zij hiervoor geen redelijke verantwoording kan geven, kan er als sanctie een inhouding van een deel van de toekomstige werkingsuitkeringen volgen.

In vier hogescholen werden de begrote personeelskosten voor meer dan 2,5% onderbenut bij de uitvoering. Eén hogeschool flirtte net met de grens. Op geaggregeerd niveau werd slechts 1,03% van de begrote personeelskosten niet gerealiseerd voor de toepassing van deze norm.

PERSONEELSKOST (exclusief reserve) - Evolutie ten opzichte van BEGROTING 2015 - 2,5 % regel

Personeelskost (exclusief reserve) - 2,5 % regel <i>(eenheden euro)</i>	JR - Boekjaar 2015	BG - Boekjaar 2015	absolute afwijking	relatieve afwijking
Artevelde	52.905.667	52.803.724	+ 101.943	+ 0,19 %
Erasmus	31.834.775	32.095.350	- 260.575	- 0,81 %
HoGent	75.331.460	74.514.529	+ 816.931	+ 1,10 %
LUCA	27.938.809	28.894.876	- 956.067	- 3,31 %
Howest	26.516.156	27.530.468	- 1.014.312	- 3,68 %
KDG	52.471.518	53.065.627	- 594.109	- 1,12 %
VIVES Noord	19.256.758	19.426.902	- 170.144	- 0,88 %
TMK	36.895.277	36.870.418	+ 24.859	+ 0,07 %
UCL	36.873.048	36.562.451	+ 310.597	+ 0,85 %
UCLi	31.253.593	31.346.895	- 93.302	- 0,30 %
TMMA	34.765.702	34.866.021	- 100.319	- 0,29 %
VIVES Zuid	40.116.103	40.731.986	- 615.883	- 1,51 %
UCLc	3.416.140	3.452.507	- 36.367	- 1,05 %
ODISEE	51.622.910	52.489.440	- 866.530	- 1,65 %
AP	48.065.964	49.587.110	- 1.521.146	- 3,07 %
PXL	38.747.886	40.012.390	- 1.264.503	- 3,16 %
HZS	4.419.375	4.531.754	- 112.380	- 2,48 %
Aggregatie Hs	612.431.140	618.782.448	- 6.351.307	- 1,03 %

4.5 RATIO'S IN VERBAND MET DE PERSONEELSKOSTEN

4.5.1 Geaggregeerde 80/20-ratio zonder defiscaliseringsmiddelen

Volgens artikel IV.32, § 1 van de CHO mogen “de geraamde bezoldigingskosten - met inbegrip van de mandaatvergoedingen en premies – van de geraamde personeelsformatie, van de contractuele personeelsleden bezoldigd ten laste van de werkingsuitkering en van de plaatsvervangers maximaal 5 procent variëren in min of in plus op de norm 80 procent van de jaarlijkse werkingsuitkering”. Afhankelijk van de richting van de afwijking van de 80% moet de hogeschool bij het opstellen van de begroting een specifieke verantwoording met betrekking tot de personeelsformatie afleggen ten aanzien van de Vlaamse Regering.

- ♦ 80/20-ratio >85%: de hogeschool moet samen met de begroting een financieringsplan indienen dat aangeeft op welke wijze en binnen welke termijn zij met de beschikbare reserves de financiële herstructurering zal realiseren (art. IV.32, § 2);
- ♦ 80/20-ratio <75%: de hogeschool moet samen met de begroting een personeelsstructuurplan opstellen om het minimumniveau van 75% te bereiken (art. IV.32, §3). Dit personeelsstructuurplan moet de goedkeuring krijgen van het hogeschoolonderhandelingscomité.

De berekeningswijze is vastgelegd in artikel 14, § 2 en § 3 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 december 2007 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap²⁵. Deze norm geldt in principe dus enkel bij de begroting. Toch blijft het bij het indienen van de jaarrekening aangewezen om de begrote norm te toetsen aan de uitvoering ervan.

Op het geaggregeerde niveau ziet de evolutie van de 80/20-ratio er over de periode 2011-2015 als volgt uit.

PERSONEELSRATIO'S - Lonen - 80 / 20 per hogeschool (exclusief bedrijfsvoorheffing onderzoekers) - Officiële personeelsratio 80 / 20						
Officiële personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Aggregatie Hs	82,33 %	81,82 %	80,78 %	80,19 %	81,48 %	82,94 %
Rekenkundig gemiddelde	82,04 %	81,47 %	80,64 %	80,33 %	81,82 %	83,13 %
Laagste waarde	77,05 %	76,20 %	74,89 %	72,82 %	72,20 %	76,25 %
Hoogste waarde	85,66 %	86,04 %	87,83 %	85,26 %	87,26 %	87,58 %

In 2015 nam de geaggregeerde 80/20-ratio toe met 1,29% waardoor deze norm steeg tot 81,48% .

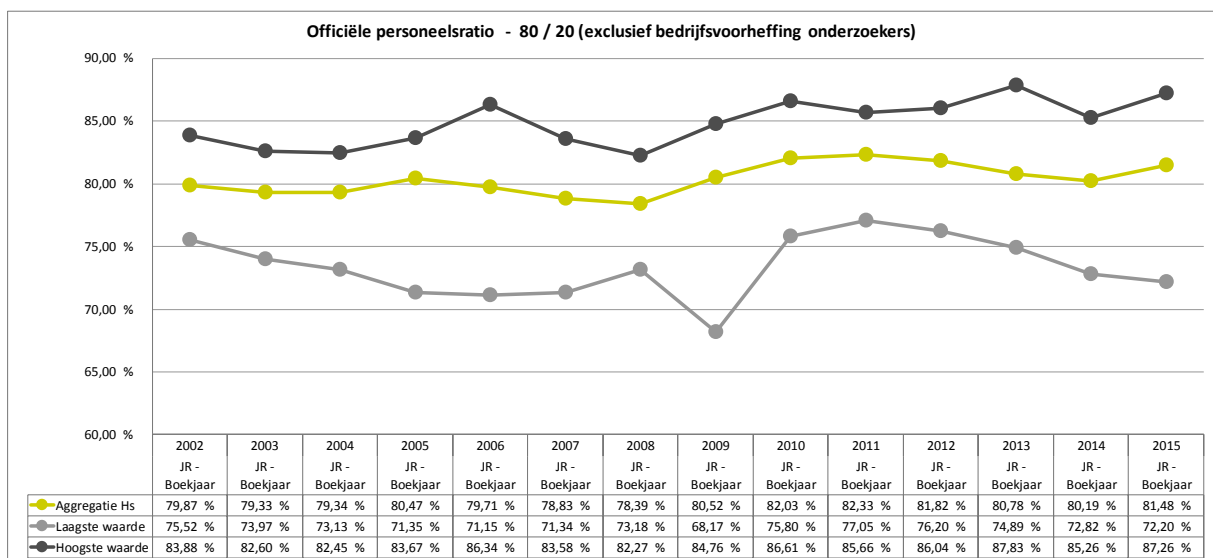
²⁵ B.S. 10/03/2008

Officiële personeelsratio - 80 / 20 (aantal hogescholen - % aandeel)	JR - Boekjaar 2011	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	BG - Boekjaar 2015
Aantal Hs < 75%	0	0	1	2	2	0
Aantal Hs >= 75% en < 80%	4	6	5	6	3	3
Aantal Hs >= 80% en <= 85%	15	14	11	7	9	10
Aantal Hs > 85%	2	1	2	2	3	4
Totaal aantal Hs	21	21	19	17	17	17

Bij drie hogescholen lag de gerealiseerde norm hoger dan 85% in 2015. Dit is één hogeschool meer dan in 2014. Het aantal hogescholen met een ratio tussen de 80 en 85% steeg eveneens met 2.

In weerwil van de begrote cijfers werd de ondergrens van 75% in twee hogescholen niet bereikt bij de realisatie. In 2014 was dit ook reeds het geval. Slechts een minderheid (5) van de hogescholen zit onder de “ideale” grens van 80%. De meeste hogescholen bevonden zich tussen de 80% en de 85%-grens.

Grafisch kan de evolutie van de 80-20-ratio met de hoogste, laagste en geaggregeerde waarde sinds 2002 als volgt worden weergegeven:

Deze grafiek toont dat in 7 van de 14 boekjaren sinds 2002 de hoogste waarde de 85%-grens bij realisatie overschreed met een onafgebroken trend sinds 2010 en een (voorlopige) piek op 87,26% in 2015. Dit toont aan dat er gedurende deze lange periode en in 2015 (nog) steeds hogescholen waren die worstelden om alle personeelskosten betaald te krijgen met de werkingsuitkeringen die aan personeel konden worden besteed binnen de grenzen van de CHO.

4.5.2 Geaggregeerde 80/20-ratio met defiscaliseringsmiddelen

Het regeringscommissariaat hanteert sinds 2009 ook nog een “alternatieve” berekeningswijze voor de 80/20-ratio waarbij de noemer van de breuk aangevuld wordt met de middelen die vrijgekomen zijn uit de gedeeltelijke vrijstelling van de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers, de zogenaamde defiscaliseringsmiddelen. Deze tweede berekeningswijze houdt rekening met een belangrijke aanvullende bron van inkomsten die kan worden besteed aan de financiering van nieuwe onderzoeksopdrachten. In geval de “traditionele” 80/20-ratio onder druk komt te staan, kan de afweging ten opzichte van de norm met defiscaliseringsmiddelen en ten opzichte van de economische loonkostennorm (zie punt 4.5.5) een aanvullende rol spelen in de beoordeling van een evenwichtige personeelskostenstructuur.

De onderstaande tabel toont de uitkomst van de berekening van de 80/20-ratio met defiscaliseringsmiddelen. Voor 2015 bedroeg de geaggregeerde waarde 80,39%. Ook bij de “alternatieve” 80/20 ratio was er een stijging merkbaar (+1,47%).

PERSONEELSRATIO'S - Lonen - 80 / 20 per hogeschool (inclusief bedrijfsvoorheffing onderzoekers) - Alternatieve personeelsratio 80 / 20						
Alternatieve personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Aggregatie Hs	80,78 %	80,13 %	79,20 %	78,92 %	80,39 %	81,89 %
Rekenkundig gemiddelde	80,51 %	79,73 %	78,85 %	78,98 %	80,67 %	81,94 %
Laagste waarde	74,65 %	73,94 %	70,90 %	71,12 %	71,92 %	74,05 %
Hoogste waarde	84,45 %	83,92 %	85,24 %	84,58 %	86,50 %	86,53 %

Alternatieve personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(aantal hogescholen - % aandeel)	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Aantal Hs < 75%	1	1	2	2	2	1
Aantal Hs >= 75% en < 80%	7	11	10	7	4	3
Aantal Hs >= 80% en <= 85%	13	9	6	8	9	11
Aantal Hs > 85%	0	0	1	0	2	2
Totaal aantal Hs	21	21	19	17	17	17

Bij de “alternatieve” 80-20 ratio bleken er in 2015 toch nog steeds twee hogescholen hoger te scoren dan de opgelegde 85%-grens. Ook hier situeerde de meerderheid van de hogescholen zich boven de 80%.

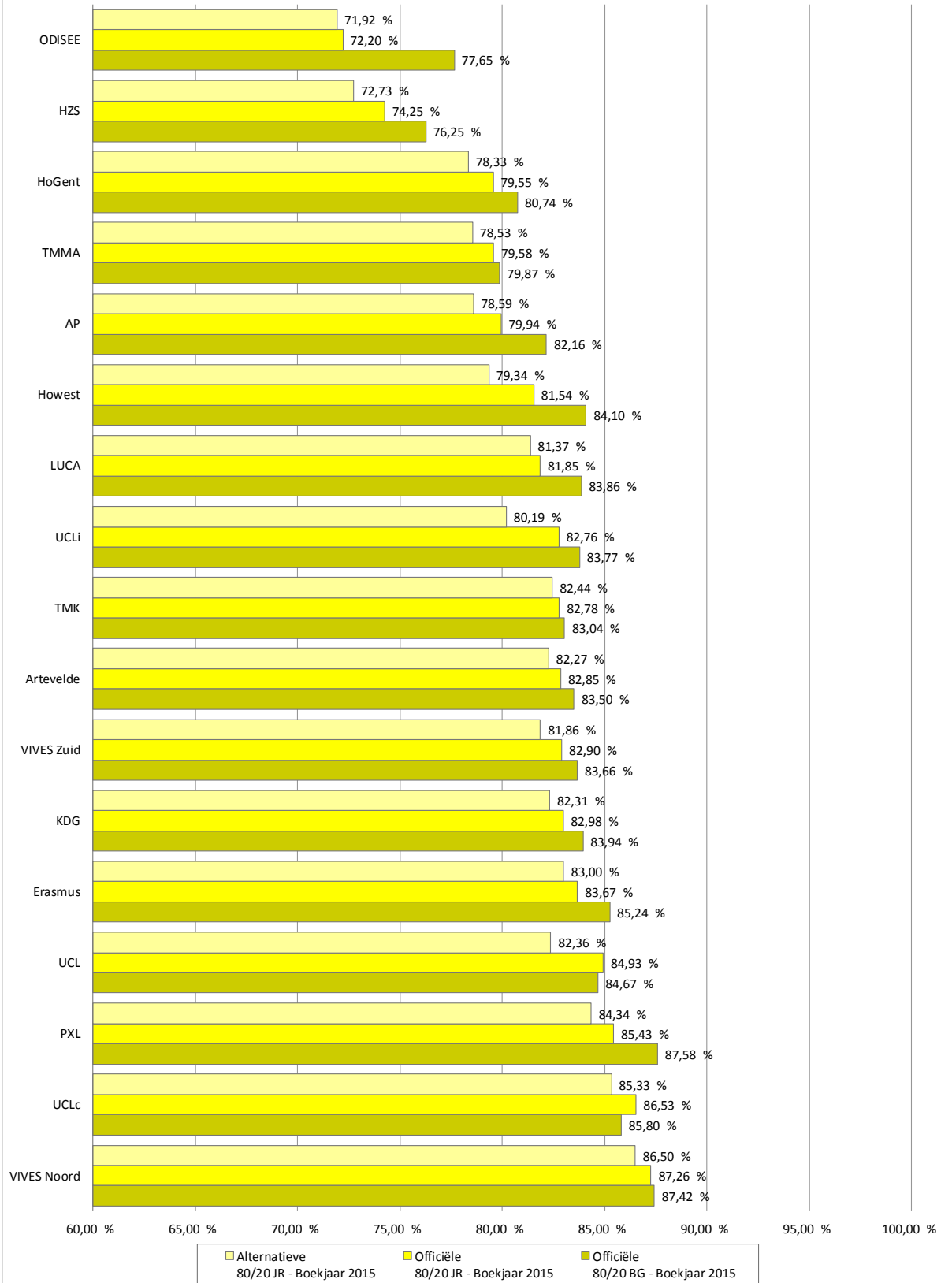
4.5.3 80/20-ratio per hogeschool in de jaarrekening 2015

De tabel op de volgende pagina bevat per hogeschool een overzicht van de volgende ratio's:

- de gerealiseerde “traditionele” 80/20-ratio (zoals vastgelegd in het toepasselijke BVR)
- de gerealiseerde “alternatieve” 80/20-ratio met de defiscaliseringsmiddelen voor de onderzoekers verwerkt in de noemer
- de begrote “traditionele” 80/20-ratio op basis van de initiele begrotingscijfers voor 2015.

De hogescholen werden gerangschikt van laag naar hoog op basis van de gerealiseerde “traditionele” 80/20-ratio.

**Personeelsratio - 80 / 20
Jaarrekening / Begroting**

Het feit dat 4 hogescholen een begrote norm hadden die boven de 85% lag, kon worden verklaard doordat het geraamde bedrag aan werkingsuitkeringen voor het begrotingsjaar 2015 pas op 2 oktober 2014 door AHOVOKS werd meegedeeld nadat de personeelsformaties reeds onderhandeld waren en niet meer konden worden gewijzigd. Ten opzichte van een eerdere raming van 19 juni 2014 waren er in deze raming voor het eerst grote besparingen opgenomen. Anderzijds werden ook de studiegelden verhoogd. Er werd toen afgesproken dat bij de beoordeling ook het effect van de studiegelden mee in overweging zou worden genomen, alsook de vergelijking met de berekening op basis van de enveloppe van 19 juni 2014. Op basis van die (hogere) enveloppe vielen bijna alle ratio's binnen de norm (PXL 84,77%, UCLc 83,79%, Erasmus 83,16%) waardoor de overschrijding zonder verdere plichtplegingen werd aanvaard. Dit was niet het geval voor Vives Noord waarbij de gerealiseerde loonkost in de loop van 2015 op de voet werd gevolgd door de bevoegde regeringscommissaris.

4.5.4 80/20-ratio per hogeschool: evolutie 2011-2015

De onderstaande tabel bevat het historisch overzicht per hogeschool van de gerealiseerde "traditionele" 80/20-ratio in de periode 2011-2015. Jaarlijks wordt de hogeschool met de hoogste en de laagste waarde aangeduid. De begrote cijfers betreffen deze van de initiële begroting.

PERONEELSRATIO'S - Lonen - 80 / 20 per hogeschool (exclusief bedrijfsvoorheffing onderzoekers) - Officiële personeelsratio 80 / 20

Officiële personeelsratio - 80 / 20	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Artevelde	82,77 %	84,16 %	82,13 %	82,57 %	82,85 %	83,50 %
Erasmus	81,69 %	81,83 %	82,78 %	79,89 %	83,67 %	85,24 %
Artesis	77,05 %	76,20 %				
HoGent	85,66 %	84,52 %	81,39 %	78,60 %	79,55 %	80,74 %
LUK						
LUCA	82,28 %	78,72 %	75,62 %	85,05 %	81,85 %	83,86 %
Howest	82,53 %	83,36 %	82,01 %	79,62 %	81,54 %	84,10 %
KDG	84,14 %	79,44 %	80,46 %	81,12 %	82,98 %	83,94 %
VIVES Noord	82,77 %	82,91 %	82,32 %	83,46 %	87,26 %	87,42 %
TMK	84,65 %	83,96 %	86,32 %	83,23 %	82,78 %	83,04 %
UCL	85,43 %	86,04 %	87,83 %	85,26 %	84,93 %	84,67 %
UCLi	83,45 %	84,70 %	82,38 %	77,42 %	82,76 %	83,77 %
TMMA	83,47 %	81,32 %	81,25 %	80,04 %	79,58 %	79,87 %
KAHO	81,21 %	80,37 %	78,77 %			
VIVES Zuid	81,18 %	84,38 %	81,77 %	79,87 %	82,90 %	83,66 %
TMA	77,92 %	78,55 %	78,09 %			
Plantijn	80,78 %	81,13 %				
PHL	82,87 %	81,20 %				
UCLc	82,42 %	78,19 %	75,71 %	82,61 %	86,53 %	85,80 %
ODISEE	79,10 %	80,88 %	80,84 %	73,09 %	72,20 %	77,65 %
KHB						
IRIS						
XIOS	78,53 %	78,29 %				
AP			74,89 %	77,90 %	79,94 %	82,16 %
PXL			80,62 %	83,04 %	85,43 %	87,58 %
HZS	82,97 %	80,74 %	77,07 %	72,82 %	74,25 %	76,25 %
Aggregatie Hs	82,33 %	81,82 %	80,78 %	80,19 %	81,48 %	82,94 %
Rekenkundig gemiddelde	82,04 %	81,47 %	80,64 %	80,33 %	81,82 %	83,13 %
Laagste waarde	77,05 %	76,20 %	74,89 %	72,82 %	72,20 %	76,25 %
Hoogste waarde	85,66 %	86,04 %	87,83 %	85,26 %	87,26 %	87,58 %

4.5.5 Economische loonnorm per hogeschool: jaarrekening 2015

In de loop van 2008 ontwikkelde het regeringscommissariaat een nieuwe ratio, “de economische loonnorm”, die moet toelaten om een bijkomend inzicht te verkrijgen in de evolutie van de totale personeelskosten en het behoud van het financiële evenwicht op termijn. In deze ratio wordt de totale werkelijke loonlast²⁶, met inbegrip van zowel statutaire als contractuele loonkosten, geplaatst ten opzichte van de gecorrigeerde bedrijfsopbrengsten. De loonlast wordt dus vergeleken met alle bedrijfsopbrengsten die aan lonen kunnen worden besteed.

De geaggregeerde waarde van deze ratio steeg weer boven de 75% uit na 2 boekjaren in een dalende trend en bedroeg 76,01% voor 2015 (+1,47%). Ook de economische loonnorm toonde dat de hogescholen het lastig hadden om de loonkosten te beheersen in een context van dalende werkingsuitkeringen.

²⁶ Om de “werkelijke” loonlast te kennen worden de gerecupereerde loonkosten in mindering gebracht.

PERSONEELSRATIO'S - Lonen - Evolutie economische loonnorm

Personeelsratio - Economische loonnorm	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Aggregatie Hs	77,97 %	78,15 %	76,15 %	74,54 %	76,01 %	77,31 %
Rekenkundig gemiddelde	76,89 %	76,90 %	74,99 %	74,03 %	75,53 %	76,75 %
Laagste waarde	71,33 %	69,90 %	67,19 %	62,82 %	62,21 %	61,22 %
Hoogste waarde	85,15 %	84,56 %	80,81 %	79,36 %	81,68 %	84,71 %

Bij 5 hogescholen lag de ratio onder de 75%. Bij de meerderheid van de hogescholen situeerde deze norm tussen de 75% en de 80%. Drie hogescholen kwamen boven de 80% uit. Dit is een ongunstige evolutie ten opzichte van het vorige boekjaar toen er geen enkele hogeschool hoger scoorde dan 80%.

Personeelsratio - Economische loonnorm	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(aantal hogescholen - % aandeel)	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Aantal Hs < 75%	7	6	10	8	5	4
Aantal Hs >= 75% en < 80%	11	12	7	9	9	10
Aantal Hs >= 80% en <= 85%	2	3	2	0	3	3
Aantal Hs > 85%	1	0	0	0	0	0
Totaal aantal Hs	21	21	19	17	17	17

4.5.6 Economische loonnorm per hogeschool: evolutie 2011-2015

De hogescholen dienen er op toe te zien dat er van de verkregen bedrijfsopbrengsten na betaling van de personeelskosten nog voldoende middelen overblijven om aan werking en investeringen te besteden. Onderstaande tabel kan van belang zijn om zich te positioneren binnen de sector en voor het vastleggen van een interne maatstaf inzake maximale besteding aan loonkosten.

De tabel bevat de gegevens over de periode 2011-2015 per hogeschool. Opvallend is het grote verschil tussen de hoogste en de laagste waarde, respectievelijk 81,68% en 62,21%.

PERSONEELSRATIO'S - Lonen - Economische loonnorm per hogeschool

Personeelsratio - Economische loonnorm	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Artevelde	75,88 %	79,02 %	75,91 %	76,27 %	75,96 %	77,43 %
Erasmus	77,92 %	80,81 %	80,81 %	79,36 %	81,47 %	84,71 %
Artesis	78,14 %	77,40 %				
HoGent	85,15 %	84,56 %	80,02 %	77,15 %	78,72 %	78,90 %
LUCA	82,40 %	77,52 %	72,66 %	76,64 %	76,09 %	79,24 %
Howest	77,34 %	77,42 %	78,65 %	77,73 %	76,07 %	77,85 %
KDG	80,29 %	78,63 %	78,35 %	75,58 %	80,39 %	81,35 %
VIVES Noord	76,56 %	75,36 %	68,87 %	74,28 %	75,76 %	75,82 %
TMK	79,60 %	79,01 %	79,61 %	77,65 %	76,75 %	78,48 %
UCL	78,78 %	79,18 %	77,76 %	73,89 %	73,81 %	73,91 %
UCLi	79,46 %	79,67 %	76,93 %	71,94 %	73,41 %	75,66 %
TMMA	74,89 %	77,86 %	73,93 %	70,99 %	73,81 %	74,48 %
KAHO	71,33 %	73,45 %	74,11 %			
VIVES Zuid	75,04 %	76,17 %	74,98 %	72,86 %	75,32 %	76,84 %
TMA	73,25 %	72,25 %	72,40 %			
Plantijn	76,75 %	80,13 %				
PHL	79,73 %	77,12 %				
UCLc	73,03 %	69,90 %	68,73 %	72,52 %	78,59 %	78,85 %
ODISEE	72,92 %	74,73 %	73,95 %	67,15 %	67,70 %	68,62 %
XIOS	74,54 %	74,73 %				
AP			75,97 %	75,50 %	76,28 %	79,42 %
PXL			74,02 %	76,23 %	81,68 %	81,93 %
HZS	71,63 %	69,99 %	67,19 %	62,82 %	62,21 %	61,22 %
Aggregatie Hs	77,97 %	78,15 %	76,15 %	74,54 %	76,01 %	77,31 %
Rekenkundig gemiddelde	76,89 %	76,90 %	74,99 %	74,03 %	75,53 %	76,75 %
Laagste waarde	71,33 %	69,90 %	67,19 %	62,82 %	62,21 %	61,22 %
Hoogste waarde	85,15 %	84,56 %	80,81 %	79,36 %	81,68 %	84,71 %

4.6 BENOEMINGSPERCENTAGE ASSISTENTEN, OP EN ATP (BEZETTING)

Voor de hogescholen bevat de CHO nog twee contingenteringsnormen: enerzijds een beperking op het aantal benoemde assistenten (V.141, §2 CHO) voor de hogescholen met academische opleidingen, anderzijds een beperking op het aantal benoemde leden van het onderwijzend personeel voor alle hogescholen (artikel IV.28 CHO) die echter tot en met 2018 werd opgeschort.

4.6.1 **Benoemingspercentage van het aantal assistenten per hogeschool op het niveau van de bezetting**

De CHO bepaalt in artikel V.141, §2 dat ten hoogste 25% van de assistenten kan worden benoemd. Deze norm is dwingend en wordt berekend op het niveau van de bezetting (aantal titularissen). Het is aangewezen om na te gaan of de hogescholen zich bij de uitvoering van de personeelsformatie gehouden hebben aan deze norm.

De onderstaande tabel geeft het berekende controlepercentage per hogeschool weer. Er wordt tevens vermeld op hoeveel hogescholen de norm niet van toepassing was en hoeveel hogescholen de opgelegde contingentering nog steeds overschreden door historische situaties of door toepassing van bepaalde overgangsmaatregelen voor de benoeming van assistenten. Ook de hoogste en de laagste waarde wordt aangeduid. Slechts 2 hogescholen van de 7 hogescholen met academische hogeschoolopleidingen (School of Arts of nautische wetenschappen) situeerden zich onder de norm.

Benoemingspercentage assistenten

Benoemingspercentage assistenten	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015
Artevelde	9,08 %	NVT	NVT
Erasmus	30,61 %	19,69 %	23,53 %
HoGent	27,50 %	41,99 %	41,12 %
LUCA	35,93 %	53,10 %	54,09 %
Howest	39,87 %	NVT	NVT
KDG	52,92 %	46,74 %	36,30 %
VIVES Noord	47,19 %	NVT	NVT
TMK	56,27 %	NVT	NVT
UCL	NVT	NVT	NVT
UCLi	60,12 %	62,39 %	NVT
TMMA (2013 = TMM)	26,26 %	NVT	NVT
KAHO	48,58 %		
VIVES Zuid	NVT	NVT	NVT
TMA	44,02 %		
UCLc	37,56 %	NVT	NVT
ODISEE (2013 = HUB-EHSAL)	59,84 %	NVT	NVT
AP	36,30 %	45,14 %	42,63 %
PXL	28,97 %	25,79 %	26,95 %
HZS	22,16 %	24,19 %	15,61 %
Aggregatie Hs	36,00 %	42,36 %	40,46 %
Rekenkundig gemiddelde	39,01 %	39,88 %	34,32 %
Laagste waarde	9,08 %	19,69 %	15,61 %
Hoogste waarde	60,12 %	62,39 %	54,09 %
aantal Hs norm "NVT"	2 Hs	9 Hs	10 Hs
aantal Hs norm "overschreden"	15 Hs	6 Hs	5 Hs
aantal HS norm "niet overschreden"	2 Hs	2 Hs	2 Hs

4.6.2 Procentueel aandeel benoemde OP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting

Tot en met het boekjaar 2013 gold er voor de hogescholen een contingenteringsnorm voor het maximale aantal benoemde personeelsleden (uitgedrukt in VTE) binnen het statutair OP. Deze norm werd vastgelegd op 72%²⁷. De toetsing ervan gebeurde op basis van de cijfers van de bezetting omdat deze al de ingenomen formatieplaatsen bevatten. Hierbij werd de bevordering of ambtswijziging van een reeds in de hogeschool benoemd personeelslid niet beschouwd als een nieuwe benoeming.

²⁷ Artikel IV.28 van de CHO beperkt het aantal benoemde OP'ers tot 72%.

In uitvoering van het Onderwijsdecreet XXIII²⁸ werd de toepassing van deze norm opgeschort voor een periode van vijf jaar (boekjaar 2014 tot en met boekjaar 2018). Op die manier krijgen de hogescholen wat ademruimte om het effect van de integratie-operatie op hun benoemde kader op te vangen en om ondertussen autonoom een evenwichtige personeelsformatie uit te werken.

Om de opschortingsperiode te kunnen evalueren, werd het benoemingspercentage voor het OP alsnog per hogeschool berekend. Onderstaande grafiek geeft hiervan een overzicht per hogeschool, gerangschikt van laag naar hoog.

²⁸ Via het artikel V.30, 3° van het Onderwijsdecreet XXIII van 19 juli 2013.

Benoemd OP	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(aantal hogescholen)	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal Hs > 80%	0	0	0	0	1
Aantal Hs > 72% en <= 80%	0	0	0	3	1
Aantal Hs >= 60% en <= 72%	16	17	17	14	15
Aantal Hs < 60%	5	4	2	0	0
Totaal aantal Hs	21	21	19	17	17

Twee hogescholen kwamen in 2015 uit op een benoemingspercentage boven de 72%, de ene hogeschool vertoonde een lichte overschrijding met 0,70%, de andere stak ver boven de andere hogescholen uit met een percentage van 80,77%. Het merendeel van de hogescholen bleef netjes onder de 72%.

De historische gegevens per hogeschool over de periode 2011-2015 en de bijhorende geaggregeerde waarden situeerden zich als volgt:

DECRETALE PROCENTNORMEN - Benoemd statutair OP

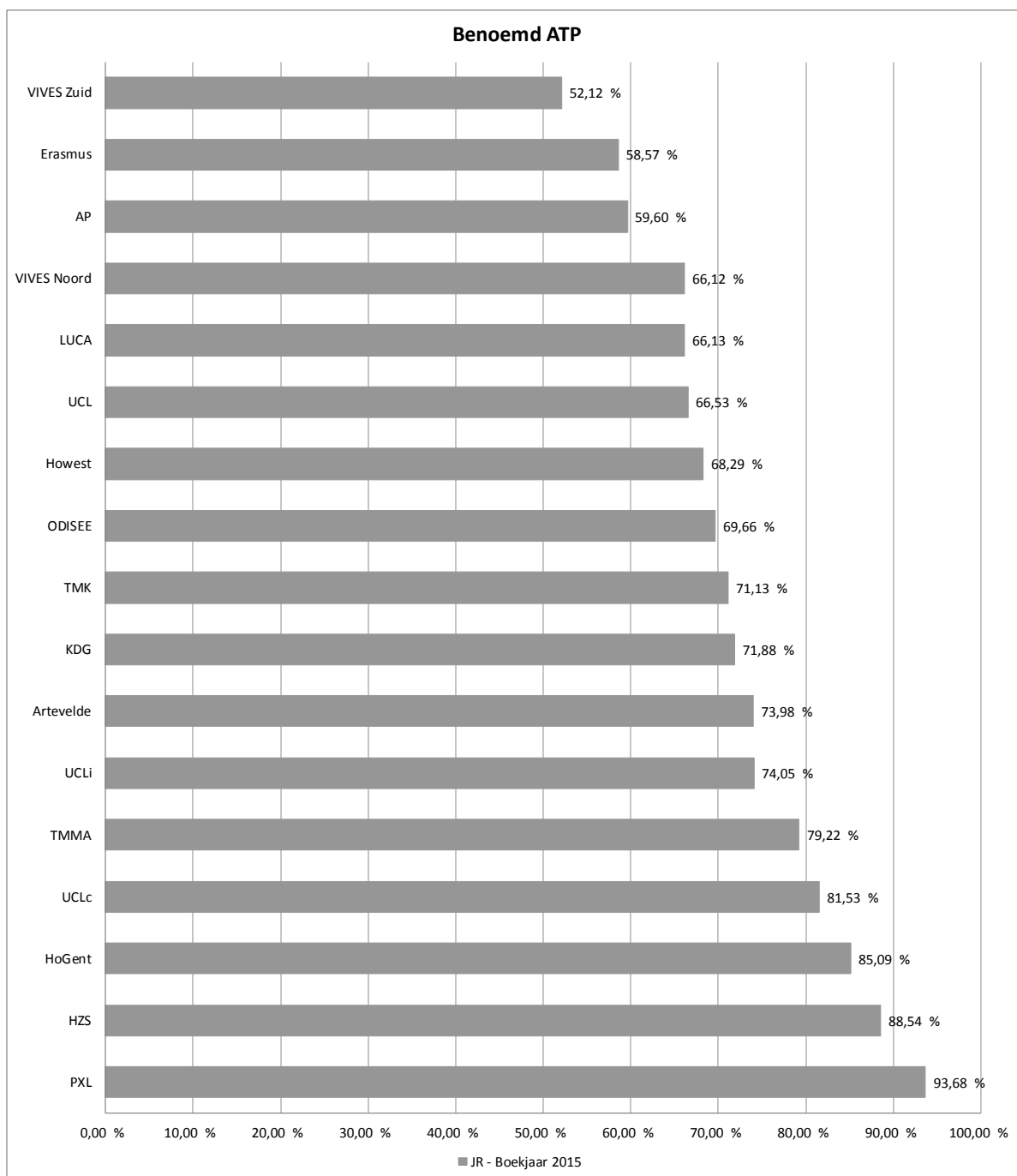
Benoemd OP	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015
Artevelde	69,48 %	68,54 %	68,91 %	69,28 %	69,01 %
Erasmus	68,03 %	69,08 %	66,78 %	65,04 %	65,22 %
Artesis	55,41 %	56,90 %			
HoGent	60,80 %	62,31 %	63,44 %	67,86 %	80,77 %
LUCA	59,12 %	56,36 %	55,05 %	62,23 %	60,38 %
Howest	70,97 %	71,26 %	71,53 %	76,20 %	70,30 %
KDG	70,91 %	69,02 %	67,47 %	68,87 %	66,58 %
VIVES Noord	69,94 %	69,95 %	68,82 %	68,47 %	65,10 %
TMK	69,88 %	69,46 %	70,42 %	72,43 %	72,70 %
UCL	67,47 %	67,16 %	70,03 %	66,55 %	68,24 %
UCLi	69,66 %	70,02 %	69,78 %	68,90 %	70,36 %
TMMA	66,70 %	65,56 %	66,58 %	70,63 %	70,48 %
KAHO	69,09 %	67,71 %	66,11 %		
VIVES Zuid	59,15 %	59,64 %	60,81 %	60,24 %	60,63 %
TMA	49,24 %	57,94 %	56,04 %		
Plantijn	66,99 %	64,80 %			
PHL	69,00 %	68,41 %			
UCLc	56,47 %	63,88 %	69,15 %	72,86 %	66,79 %
ODISEE	62,93 %	63,42 %	63,79 %	64,15 %	61,10 %
XIOS	66,84 %	64,16 %			
AP			64,48 %	64,10 %	60,93 %
PXL			67,27 %	64,94 %	66,08 %
HZS	60,05 %	63,08 %	65,74 %	64,54 %	65,42 %
Aggregatie Hs	64,98 %	65,11 %	65,85 %	67,22 %	67,66 %
Rekenkundig gemiddelde	64,67 %	65,17 %	65,91 %	67,49 %	67,06 %
Laagste waarde	49,24 %	56,36 %	55,05 %	60,24 %	60,38 %
Hoogste waarde	70,97 %	71,26 %	71,53 %	76,20 %	80,77 %

Het geaggregeerde benoemingspercentage voor het OP bedroeg 67,66% na een lichte stijging met 0,44%. Hoewel de hogescholen sinds 2014 theoretisch over meer benoemingsmarge beschikken voor het OP is het een geruststelling dat de meeste hogescholen deze (nog) niet volledig aanwenden hoewel er lagere patronale bijdragen en dus lagere personeelskosten aan verbonden zijn. Te veel benoemden staat immers een flexibel personeelsbeleid in de weg. Het komt er dus voor een hogeschoolbestuur op aan om hiervoor de gulden middenweg uit te stippelen.

4.6.3 Procentueel aandeel benoemde ATP'ers per hogeschool op het niveau van de bezetting

Voor het ATP legt de CHO geen maximale benoemingsgrens op. Nochtans kozen veel hogescholen in samenspraak met het HOC er voor om ook voor het ATP een contingent vast te leggen zodat er een evenwicht is met het OP-kader en er nog een flexibel personeelsbeleid mogelijk blijft.

Hierna wordt het benoemingspercentage voor het ATP per hogeschool in 2015 van laag naar hoog weergegeven.

De historische gegevens over de periode 2011-2015 per hogeschool en de bijhorende geaggregeerde waarden waren de volgende:

Benoemd statutair ATP

Benoemd ATP	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2011	2012	2013	2014	2015
Artevelde	72,32 %	74,95 %	73,57 %	74,39 %	73,98 %
Erasmus	70,93 %	75,31 %	69,11 %	60,62 %	58,57 %
Artesis	39,23 %	42,41 %			
HoGent	78,52 %	78,57 %	77,41 %	83,22 %	85,09 %
LUCA	53,60 %	62,06 %	65,23 %	66,73 %	66,13 %
Howest	67,14 %	78,47 %	75,32 %	67,57 %	68,29 %
KDG	67,10 %	66,71 %	62,99 %	70,26 %	71,88 %
VIVES Noord	82,32 %	81,70 %	75,03 %	62,86 %	66,12 %
TMK	77,99 %	77,09 %	74,89 %	70,41 %	71,13 %
UCL	64,29 %	66,60 %	71,53 %	68,66 %	66,53 %
UCLi	62,87 %	65,47 %	61,11 %	71,84 %	74,05 %
TMMA	77,67 %	79,74 %	83,01 %	79,41 %	79,22 %
KAHO	71,75 %	80,02 %	80,91 %		
VIVES Zuid	59,32 %	54,83 %	56,77 %	49,14 %	52,12 %
TMA	69,24 %	76,36 %	78,93 %		
Plantijn	69,84 %	77,72 %			
PHL	84,72 %	83,22 %			
UCLc	47,28 %	63,69 %	70,53 %	77,17 %	81,53 %
ODISEE	68,71 %	72,65 %	75,80 %	75,71 %	69,66 %
XIOS	84,41 %	82,18 %			
AP			64,55 %	60,88 %	59,60 %
PXL			82,70 %	81,87 %	93,68 %
HZS	85,23 %	87,90 %	92,15 %	93,43 %	88,54 %
Aggregatie Hs	67,92 %	70,68 %	71,86 %	71,26 %	71,46 %
Rekenkundig gemiddelde	69,26 %	72,74 %	73,24 %	71,42 %	72,13 %
Laagste waarde	39,23 %	42,41 %	56,77 %	49,14 %	52,12 %
Hoogste waarde	85,23 %	87,90 %	92,15 %	93,43 %	93,68 %

Het geaggregeerde benoemingspercentage voor het ATP in 2015 bedroeg 71,46%. Ten opzichte van het vorig boekjaar steeg het licht met 0,20%. Er rest ook voor het ATP over het algemeen nog voldoende marge met het oog op een flexibel personeelsbeheer. De laagste waarde lag op 52,12%, de hoogste waarde bedroeg echter 93,68%.

4.7 CONCLUSIES ANALYSE PERSONEELSBESTAND EN LOONKOSTEN

2015

- De globale personeelstewerkstelling in de hogescholen daalde ten opzichte van het vorige boekjaar licht met 11,39 VTE's of 0,12%. Het aantal studenten onder diplomacontract steeg met 2,38%.
- Het onderwijzend personeel (OP) steeg globaal met 13,07 VTE's. Hierbinnen daalde het statutair OP met 9,51 VTE's ten opzichte van 2014, terwijl het aantal gastprofessoren toenam met 11,87 VTE's.
- Het ATP-kader (administratief en technisch personeel) daalde met 24,46 VTE's ondanks de toename van statutair ATP-kader met 18,22 VTE's. Deze daling werd enerzijds veroorzaakt door de pensioneringen binnen het centraal fonds en de ambten op persoonlijke titel (-21,06 VTE's) en anderzijds door een daling van het aantal bedienden tewerkgesteld via een arbeidsovereenkomst met 14,78 VTE's.
- Het statutaire kader op formatie steeg met 8,71 VTE's en nam 81,28% van de tewerkstelling in.
- Binnen groep 1 van de statutaire OP-formatie stegen de lectoren met 40,06 VTE's, maar het aantal hoofdlectoren daalde met 15,77 VTE's. Ook het aantal praktijklectoren daalde met 5,38 VTE's. Hierdoor was er een netto groei binnen deze groep met 19,25 VTE's.
- De groep van het assistierend personeel (groep 2) daalde netto met 12,79 VTE's ten opzichte van 2014. De groep 3 van docenten, hoofddocenten, hoogleraren en gewoon hoogleraren nam globaal af met 15,72 VTE's.
- Ook in 2015 werd er opnieuw terughoudend omgesprongen met bevorderingsambten binnen het statutair OP. Er manifesteerde zich een verdere daling.
- Binnen het statutair ATP bleef ook in 2015 niveau B de grootste groep. Niveau D kende de grootste daling met 12,33 VTE's.
- Het aantal VTE's buiten formatie in de hogescholen daalde in 2015 globaal met 20,09 VTE's. De statutaire personeelsleden met een ambt op persoonlijke titel en de centraal betaalden daalden verder in aantal door pensioneringen. Op termijn zullen beide categorieën volledig verdwijnen.
- Bij de contractuelen verminderde het aantal bedienden met 14,78 VTE's. Het aantal arbeiders steeg met 0,17 VTE's.
- Het globale aandeel van de gastprofessoren in de totale tewerkstelling van het onderwijzend personeel bedroeg 6,61%.
- Het aandeel van het ATP in de globale tewerkstelling steeg jaarlijks in de periode 2011-2015. De verhouding OP/ATP bedroeg in 2015 afgerond 69/31. In 2011 was dit nog afgerond 72/28.
- Tussen 2014 en 2015 daalde het gemiddelde bedrag aan effectieve werkingsmiddelen per student met ongeveer 1%. In dezelfde periode namen de effectieve werkingsmiddelen toe met 1,38% terwijl het aantal studenten met 2,38% toenam.
- Over de laatste vijf boekjaren steeg het aantal studenten per VTE personeel met 8,84%.

- Er waren gemiddeld 12,30 studenten per tewerkgestelde VTE personeel. Deze ratio steeg met 0,30 studenten ten opzichte van het vorige boekjaar.
- In 2015 waren er gemiddeld 17,75 studenten per VTE tewerkgestelde OP'er. Deze ratio nam met 2,18% toe ten opzichte van 2014.
- In 2015 waren er gemiddeld 40,09 studenten per VTE tewerkgestelde ATP'er. Ten opzichte van het vorige boekjaar steeg deze ratio met 3,20%.
- De loonkosten stegen in 2015 met 2,42%. Er was geen indexering door de indexsprong.
- Er was een goede aansluiting tussen realisatie en begroting op geaggregeerd niveau: slechts 1,24% van de begrote loonkost werd niet gerealiseerd.
- De geaggregeerde 80/20-ratio bedroeg 81,48%. Voor het gros van de hogescholen bevond deze ratio zich tussen de 80% en de 85%. Drie hogescholen overschreden de 85%-grens bij de realisatie. Dit wees er op dat sommige hogescholen het in 2015 lastig hadden om de statutaire personeelskosten onder controle te houden als gevolg van de dalende werkingsuitkeringen. Twee hogescholen haalden de ondergrens van 75% niet.
- Wanneer de defiscaliseringsmiddelen voor onderzoekers worden meegeteld in de berekening, werd de bovengrens nog steeds door twee hogescholen overschreden en kon de ondergrens door twee hogescholen niet worden gehaald.
- De geaggregeerde economische loonnorm voor 2015 bedroeg 76,01%. Voor veertien hogescholen lukte het om met deze norm onder de 80% te blijven. Voor vijf hogescholen hiervan lag deze ratio zelfs beneden de 75%. Drie hogescholen behaalden een ratio tussen 80 en 85%.
- De decretale benoemingsgrens (max. 25%) voor de assistenten werd door 5 van de 7 betrokken hogescholen niet gehaald omdat er nog steeds een historische erfenis moet worden weggewerkt, evenals het effect van allerlei overgangsmaatregelen.
- Het geaggregeerde benoemingspercentage voor het statutair OP bedroeg 67,66%. Dat van het statutair ATP situeerde zich op 71,46%.